

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

تسلط بر نیم سال اول

دفترچه پاسخ

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

پنجشنبه ۲۵ دی ماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درسی
ریحانه تک - نرجس تیمناک داوودبوالحسنی	محمد نوربخش	محمد نوربخش	ریاضی
فاطمه عباسی امیر حسین جوادی امیر حسین اذانی	علیرضا بدیع - عماد فیض آبادی اسماعیل رضوی - محمد زنوزی - مهرداد مشایخی فاطمه حمیدی - حسن وسکری	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
محمد حسین هاشمی امیر محمد طایفه امیر حسین اذانی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	الهام میرزایی	علوم اجتماعی
احسان کلاته - امیر حسین اذانی	الهه همایون زاده - علی رضانی	الهه همایون زاده	روان شناسی
مریم آقاییاری - سیدعلی صادقی امیر حسین اذانی	کیارش پورمهدی - ولی برجی	هاله کریمی	زبان عربی
کیان کیانی دوست عرفان جمشیدی امیر حسین اذانی	علیرضا کاهیدوند - محمد مهدی یعقوبی	علیرضا کاهیدوند	تاریخ
کیان کیانی دوست - زینب باوفا امیر حسین اذانی	آزاده میرزایی	آزاده میرزایی	جغرافیا
فاطمه نیک محتشم مهدی مرادی - امیر حسین اذانی	امیر محمد نصیری - محمد کشوری فرشته بازیار - مهشید رستمی	امیر محمد نصیری	فلسفه

تیم اجرایی و تولید آزمون

زهره صفری

یگانه پورا بر اهیم

مرضیه بنیانی

سرپرست آزمون: فائزه زارع

@biomaz1

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت های خوبتون انرژی می گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظر سنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری

دکمه ری استارت رو بزن

«نیم سال دوم کنکور از نگاه یک شروع تازه»

برگردیم به اول سال تحصیلی....

اون روزهایی که دفتر برنامه ریزی هنوز سفید بود، انگیزهت بالاترین حد ممکن رو داشت و با خودت فکر می کردی «تا عید همه کتابا تمومه». یه برنامه رویایی داشتی و حس می کردی قراره همه چیز دقیق پیش بره.

اما حالا چی؟

نیم سال دوم شروع شده و شاید این جمله ها توی ذهنت بچرخه:

■ «عقب افتادم...»

■ «هیچی اون طوری که می خواستم نشد...»

■ «شروع دوباره دیگه فایده نداره...»

این دقیقاً همون دام ذهنیه که خیلی از داوطلب ها رو از بازی خارج می کنه.

واقعیت کنکور؛ هیچ مسیری بی افت نیست

یه نکته مهم رو خیلی صادقانه بگیم:

تقریباً هیچ کدوم از بچه های موفق کنکور، حتی رتبه های برتر، مسیرشون از مهر تا تیر صاف و بی نقص نبوده.

افت، خستگی، عقب ماندگی و حتی ناامیدی توی مسیر همه هست.

تفاوت آدم هایی که آخرش نتیجه می گیرن با بقیه، توی «بی افت بودن» نیست؛

توی اینه که وقتی زمین می خورن، دوباره بلند می شن و ادامه می دن.

نیم سال دوم؛ فرصت واقعی برای بازسازی

نیم سال دوم کنکور، یک بازه خاصه.

حجم درس ها در شروعش کمتره، مباحث جدید معمولاً قابل جمع ترن، و مهم تر از همه:

ذهن تو از شوک شروع سال و فشارهای اولیه عبور کرده.

اینجا دقیقاً همون جاییه که می تونی دکمه «ری استارت» رو بزنی؛ نه فقط روی برنامه، بلکه روی ذهن خودت.

ری استارت یعنی:

■ برنامهت رو واقع بینانه تر ببندی

■ عادت مطالعهت رو دوباره بسازی

■ و مسیرت رو با هدف اصلی، یعنی کنکور، تنظیم کنی

■ «عقب ماندگی نیم سال اول» قرار نیست بازی رو تموم کنه.

شاید بگی: «ولی من از نیم سال اول خیلی عقبم... فلان درس رو تقریباً ول کردم.»

این نگرانی طبیعی، اما قرار نیست جلوت رو بگیره.

توی برنامه های راهبردی، برای جبران مباحث نیم سال اول زمان جداگانه دیده شده؛ مخصوصاً بازه نوروز که فرصت

طلایی برای جمع بندیه.

الان مهم ترین کار اینه که:

- روی مباحث جدید نیم سال دوم تمرکز کنی
- نذاری حس عقب ماندگی، کل حرکتت رو متوقف کنه

جبران ممکنه؛ توقف نه

نتیجه، بهترین سازنده انگیزه است.

خیلی ها دنبال انگیزه می گردن؛

یه جمله خاص، یه ویدیو، یا حرف یک مشاور.

@biomaz1

اما واقعیت اینه که قوی ترین انگیزه، دیدن نتیجه خودته.

اون لحظه ای که:

یه آزمون رو بهتر از قبل می دی یا اون مبحثی که مدت ها گیر بودی بالاخره برات جا می افته.

اون حس «می تونم» خودش تو رو جلو می بره.

پس منتظر حس خوب نمون تا شروع کنی؛

شروع کن تا حس فوب ساخته بشه.

حتی دو هفته مطالعه منظم و جدی، می تونه اعتماد به نفست رو بر گردونه و ذهنت رو یادش بندازه که هنوز هم همون آدم پر تلاش اول سالی.

ارزش زمان، هرچی جلوتر می ریم بیشتر می شه.

یه حقیقت مهم توی مسیر کنکور اینه که هرچی به آزمون نزدیک تر می شیم، ارزش زمانی که مطالعه می کنی چند برابر می شه. دو ساعت مطالعه در بهمن یا اسفند، می تونه به اندازه چهار یا پنج ساعت مطالعه مهر اثر داشته باشه؛ چون:

■ ذهنت پخته تر شده

■ هدفت شفاف تره

■ و مطالعه ت جهت داره

حتی یک ساعت مطالعه درست در اردیبهشت، می تونه بیشتر از یک شب بیداری طولانی در مهر به رتبه ت شکل بده. پس این روزها رو دست کم نگیر.

همن واسفند، سکه های طلایی کنکورن؛ فقط باید جلد باشی درست فرج بشون کنی.

جمع بندی آخر...

اگه الان حس می کنی عقب افتادی، بدون که فقط چند هفته مطالعه منظم و آگاهانه می تونه ورق رو برگردونه. شروع دوباره نشونه ضعف نیست؛ نشونه بلوغ و قدرت تصمیم گیری. به جای درگیر شدن با گذشته، تمرکزت رو بنذار روی کاری که امروز وفردا می تونی انجام بی. هر روزی که جلو می ری، یک قدم واقعی به رتبه ای که برات تلاش می کنی. هیچ چیز دیر نشده.

نیم سال دوم هنوز می تونه بهترین بخش مسیرت باشه.

از همین امروز، روی کاغذ بنویس:

+ نقطه شروع دوباره: امروز

و بعدش فقط یک کار کن:

✓ انجامش بده.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

بودجه‌بندی این آزمون
آشنایی با منطق و استدلال ریاضی: استدلال ریاضی / تابع: توابع ثابت، چندضابطه‌ای و همانی (تا پایان «تابع چندضابطه‌ای») / صفحه‌های ۱۶ تا ۲۹

سهم در کنکور

مباحث این آزمون مجموعاً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

- ۱- عکس نقیض گزاره شرطی «اگر x و y دو عدد زوج باشند، آن‌گاه حاصل $x^2 + y^2$ زوج است» کدام است؟
- (۱) اگر $x^2 + y^2$ فرد باشد، آن‌گاه x فرد است یا y فرد است.
  - (۲) اگر $x^2 + y^2$ زوج باشد، آن‌گاه x و y دو عدد زوج هستند.
  - (۳) اگر $x^2 + y^2$ فرد باشد، آن‌گاه x و y دو عدد زوج هستند.
  - (۴) اگر x و y دو عدد فرد باشند، آن‌گاه حاصل $x^2 + y^2$ فرد است.

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

اگر $x^2 + y^2$ فرد باشد، آن‌گاه x فرد یا y فرد است.

عکس نقیض گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim q \Rightarrow \sim p$ است. یعنی جای دو گزاره مقدم و تالی را عوض کرده و هر دو را نقیض می‌کنیم. پس عکس نقیض گزاره شرطی صورت سؤال به صورت زیر است:

اگر $x^2 + y^2$ فرد باشد، آن‌گاه x فرد است یا y فرد است.

حواست باشه!

نقیض گزاره « x زوج و y زوج است» به صورت « x فرد یا y فرد است» می‌باشد.

۲- عکس نقیض گزاره شرطی $(p \vee q) \Rightarrow (r \wedge s)$ کدام است؟

$$(\sim r \vee \sim s) \Rightarrow (\sim p \wedge \sim q) \quad (۲)$$

$$(r \wedge s) \Rightarrow (p \vee q) \quad (۱)$$

$$(\sim r \wedge \sim s) \Rightarrow (\sim p \vee \sim q) \quad (۴)$$

$$(r \vee s) \Rightarrow (p \wedge q) \quad (۳)$$

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۰ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$\sim (r \wedge s) \Rightarrow \sim (p \vee q) \equiv (\sim r \vee \sim s) \Rightarrow (\sim p \wedge \sim q)$$

نکته

به هم‌ارزی‌های زیر دقت کنید:

$$\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$$

$$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$$

$$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$$

@biomaz1

با توجه به هم‌ارزی‌های داده‌شده، برای نوشتن عکس نقیض گزاره شرطی جای دو گزاره مقدم و تالی را عوض کرده و هر دو را نقیض می‌کنیم؛ پس:

$$\sim (r \wedge s) \Rightarrow \sim (p \vee q) \equiv (\sim r \vee \sim s) \Rightarrow (\sim p \wedge \sim q)$$

۳- دانش آموزی ادعا می کند که طبق راه حل زیر معادله $4x^2 + 2x = 0$ تنها یک ریشه $x = -\frac{1}{4}$ دارد. استدلال او اگر نادرست است در کدام گام خطا رخ داده است؟

گام (۱) $4x^2 = -2x$

گام (۲) $2x^2 = -x$

گام (۳) $\frac{2x^2}{x} = \frac{-x}{x}$

گام (۴) $2x = -1$

گام (۵) $x = -\frac{1}{2}$

(۴) خطا ندارد.

(۳) گام ۳

(۲) گام ۴

(۱) گام ۵

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۳

در گام سوم به اشتباه طرفین را بر x تقسیم کرده است. چرا که در صورت صفر بودن x ، مقدار دو طرف تساوی تعریف نشده است.

۴- در کدام گزینه خطای استدلال وجود ندارد؟

(۲) $a < b \Rightarrow a^3 < b^3$

(۱) $a < b \Rightarrow a^2 < b^2$

(۴) $a^2b = a^2c \Rightarrow b = c$

(۳) $a < b \Rightarrow ac < bc$

(دشواری - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

در گزینه ۲ هیچ خطایی وجود ندارد.

بررسی گزینه ها:

(۱) با فرض $a = -2$ و $b = 1$ نادرستی استدلال مشخص می شود.

$-2 < 1 \Rightarrow (-2)^2 > 1^2$

(۲)

$a < b \Rightarrow a^3 < b^3$

(۳) برای $c < 0$ نامساوی به صورت $a < b \Rightarrow ac > bc$ است و برای $c = 0$ نامساوی به تساوی تبدیل می شود.

(۴) در صورتی که $a = 0$ باشد، تساوی $b = c$ می تواند نادرست باشد.

۵- در کدام یک از استدلال های زیر خطا وجود ندارد؟ (کسرهای نوشته شده تعریف شده هستند.)

(۲) $a = \frac{a-d}{c-d} \Rightarrow c = 1$

(۱) $\frac{6a}{2b} = \frac{3a+1}{b+3} \Rightarrow \frac{a}{b} = 9$

(۴) $\frac{a}{b} = \frac{c}{a} \Rightarrow a^2 = bc$

(۳) $a(c-d) = a-d \Rightarrow c = 0$

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۷ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

در صورتی که تساوی $\frac{a}{b} = \frac{c}{a}$ تعریف شده باشد، پس با طرفین وسطین کردن داریم: $a^2 = bc$

بررسی سایر گزینه ها:

(۱)

$\frac{6a}{2b} = \frac{3a+1}{b+3} \Rightarrow 6ab + 18a = 6ab + 2b$

$\Rightarrow 18a = 2b \Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{1}{9}$

@biomaz1

$$a = \frac{a-d}{c-d} \Rightarrow ac - ad = a - d$$

$$\Rightarrow ac - a = ad - d \Rightarrow a(c-1) = d(a-1) \Rightarrow \frac{a}{d} = \frac{a-1}{c-1}$$

$$a(c-d) = a-d \Rightarrow ac - ad = a - d$$

۶- در کدام گزینه خطای محاسباتی وجود ندارد؟

$$\sqrt{\frac{3^2 + 3^2 + 3^2}{3}} = \frac{3+3+3}{3} = 3 \quad (2)$$

$$\sqrt{\frac{0.64 \times 27}{0.03}} = 0.8 \sqrt{900} = 24 \quad (4)$$

$$\sqrt{\frac{9+36}{100}} = \frac{3+6}{10} = 0.9 \quad (1)$$

$$\sqrt{\frac{25 \times 0.9}{4}} = \frac{5 \times 0.3}{2} = \frac{1.5}{2} \quad (3)$$

(آسان - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۸ - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۴

$$\sqrt{\frac{0.64 \times 27}{0.03}} = \sqrt{0.64} \times \sqrt{\frac{27}{0.03}} = 0.8 \times \sqrt{900} = 0.8 \times 30 = 24$$

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) زمانی که بین اعداد زیر رادیکال علامت جمع داریم، نمی‌توان از هر کدام جذر گرفت:

$$\sqrt{\frac{9+36}{100}} = \sqrt{\frac{45}{100}} = \frac{3\sqrt{5}}{10}$$

$$\sqrt{\frac{3^2 + 3^2 + 3^2}{3}} = \sqrt{\frac{3 \times 3^2}{3}} = \sqrt{3^2} = 3$$

اگرچه عدد حاصل درست است اما روش محاسبه و جذر گرفتن از صورت و مخرج اشتباه است.

$$\sqrt{\frac{25 \times 0.9}{4}} = \frac{5}{2} \sqrt{0.9}$$

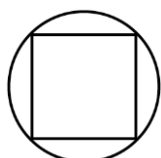
$$\text{یا} \quad \sqrt{\frac{25 \times 0.9}{4}} = \sqrt{\frac{25 \times 9}{4 \times 10}} = \frac{5 \times 3}{2\sqrt{10}} = \frac{5 \times 3 \times \sqrt{10}}{2 \times 10} = \frac{3}{4} \sqrt{10}$$

$\sqrt{0.9}$ جذر دقیق ندارد و $\sqrt{0.9} = 0.3$ اشتباه است.

۷- در شکل زیر مساحت دایره b و مساحت مربع درون آن a است. دانش‌آموزی در مورد رابطه بین a و b استدلال زیر را نوشته است.

اولین اشتباه در کدام گام رخ داده و به چه دلیلی استدلال او ایراد دارد؟

۱ گام) $a < b$

$$2 \text{ گام) } \begin{cases} a^2 < ab \\ ab < b^2 \end{cases}$$

۳ گام) $ab - a^2 < ab - b^2$

$$4 \text{ گام) } a^2 < b^2$$

۱) استدلال کاملاً درست است و خطا وجود ندارد.

۲) گام ۳ - در تفاضل طرفین گام ۲ در یک سمت اشتباه شده است.

۳) گام ۲ به بعد - چون طرفین نامساوی را نمی‌توان در a یا b ضرب کرد.

۴) گام ۴ - با اینکه گام ۴ صحیح است ولی استدلالش نادرست است ab را می‌توان از طرفین حذف کرد ولی از گام ۳ به گام ۴ نمی‌رسیم.

در گام ۳ باید طرفین گام ۲ را به صورت زیر کم کرد.

$$ab - a^2 < b^2 - ab$$

و در ادامه داریم:

$$b^2 - 2ab + a^2 > 0 \Rightarrow (b - a)^2 > 0$$

تذکره!

دقت کنید که در این مسئله چون مساحت همواره مثبت است، می‌توان از $a < b$ نتیجه گرفت $a^2 < b^2$ است اما روش استدلال در گام (۴) اشتباه است.

به طور مثال برای $a = 2$ و $b = 3$ داریم:

$$\begin{aligned} 4 < 6 & \text{ (گام ۳)} & 6 < 9 & \text{ (گام ۲)} & 2 < 3 & \text{ (گام ۱)} \\ \text{نادرست } 2 < -3 & \Rightarrow 6 - 4 < 9 - 6 & & & & \end{aligned}$$

••• **biomaze** •••

۸- $A = \{1, 2, 3\}$ باشد، حاصل ضرب اعضای برد تابع کدام است؟ $f(x) = \frac{x+1}{2x+3}$ اگر $A \rightarrow B$

$$\begin{array}{ll} \frac{1}{35} & (1) \\ \frac{6}{105} & (2) \\ \frac{24}{35} & (3) \\ \frac{8}{105} & (4) \end{array}$$

بررسی سریع:

$$\begin{aligned} f(1) &= \frac{2}{5}, \quad f(2) = \frac{3}{7}, \quad f(3) = \frac{4}{9} \\ \Rightarrow \text{حاصل ضرب اعضای برد} &= \frac{2}{5} \times \frac{3}{7} \times \frac{4}{9} = \frac{8}{105} \end{aligned}$$

کافی است برای به دست آوردن اعضای برد تابع، هر یک از مقادیر دامنه را در ضابطه قرار دهیم و مقدار تابع را محاسبه کنیم:

$$\begin{aligned} f(1) &= \frac{1+1}{2 \times 1 + 3} = \frac{2}{5} & f(2) &= \frac{2+1}{2 \times 2 + 3} = \frac{3}{7} \\ f(3) &= \frac{3+1}{2 \times 3 + 3} = \frac{4}{9} & \Rightarrow R_f &= \left\{ \frac{2}{5}, \frac{3}{7}, \frac{4}{9} \right\} \Rightarrow \text{حاصل ضرب اعضای برد} = \frac{2}{5} \times \frac{3}{7} \times \frac{4}{9} = \frac{8}{105} \end{aligned}$$

@biomaz1

••• **biomaze** •••

۹- کدام رابطه بیانگر یک تابع ثابت است؟

- (۱) رابطه بین هر عدد طبیعی و حاصل آن عدد به توان صفر
- (۲) رابطه بین هر عدد مرکب و تعداد شمارنده‌های آن
- (۳) رابطه بین هر عدد طبیعی و مجذور آن عدد
- (۴) رابطه بین هر عدد طبیعی و معکوس آن عدد

بررسی سریع:

هر عدد طبیعی به توان صفر برابر ۱ است؛ پس برد تابع مجموعه تک‌عضوی $\{1\}$ است. بنابراین رابطه گزینه (۱) تابع ثابت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ هر عدد طبیعی به توان صفر برابر ۱ است؛ بنابراین تابعی ثابت است با برد تک‌عضوی {۱} است.
- ۲ رابطه داده شده تابع است، زیرا به هر عدد، تعداد شمارنده‌های آن نسبت داده می‌شود.
- ۳ رابطه داده شده تابع است، اما ثابت نیست.
- ۴ رابطه داده شده تابع است، اما ثابت نیست.

۱۰- اگر $f(x) = (2a-3)x^2 + (b-2)x + ab$ تابعی ثابت باشد، محل برخورد تابع f با خط $y = 2x + 1$ کدام نقطه است؟

- (۱) $(\frac{1}{2}, 2)$ (۲) $(\frac{1}{4}, \frac{3}{2})$ (۳) $(1, 3)$ (۴) $(2, 5)$

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

$$\begin{aligned} \text{تابع } f \text{ ثابت} &\rightarrow \begin{cases} 2a - 3 = 0 \Rightarrow a = \frac{3}{2} \\ b - 2 = 0 \Rightarrow b = 2 \end{cases} \\ &\Rightarrow f(x) = ab = 3 \end{aligned}$$

$$\text{محل برخورد با خط} \rightarrow 3 = 2x + 1 \Rightarrow 2x = 2 \Rightarrow x = 1 \Rightarrow \text{نقطه برخورد} (1, 3)$$

ضابطه تابع ثابت به صورت $f(x) = c$ است؛ پس در ضابطه آن ضرایب جملات x و x^2 باید صفر باشند. یعنی:

$$2a - 3 = 0 \Rightarrow a = \frac{3}{2}$$

$$b - 2 = 0 \Rightarrow b = 2$$

$$\Rightarrow f(x) = ab = \frac{3}{2} \times 2 = 3$$

حال برای به دست آوردن نقطه برخورد تابع $f(x) = 3$ و خط $y = 2x + 1$ ضابطه‌ها را برابر قرار می‌دهیم. یعنی:

$$2x + 1 = 3 \Rightarrow 2x = 2 \Rightarrow x = 1$$

$$\Rightarrow \text{نقطه برخورد} = (1, 3)$$

۱۱- اگر $f = \{(5, 2a-1), (6, a^2-4), (7, b+3), (a, a+b)\}$ تابعی ثابت و $g(x) = \begin{cases} x^2 + b & x \geq a \\ -3x + 2b & x < a \end{cases}$ باشد، حاصل $\frac{g(-1) + g(4)}{f(a)}$ کدام است؟

(۴) -۲۵

(۳) ۵

(۲) $\frac{25}{3}$

(۱) $\frac{-7}{5}$

دشوار - محاسباتی - زمانبر (۱۰) - صفحه ۲۶ تا ۲۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

$$a^2 - 4 = 2a - 1 \Rightarrow a^2 - 2a - 3 = 0 \Rightarrow (a+1)(a-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = -1 \Rightarrow b+3 = a+b \Rightarrow a = 3 \text{ غیرممکن} \\ a = 3 \Rightarrow b+3 = a+b \Rightarrow a = 3 \text{ قابل قبول} \end{cases}$$

$$\xrightarrow{a=3} a^2 - 4 = 9 - 4 = 5 \Rightarrow a + b = 5 \xrightarrow{a=3} b = 2 \Rightarrow g(x) = \begin{cases} x^2 + 2 & x \geq 3 \\ -3x + 4 & x < 3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \frac{g(-1) + g(4)}{f(a)} = \frac{(3+4) + (16+2)}{5} = \frac{25}{5} = 5$$

۱۲- در تابع $f(x) = \begin{cases} 2x^2 + a & x < -1 \\ ax + b & -1 \leq x \leq 1 \\ ab + 2 & x > 1 \end{cases}$ ، $f(-2) = 6$ و $f(1) = 1$ است. حاصل $f(2) + f(-3)$ کدام است؟

۱۶ (۴)

-۸ (۳)

۲۰ (۲)

۱۲ (۱)

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۲۸ و ۲۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$f(-2) = 6 \Rightarrow 8 + a = 6 \Rightarrow a = -2$$

$$f(1) = 1 \Rightarrow -2(1) + b = 1 \Rightarrow b = 3$$

$$f(2) = ab + 2 = -6 + 2 = -4$$

$$f(-3) = 2 \times 9 - 2 = 16$$

$$\Rightarrow f(2) + f(-3) = -4 + 16 = 12$$

ابتدا از تساوی $f(-2) = 6$ مقدار a را به دست می آوریم:

$$f(-2) = 6 \Rightarrow 8 + a = 6 \Rightarrow a = -2$$

سپس از رابطه $f(1) = 1$ مقدار b را به دست می آوریم:

$$f(1) = 1 \Rightarrow -2(1) + b = 1 \Rightarrow b = 3$$

حال ضابطه f را دوباره می نویسیم:

$$f(x) = \begin{cases} 2x^2 - 2 & x < -1 \\ -2x + 3 & -1 \leq x \leq 1 \\ -4 & x > 1 \end{cases}$$

$$f(2) = -4, f(-3) = 2(-3)^2 - 2 = 18 - 2 = 16 \Rightarrow f(2) + f(-3) = -4 + 16 = 12$$

۱۳- $f(x)$ باشد، مساحت ناحیه محدود به نمودار f و محور x ها کدام است؟

$$f(x) = \begin{cases} x + 3 & x < -1 \\ 2 & -1 \leq x < 2 \\ -x + 4 & x \geq 2 \end{cases}$$

۱۴ (۴)

۱۳ (۳)

۱۲ (۲)

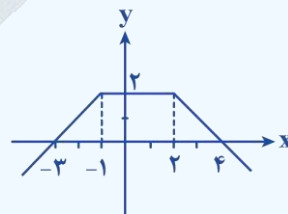
۱۰ (۱)

(دشوار - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۲۷ تا ۲۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

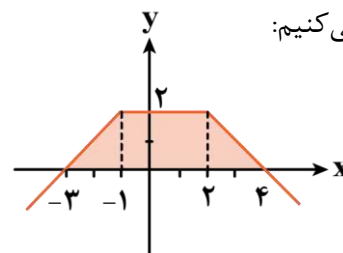
$$\text{مساحت دوزنقه} = \frac{((4 - (-3)) + (2 - (-1))) \times 2}{2} = 7 + 3 = 10$$

ابتدا نمودار تابع را رسم می کنیم:

$$f(x) = \begin{cases} x + 3 & x < -1 \\ 2 & -1 \leq x < 2 \\ -x + 4 & x \geq 2 \end{cases}$$

x	-1	-3
y	2	0
x	2	4
y	2	0

برای محاسبه مساحت دوزنقه ابتدا طول دو قاعده را به دست می آوریم:

$$\text{قاعده کوچک} = 2 - (-1) = 3$$

$$\text{قاعده بزرگ} = 4 - (-3) = 7$$

$$\text{مساحت دوزنقه} = \frac{(7+3) \times 2}{2} = 10$$

نکته ۱

می توانید بجای مساحت دوزنقه، مساحت مستطیل وسط بعلاوه دو مثلث کناری را حساب کنید:

$$(3 \times 2) + 2 \left(\frac{2 \times 2}{2} \right) = 6 + 4 = 10$$

مستطیل   مثلث

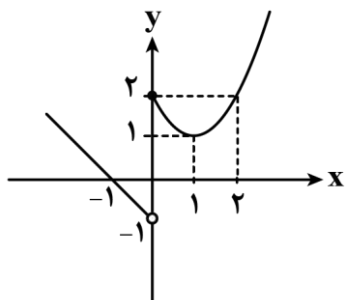
نکته ۲

مساحت دوزنقه از رابطه زیر به دست می آید:

$$\text{مساحت دوزنقه} = \frac{\text{ارتفاع} \times \text{مجموع دو قاعده}}{2}$$

۱۴- اگر نمودار تابع f به صورت زیر باشد (بخشی از یک خط و یک سهمی)، حاصل $f\left(\frac{5}{2}\right) + f(-2)$ کدام است؟

$$\frac{13}{4} \quad (1)$$

$$\frac{17}{4} \quad (2)$$

$$\frac{19}{4} \quad (3)$$

$$\frac{1}{4} \quad (4)$$

@biomaz1

(متوسط - نکات شکل - استاندارد) - صفحه ۲۷ تا ۲۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$f(x) = \begin{cases} (x-1)^2 + 1 & x \geq 0 \\ -x-1 & x < 0 \end{cases} \Rightarrow f\left(\frac{5}{2}\right) + f(-2) = \left(\frac{5}{2}-1\right)^2 + 1 + (-2-1) = \frac{9}{4} + 2 = \frac{17}{4}$$

ابتدا تابع دو ضابطه‌ای f را به دست می آوریم:

$$x < 0 \Rightarrow (-1, 0), (0, -1) \Rightarrow \text{خط گذرنده از } (-1, 0) \text{ و } (0, -1) \Rightarrow \text{شیب خط} = \frac{0+1}{-1-0} = -1 \Rightarrow y = -x-1$$

$$x \geq 0 \Rightarrow (0, 2) \Rightarrow \text{سهمی با رأس } (1, 1) \text{ و گذرنده از } (0, 2) \Rightarrow y = a(x-1)^2 + 1 \xrightarrow{(0,2)} a = 1$$

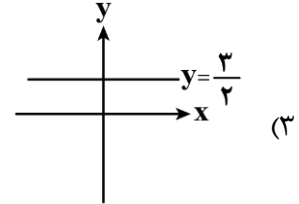
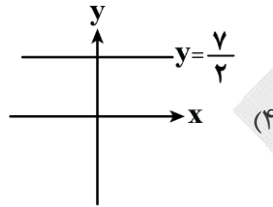
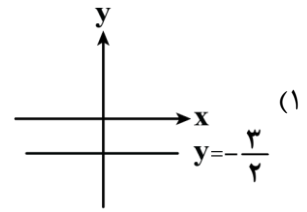
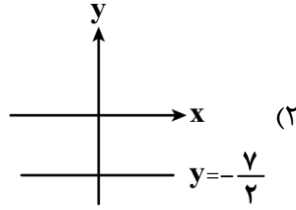
$$\Rightarrow y = (x-1)^2 + 1 \Rightarrow f(x) = \begin{cases} (x-1)^2 + 1 & x \geq 0 \\ -x-1 & x < 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} f\left(\frac{5}{2}\right) = \left(\frac{5}{2}-1\right)^2 + 1 = \frac{9}{4} + 1 = \frac{13}{4} \\ f(-2) = -(-2)-1 = 2-1 = 1 \end{cases} \Rightarrow f\left(\frac{5}{2}\right) + f(-2) = \frac{13}{4} + 1 = \frac{17}{4}$$

۱۵- نمودار تابع f موازی محور x ها از نقطه $(2a+1, a-2)$ می‌گذرد و $f(a) = 3a+1$ است. نمودار تابع f کدام است؟

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۲۶ و ۲۷ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$3a+1 = a-2 \Rightarrow 2a = -3 \Rightarrow a = -\frac{3}{2} \Rightarrow f(a) = -\frac{3}{2} \times 3 + 1 = -\frac{7}{2}$$

بنابراین نمودار آن گزینه ۲ است.

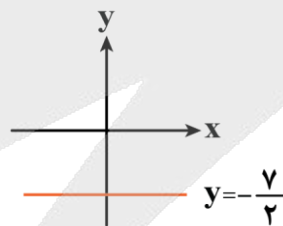
چون f تابعی ثابت است؛ بنابراین به ازای هر مقدار ورودی تابع f ، خروجی تابع یک مقدار ثابت است؛ پس عرض نقطه داده شده و مقدار $f(a)$ یعنی $3a+1$ باید برابر باشند:

$$3a+1 = a-2 \Rightarrow 2a = -3 \Rightarrow a = -\frac{3}{2}$$

حال مقدار عرض نقطه یا همان مقدار $f(a)$ را محاسبه می‌کنیم:

$$f(a) = -\frac{3}{2} \times 3 + 1 = -\frac{7}{2}$$

بنابراین نمودار تابع f به این صورت است:

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

سبک عراقی / پایه‌های آوایی همسان (۱) / مجاز
صفحه‌های ۳۶ تا ۵۴

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۵ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۶- با توجه به ویژگی‌های فکری نثر در سده‌های «هفتم، هشتم و نهم» کدام گزینه نادرست است؟

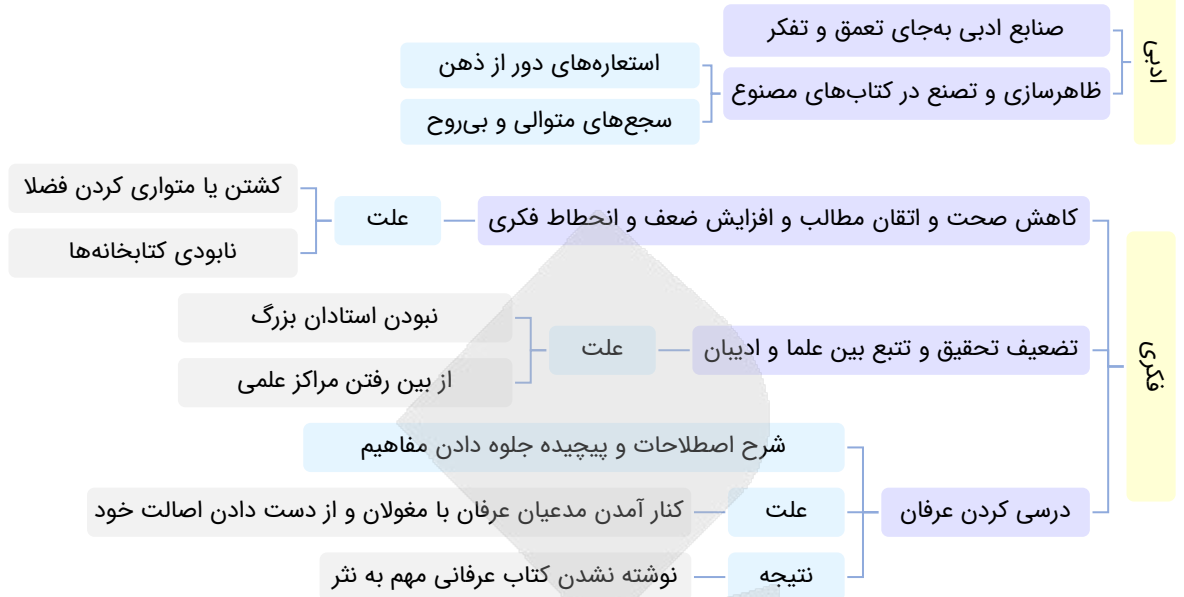
- (۱) به‌علت کشتن یا متواری ساختن فضلا و نابودی کتابخانه‌ها، از صحت و اتقان مطالب کاسته شد.
- (۲) به‌علت نبودن استادان بزرگ و از بین رفتن مراکز علمی، تحقیق و تتبع بین علما و ادیبان تضعیف شد.
- (۳) مدعیان عرفان به درسی کردن عرفان و پیچیده جلوه دادن آن پرداختند. در این دوره کتاب عرفانی مهمی به نظم نوشته نشد.
- (۴) مدعیان عرفان که به اقتضای زمانه با مغولان کنار آمده بودند، اندک‌اندک اصلت خود را از دست دادند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴

پاسخ گزینه ۳

در این دوره کتاب عرفانی مهم به نثر نوشته نشد.

۱۷- کدام عبارت فاقد ویژگی «زبانی» موجود در «ظفرنامه شامی» است؟

- ۱) لاجرم اکثر لشکر متفرق گشته با او دودل شدند و در دولت بر خود بستند.
- ۲) امیر حسین قاصدی به جانب امیر صاحب قرآن فرستاد که کیخسرو و شیخ محمد یاغی شده‌اند.
- ۳) یکی از خاصگیان غیاث‌الدین چون زوال ملک خاندان ایشان بود و ابتدای دولت معاندان...
- ۴) پنجشنبه شانزدهم ماه لشکری از لشکریان بر دروازه شهر دهلی جمع شده بودند و ضعفا را آسیب می‌رسانیدند.

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

پاسخ گزینه ۳

از ویژگی‌های مهم زبانی که در کتاب «ظفرنامه شامی» دیده می‌شود، ساده‌نویسی است. در گزینه «۳» علاوه بر وجود سجع، سخن دشوار و پیچیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها متن ساده و فاقد پیچیدگی‌های زبانی است.

۱۸- در متن زیر کدام مورد نادرست است؟

«نثر فنی در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطره تیموریان از میان می‌رود، تا آنجا که نثر ساده در اکثر کتاب‌های این دوره جای نثر فنی را می‌گیرد. در قرن ششم مرسوم بود که برخی از نویسندگان آثار موجود را که به نثری ساده بود، به نثر فنی باز می‌نوشتند. در قرن هفتم و هشتم علی بن حسین واعظ کاشفی کتاب کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.»

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

پاسخ گزینه ۴

کتاب: «انوار سهیلی» نوشته ملا حسین واعظ کاشفی است، نه علی بن حسین واعظ کاشفی.

@biomaz1

۱۹- در کدام مورد به ترتیب، به ویژگی‌های زبانی شعر و نثر «سبک عراقی» اشاره شده است؟

- ۱) کاهش لغات اصیل فارسی و افزایش لغات عربی - به وجود آمدن سستی و ضعف در ساختار دستوری جملات
- ۲) خروج شعر از دربار و از رونق افتادن قصیده - ساده‌نویسی کتاب‌های مشکل
- ۳) به‌کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول جمله - ورود لغات قبایل مختلف ترک و مغول به زبان فارسی
- ۴) درهم‌آمیختگی مختصات نو و کهن - تصنع و ظاهرسازی در کتاب‌های مصنوع

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴

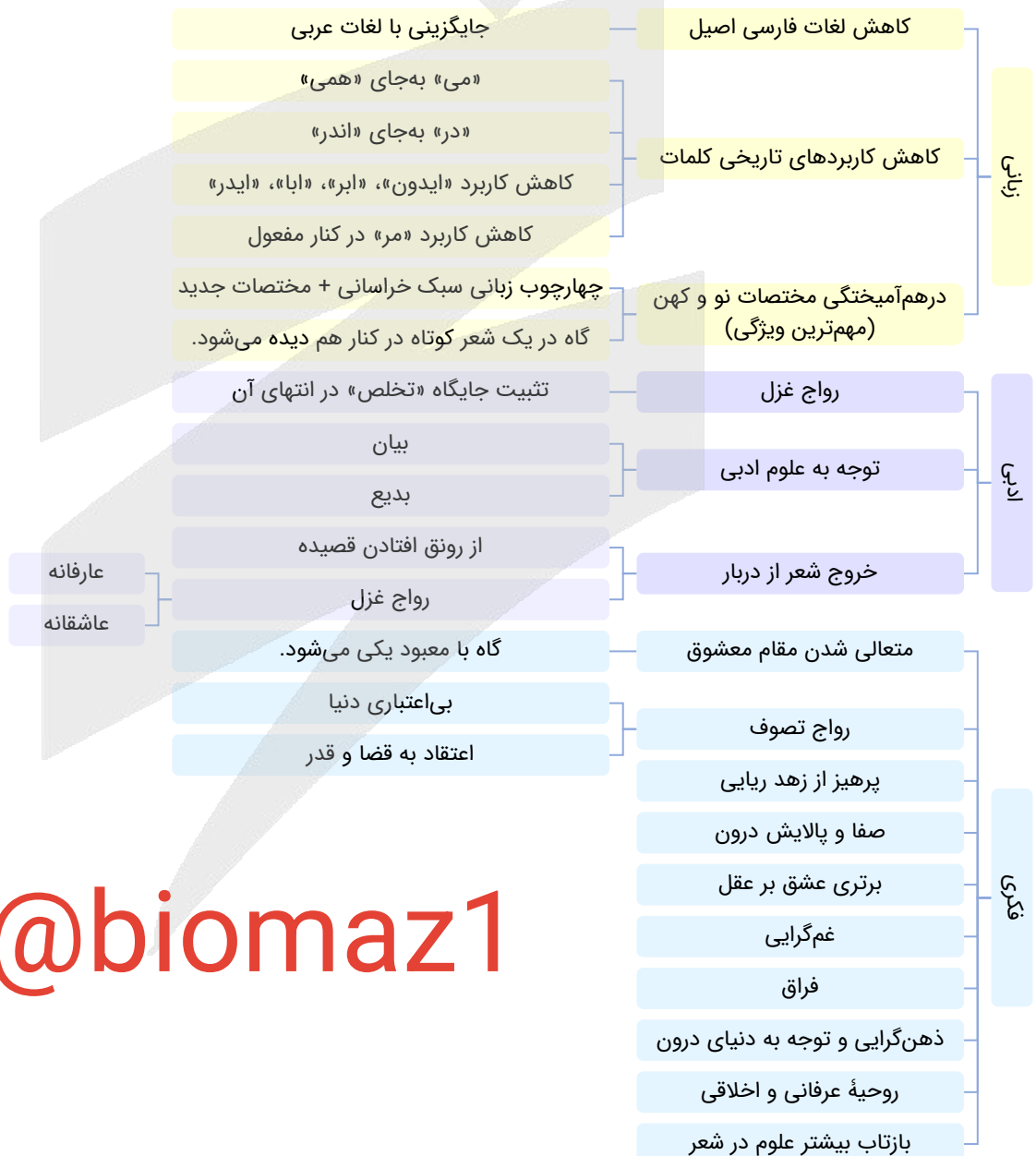
ویژگی زبانی شعر سبک عراقی - ویژگی زبانی نثر سبک عراقی

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) ویژگی ادبی شعر سبک عراقی - ویژگی زبانی نثر سبک عراقی

۳) به‌کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول کم شده است؛ بنابراین این ویژگی زبانی مربوط به سبک عراقی نیست. - ویژگی زبانی نثر سبک عراقی

۴) ویژگی زبانی شعر سبک عراقی - ویژگی ادبی نثر سبک عراقی

@biomaz1

- ۲۰- کدام موارد بیانگر ویژگی‌های «فکری» شعر در قرن‌های «هفتم، هشتم و نهم» است؟
 الف: در این دوره مقام معشوق اندکاندک متعالی می‌گردد تا آنجا که گاه با معبود یکی می‌شود.
 ب: اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره جنبه عملی و دستوری دارد.
 ج: پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال این‌ها اندیشه‌های شعر این دوره را شکل می‌دهند.
 د: شعر واقع‌گرا و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است.
- ۱) «الف» و «ب»   ۲) «الف» و «ج»   ۳) «ب» و «د»   ۴) «ب» و «ج»

پاسخ: گزینه ۲

آسان - مفهومی - زمانبر (۳۷ - ۱۱۰۴)

فقط موارد «الف» و «ج» به اندیشه‌های شعر سبک عراقی اشاره می‌کنند.
 موارد «ب» و «د» از ویژگی‌های فکری شعر سبک خراسانی است.

- ۲۱- با توجه به ویژگی‌های فکری سبک عراقی، کدام ابیات متعلق به این سبک است؟
 الف: ندانم چون کنم در صحبت او حفظ دین خود
 ب: در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد
 ج: می‌نوش که عمر جاودانی این است
 د: ز عقل اندیشه‌ها زاید که مردم را بفرساید
- ۱) «الف» و «ب»   ۲) «د» و «ج»   ۳) «ب» و «د»   ۴) «الف» و «ج»
- که چشمش می‌کند تاراج ایمانم به ایمایی
 عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد
 خود حاصلت از دور جوانی این است
 گرت آسودگی باید برو عاشق شو ای عاقل

پاسخ: گزینه ۳

دشوار - مفهومی - زمانبر (۳۸ - ۱۱۰۴)

بررسی موارد:

- الف) توصیف معشوق زمینی (ویژگی فکری سبک خراسانی)
 ب) ستایش عشق و قدرت آن (ویژگی فکری سبک عراقی)
 ج) توصیه به شادباشی و غلبه داشتن روحیه شادی بر شعر (ویژگی فکری سبک خراسانی)
 د) برتری عشق بر عقل (ویژگی فکری سبک عراقی)

- ۲۲- ویژگی‌های سبکی مقابل کدام بیت نادرست است؟
 ۱) آتش است آب دیده مظلوم
 ۲) سر انگشت تحیر بگزد عقل به دندان
 ۳) فریاد من از فراق یار است
 ۴) به ساعت‌سنجی اسطربلاب در دست
- چون روان گشت، خشک و تر سوزد (روحیه عرفانی و اخلاقی)
 چون تأمل کند این صورت انگشت‌نما را (برتری عشق بر عقل)
 و افغان من از غم نگار است (فراق)
 نظر می‌کرد و آن فرصت همی‌جست (بازتاب بیشتر علوم در شعر)

پاسخ: گزینه ۲

دشوار - خط به خط - استاندارد (۳۸ - ۱۱۰۴)

شاعر نهایت تعجب از نگرستن در چهره یار را بیان می‌کند و عقل را با عشق مقایسه نکرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) این بیت به مفاهیم اخلاقی و روحیه عرفانی اشاره دارد.
 ۳) این بیت به فراق اشاره دارد.
 ۴) واژه «اسطربلاب» (ابزار نجوم) نشان‌دهنده بازتاب علوم در شعر است.

۲۲- در کدام بیت مجاز وجود دارد؟

جهان پرفتنه از غوغای عشق است
که او را در دو عالم نام بردی؟
ز جا برجست و سر در پایش انداخت
این قدر بس که رود نام لب ت بر دهنم

۱) فلک سرگشته از سودای عشق است
۲) اگر مجنون نه می زین جام خوردی
۳) نظر چون بر رخ زیبایش انداخت
۴) لب سعدی و دهانت ز کجا تا به کجا

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۴

واژه «دهان» در مصراع اول به جای «لب» به کار رفته است. ← مجاز از «لب»
واژه «دهن» در مصراع دوم به جای «زبان» به کار رفته است. ← مجاز از «زبان»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با کمی دقت درمی‌یابیم که کلمات «فلک» و «جهان» در معانی واقعی خود به کار رفته‌اند و مجاز ندارند.
- ۲) «جام» از واژه‌های مشکوک به مجاز است اما شاعر گفته «می از جام خوردی»؛ در این عبارت تمام واژه‌ها در معنای حقیقی به کار رفته‌اند. منظور از «دو عالم» نیز جهان مادی و جهان آخرت است؛ بنابراین مجاز ندارد.
- ۳) عبارت «سر در پا انداختن» روی هم یک کنایه است و نمی‌توان کلمات «سر» و «پا» را جداگانه مجاز دانست.

مجاز

تعریف: کاربرد یک کلمه در معنایی غیر از معنای لغوی‌اش، به واسطه ارتباطی بین کلمه و معنای مجازی (علاقه). معنای مجازی از طریق قرینه‌ای در متن دریافت می‌شود.

مثال: در جمله «هوشنگ گلشیری قلم خوبی دارد»، «قلم» به علاقه آلیه به جای «نوشته» به کار رفته است؛ زیرا «قلم» ابزار تولید «نوشته» است. در مصراع «غلام نرگس مست تو تاجداران‌اند»، «نرگس» به علاقه شباهت به جای «چشم» به کار رفته است؛ زیرا «چشم» معشوق شبیه «نرگس» است. قرینه ما برای دریافتن این معنی این است که شاعر صفت «مست» به آن داده است و گل نرگس نمی‌تواند مست باشد.

مهم‌ترین نوع: استعاره مصرحه «مجاز به علاقه شباهت» نیز خوانده می‌شود که مهم‌ترین نوع مجاز است.

رایج‌ترین مجازها:

- دست ← توان / اختیار
- سر ← قصد / اندیشه / جان
- خاک ← زمین / قبر / انسان
- آب ← رود / اشک
- جام ← شراب
- شراب ← جام
- انگور / رز ← شراب
- زبان ← سخن
- قلم ← نوشته
- شمشیر / خنجر / گرز ← جنگ
- فولاد ← شمشیر
- حرف ← سخن
- فردا ← قیامت / آینده
- خط ← فرمان / نوشته
- نگین ← انگشتر
- لب ← دهان
- سیر ← بیزار

۲۴- در همه ابیات مهم ترین نوع مجاز وجود دارد، به جز:

که افتی از آن کمند چو خواجه در اضطراب
قطره باران ما گوهر یک دانه شد
تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد
غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده

(۱) ای دل نگفتمت که سر از سنبش مپیچ
(۲) گریه شام و سحر شکر که ضایع نگشت
(۳) دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد
(۴) آشنایان ره عشق در این بحر عمیق

پاسخ: گزینه ۳

دشوار - خط به خط - استاندارد (صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶)

در این بیت مجاز به علاقه شباهت (مهم ترین نوع مجاز که «استعاره مصرحه» هم خوانده می شود) دیده نمی شود. «دست» مجاز از «انگشتان دست» است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) کلمات «سنبش» و «کمند» هردو استعاره مصرحه از «زلف یار» هستند.

۲) «قطره باران» استعاره مصرحه از «اشک» است.

۳) واژه «بحر» استعاره از «عشق و عرفان» است. کلمه «آب» در مصراع دوم استعاره از «تعلقات و مادیات» است.

۲۵- کدام بیت فاقد آرایه مجاز است؟

وین عجب کان وقت می گیریم که کس بیدار نیست
به همین دیده سر دیدن اقوامم نیست
جرعه ای ناخورده شمشیر جفا برداشتی
ندانم چه مکافات این گنه یابی

(۱) خلق را بیدار باید بود از آب چشم من
(۲) چشم از آن روز که برکردم و رویت دیدم
(۳) گفته بودی با تو در خواهم کشیدن جام وصل
(۴) تو خون خلق بریزی و روی درتایی

پاسخ: گزینه ۴

متوسط - خط به خط - استاندارد (صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶)

واژه «خون» در معنای حقیقی به کار رفته است و کل «خون ریختن» کنایه از کشتن است. کلمه «روی» هم کاملاً معنای حقیقی دارد و در کنایه شرکت کرده است؛ «روی در تابیدن» کنایه از پشت کردن یا فرار کردن است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) «آب» در معنای مجازی «اشک» به کار رفته است.

۲) «سر» مجاز از «قصد و میل» است.

۳) «جام» مجازاً در معنای «شراب» به کار رفته است. «جام وصل» (یا همان «شراب وصل») اضافه تشبیهی است.

۲۶- همه کلمات مشخص شده در ابیات زیر مجاز دارند، به جز:

بگشای لب که فریاد از مرد و زن برآید
فردا که هیچ عذر نباشد گناه را
تا به سخن درآید آنک مست شده است از او سرم
همچو باد از خاتم و تخت سلیمان درگذر

(۱) بنمای رخ که خلقی واله شوند و حیران
(۲) یزدان هزار عذر بخواهد ز روی تو
(۳) بس کن ای فسانه گو سیر شدم ز گفت و گو
(۴) تا تو را دیو و پری سر بر خط فرمان نهند

پاسخ: گزینه ۱

متوسط - خط به خط - استاندارد (صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶)

واژه «خلق» در معنای حقیقی خود، «مردم»، به کار رفته است و مجاز ندارد، اما «مرد و زن» مجاز از تمام انسان هاست.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) هزار: مجاز از «مقدار زیاد»

فردا: مجاز از «قیامت»

۳) سیر مجاز از «بیزار»

سرم: مجاز از «وجود»

۴) خط: مجاز از «حکم»

خاتم: مجاز از «انگشتر»

@biomaz1

نکته طلایی: عطف کلمات متضاد

معمولاً در مواردی که دو کلمه متضاد به هم معطوف می‌شوند با مجاز مواجهیم و معنای حقیقی چنین مجازی هم «همه» است؛ مثلاً «مرد و زن» می‌تواند مجاز از «همه کس» باشد یا «چپ و راست» می‌تواند مجاز از «همه جا» باشد.

۲۷- در کدام ابیات آرایه مجاز وجود دارد؟

الف: نقش مستوری و مستی نه به دست من و توست
 ب: حرف میم آمد دهانت، هست الف انگشت تو
 ج: گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود
 د: گرچه ز افسرده دلانیم به ظاهر صائب

(۱) «الف» - «ب»   (۲) «الف» - «د»
 (۳) «ج» - «د»   (۴) «ج» - «ب»

آنچه سلطان ازل گفت بکن آن کردم
 جز تو کس بر ما چرا انگشت نتواند نهاد؟
 داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود
 عالمی را به دم گرم خود احیا کردیم

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۲

الف) واژه «دست» در معنای مجازی «اراده و اختیار» به کار رفته است.

د) «عالم» مجاز از «مردم عالم» است. «دم» در معنای حقیقی «نفس» به کار رفته است.

بررسی سایر موارد:

پ) واژه «حرف» در معنای حقیقی «حرف الفبا» به کار رفته است. در این بیت دهان یار به حرف میم و انگشت او به حرف الف تشبیه شده است.

ج) در این بیت کلمه‌ای که در معنای مجازی به کار رفته باشد یافت نمی‌شود.

۲۸- در کدام بیت دو مجاز وجود دارد؟

(۱) در رقص رخیل ناقه می‌راند
 (۲) بگذر از خواب و خور و دلشاد باش
 (۳) گنج آزادگی و کنج قناعت ملکی است
 (۴) سپهر خون به دلم می‌کند، نمی‌داند

برحسب فراق بیت می‌خواند
 همچو سرو اندر چمن آزاد باش
 که به شمشیر میسر نشود سلطان را
 که آبروی سفال شکسته از باده است

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۳ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۲

خواب و خور: مجاز از «تن‌آسایی و تعلقات»

چمن: مجاز از «باغ»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بیت: مجاز از «شعر»

۳) شمشیر: مجاز از «جنگ و زور»

۴) سفال: مجاز از «کوزه» (به جای کوزه، جنس آن را آورده است).

واژه «خون» در کنایه شرکت کرده است. «خون به دل کردن» کنایه از آزار دادن است.

۲۹- با توجه به موارد زیر، وزن چند مصراع از تکرار رکن «فاعلاتن» به دست می‌آید؟

الف: طرهات زین بیشتر بایست با من وا شود

ب: داغ و دردی کز تو باشد خوش تر است از باغ و ورد

ج: درد دل با تو همان به که نگوید درویش

د: ماه رویا، مهربانی پیشه کن

و: ای که شمشیر جفا بر سر ما آخته‌ای

(۴) سه تا

(۳) دو تا

(۲) چهار تا

(۱) پنج تا

بررسی موارد:

طُر رِ اَت زین	بِی شِ تَر با	یَس تِ با مَن	وا شَ وَد
- U -	- U -	- U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن
دَا غُ دَر دِی	کَز تُ با شَد	حُش تَ رَس تَز	با غُ وَرَد
- U -	- U -	- U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن
دَر دِ دِل با	تُ هَ مانِ به	کِ نَ گو یَد	دَر ویش
- U -	- U U -	- U U -	- -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فعلن
ما هِ رو یا	مِه رِ با نی	پِی شِ کُن	
- U -	- U -	- U -	
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن	
ای کِ شَم شی	رِ جَ فا بَر	سَ رِ ما آ	خِ تِ ای
- U -	- U U -	- U U -	- U U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فعلن

@biomaz1

نکته طلایی: «فاعلاتن» به جای «فاعلاتن»

در سال دوازدهم خواهید آموخت که گاهی در رکن اول «فاعلاتن» به جای «فاعلاتن» به کار می‌رود؛ بنابراین در مواردی که ارکان دوم و سوم یک وزن «فاعلاتن» است و رکن نخست «فاعلاتن»، رکن نخست هم درواقع باید به «فاعلاتن» تغییر کند.

۳۰- تقطیع هجایی و مرزبندی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- «گر من از پای اندر آیم گو درآی»
- ۱) گر مَ نَز پای / آن دَ را یِم / گو دَ رای
  - ۲) گر مَ نَز پا / یِن دَ را یِم / گو دَر آی
  - ۳) گر مَ نَز پا / یِن دَ را یِم / گو دَ رای
  - ۴) گر مَ نَز پا / یِن دَ را یِم / گو دَ رای
- بِهتر از مَن صد هزار از دست رفت»
- بِه تَ رَز مَن / صَد هِ زَا رَز / دَس تِ رَفَت
- بِه تَ رَز مَن / صَد هِ زَا رَز / دَس تِ رَفَت
- بِه تَ رَز مَن / صَد هِ زَا رَز / دَس تِ رَفَت
- بِ تَ رَز مَن / صَد هِ زَا رَز / دَس تِ رَفَت

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) هجای چهارم مصراع اول «پا» است، نه «پای».
- ۲) هجای پایانی مصراع اول «رای» است، نه «آی».
- ۴) هجای اول مصراع دوم «به» است، نه «ب».

راهنمای مسیرت

- در سؤالات این چنینی دقت و ریزبینی شما باید چندبرابر شود! حتما دقت کنید که:
۱. حذف همزه در مواردی که رخ داده رعایت شده باشد.
  ۲. حروف مشدد دوبار نوشته شده باشند.

۳. «ه» غیرملفوظ در واژه‌هایی مثل «نامه» و «خانه» و «به» (حرف اضافه) به صورت کسره نوشته شده باشد و «ه» ملفوظ در واژه‌هایی مثل «به» (= بهتر) و «واله» به صورت «ه».
۴. «واو» معدوله در واژه‌هایی مثل «خورشید» و «خواهر» و امثالهم نوشته نشده باشد و این واژه‌ها مطابق تلفظشان مکتوب شده باشند.
۵. در واژه‌هایی مثل «خیابان» و «پیاز»، مصوت /ای/ کوتاه در نظر گرفته شده باشد.

۳۱- به ترتیب، هجای هفتم و تعداد پایه‌های آوایی کدام مصراع در مقابل آن درست است؟

- ۱) دائماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور: «با» - «چهار»
 ۲) حد زیبایی ندارند این خداوندان حسن: «دا» - «سه»
 ۳) مرا تا جان بود از مهر آن مه برندارم دل: «دز» - «چهار»
 ۴) اگر عاقل بود داند که مجنون صبر نتواند: «دا» - «سه»

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی پاسخ سؤال:

دا	ء	مَن	یَک	سا	نَ	با	شَد	حَا	لِ	دُو	رَانَ	عَمَ	مَ	خُر
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) این مصراع از چهار پایه آوایی تشکیل شده است:

حَد	دِ	زِی	بَا	یِی	نَ	دَا	رَنَ	دِیْن	خُ	دَا	وَنَ	دَا	نِ	حُسْن
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

۳) هجای هفتم این مصراع «آز» می‌باشد.

مَ	رَا	تَا	جَان	بُ	وَدَ	اَزَ	مِهَ	رَ	اَنَ	مَهَ	بَرَ	نَ	دَا	رَمَ	دِلَ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

۴) این مصراع از چهار پایه آوایی تشکیل شده است:

اَ	گَر	عَا	قِلَ	بُ	وَدَ	دَا	نَدَ	کِ	مَجَ	نُونَ	صَبَ	رَ	نَتَ	وَا	نَدَ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

۳۲- بیت زیر در کدام وزن سروده شده است؟

- «به دریایی درافتادم که پایانش نمی‌بینم»
 ۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 ۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 ۳) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 ۴) مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن مستفعِلن

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی وزن و تقطیع هجایی بیت:

بِ	دَر	یَا	یِی	دَ	رُفَ	تَا	دَمَ	کِ	پَا	یَا	نَشَ	نِ	مِی	بِی	نَمَ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			
کَ	سِی	رَا	پَنَ	جَ	اَفَ	کَنَ	دَمَ	کِ	دَرَ	مَا	نَشَ	نِ	مِی	دَا	نَمَ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

هجای نخست این بیت کوتاه است؛ بنابراین ارکان «فاعلاتن» و «مستفعلن» نمی‌توانند پاسخ صحیح باشند.

۳۲- کدام بیت با مصراع «شمع جانم را بکشت آن بی‌وفا» هم‌وزن است؟

با تن محمود بین تا چه کرد	(۱) همت آلوده آن یک دو مرد
کان نمکش نیست کزین پیش بود	(۲) خشک شد آن دل که ز غم ریش بود
نقش تو بی‌صورت و جان بی‌تو بود	(۳) ای خنک آن شب که جهان بی‌تو بود
تا به کی باشم در این خواری چرا؟	(۴) هیچ تیمارم نمی‌داری چرا؟

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

مصراع سؤال و بیت گزینه چهار هردو در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده‌اند:

شَم	ع	جَا	نَم	رَا	بِ	كُش	تَان	بِی	وَ	فَا
-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	U
فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن			

هَی	چ	تِی	مَآ	رَم	نِ	مِی	دَا	رِی	چ	رَا
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن			

تَا	بِ	کِی	بَا	شَم	دَ	رِین	خَا	رِی	چ	رَا
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

①

هِم	مَ	تِ	آ	لُو	دِ	یِ	آن	یِک	دُ	مَرَد
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

بَا	تَ	نَ	مَچ	مُو	دِ	بِ	بِین	تَا	چ	گَرَد
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

②

خُش	ک	شُ	دَان	دِل	کِ	زِ	عَم	رِی	ش	بُود
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

کَان	نَ	مَ	کُش	نِی	سِت	کَ	زِین	پِی	ش	بُود
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

③

ای	خُ	نُ	کَان	شَب	کِ	جَ	هَان	بِی	تُ	بُود
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

نَق	شِ	تُ	بِی	صُو	رَ	تُ	جَان	بِی	تُ	بُود
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن				فاعلن			

@biomaz1

۳۴- کدام بیت بر اساس الگوی هجایی «_U/_/_U/_/_U_» سروده شده است؟

(۱) صورت شیری، دل شیریت نیست	(۲) گرچه یاران فارغاند از یاد من
(۳) چه دامن‌های گل باشد در این باغ	(۴) سرو بالای که مقصود است اگر حاصل شود
- گرچه دلست هست دلیریت نیست
از من ایشان را هزاران یاد باد
اگر چیزی نگوید باغبانم
سرو اگر هرگز نباشد در جهان آسوده‌ایم

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

الگوی هجایی موجود در صورت سؤال وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» را نشان می‌دهد. بیت گزینه دوم هم در همین وزن سروده شده است:

گر	چ	یا	ران	فا	ر	غن	دز	یا	د	من
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
از	م	نی	شان	را	ه	زا	ران	یا	د	باد
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

صو	ر	ت	شی	ری	د	ل	شی	ری	ت	نیست
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
گر	چ	د	کت	هس	ت	د	لی	ری	ت	نیست
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			مفتعلن				مفتعلن			فاعلن

چ	دا	من	ها	ی	گل	با	شد	د	رین	باغ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ا	گر	چی	زی	ن	گو	ید	با	غ	با	نم
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			مفاعیلن				مفاعیلن			فعولن

سر	و	با	لا	یی	ک	مق	صو	دس	ت	گر	حا	صل	ش	ود
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سر	و	گر	هر	گز	ن	با	شد	در	ج	هان	آ	سو	د	ایم
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			فاعلاتن				فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلن

۳۵- با توجه به الگوی هجایی زیر، واژه‌های کدام گزینه جای خالی را به درستی کامل می‌کنند؟

«..... _U_ _ _U_»

- (۱) یادگاری / سبزه‌زاران (۲) واقعاً / باغبانی (۳) شناسایی / می‌روم (۴) آشیانم / آسمان

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

الگوی هجایی صورت سؤال وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» را نشان می‌دهد. در مصراع اول، رکن دوم (فاعلاتن) و در مصراع دوم، رکن سوم (فاعلن) جا افتاده است.

«آشیانم» بر وزن «فاعلاتن» و «آسمان» بر وزن «فاعلن» است که می‌توانند در جای خالی قرار بگیرند و وزن را کامل کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ یادگاری: _ U _ _ (فاعلاتن)
 ۲ واقعاً: _ U _ (فاعلتن)
 ۳ شناسایی: _ U _ _ (مفاعیلن)
 سبزه‌زاران: _ U _ _ (فاعلاتن)
 باغبانی: _ U _ _ (فاعلاتن)
 می‌روم: _ U _ (فاعلن)

راهنمای مسیرت

در چنین سؤالاتی الگوی هجایی دو مصراع را زیر هم بنویسید تا جای خالی را بیابید:

_ U _ _ _ U _

_ U _ _ _ U _

حالا مشخص می‌شود که در مصراع اول جای «فاعلاتن» خالی است و در مصراع دوم، جای «فاعلن».

۳۶- مفهوم کدام بیت از سایر ابیات دورتر است؟

- ۱) هر آن دل را که سوزی نیست، دل نیست
 ۲) هر آن کسی که در این حلقه نیست زنده به عشق
 ۳) خسروا در دل افسرده نگیرد غم عشق
 ۴) خوش بود آن بیدلی کز غم امانیش نیست
 دل افسرده غیر از آب و گل نیست
 بر او نمرده به فتوای من نماز کنید
 هست جایی اثر سوز نمک که افگار است
 مرده بود آن دلی که آه و فغانیش نیست

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

در این بیت شاعر می‌گوید که عشق نمی‌تواند به دل‌های افسرده و یخ‌زده وارد شود؛ یعنی هر انسانی لیاقت عاشق شدن را ندارد. مفهوم مشترک سایر ابیات: آدمی که توانایی عاشق شدن را ندارد، انسان نیست و ارزشی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ دلی که نمی‌تواند سوز عشق داشته باشد، دل واقعی نیست. دل افسرده و بی‌عشق فقط آب و گل (جسم ظاهری) است و ارزشی ندارد.
 ۲ به حکم من (حافظ) بروید و بر هر کس که عاشق نیست، نماز میّت بخوانید؛ زیرا او مرده متحرک است و ارزش انسانی ندارد.
 ۴ آن بیدل (عاشق) که غم عشق امانش را بریده، چه حال خوشی دارد. آن انسانی که آه و فغان (درد عشق) ندارد، یک مرده بی‌ارزش محسوب می‌شود.

۳۷- کدام بیت با بیت «با عقل گشتم هم‌سفر یک کوچه راه از بی‌کسی / شد ریشه‌ریشه دامنم از خار استدلال‌ها» قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) از لباس مشک‌فام کعبه خون‌گرمی ندید
 ۲) گل بستان خرد لفظ دلارای من است
 ۳) صائب دلیل پختگی عقل خامشی است
 ۴) آن را که پیر عشق به ماهی کند تمام
 هر که زخمی چند از خار مغیلان برداشت
 بلبل باغ سخن منطق گویای من است
 تا نارس است باده به خم جوش می‌زند
 در صدهزار سال ارسطو نمی‌کند

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

مفهوم بیت صورت سؤال: ناتوانی عقل و استدلال‌های فلسفی

مفهوم گزینه ۴: «اموری را که عشق در یک ماه (مجازاً از «زمان کم») حل و فصل می‌کند، امثال ارسطو و عقل‌گرایان در صدهزار سال هم نمی‌توانند تمام کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) هر کس تجربه سختی کشیدن در زندگی نداشته باشد، به کعبه و مقصد نخواهد رسید ← دعوت به تحمل سختی‌ها
 ۲) لفظ و اشعار دل‌انگیز من مثل گل برای باغ خرد است (براساس عقل است) و منطق و سخنانم برای باغ سخن مثل بلبل شیوا و بلیغ است ← خودستایی
 ۳) ای صائب، انسان پخته و عاقل سکوت می‌کند. فقط آدم‌های ناقص‌العقل زیاد سخن می‌گویند. ← دعوت به خاموشی و گزیده‌گویی

۳۸- مفهوم متضاد بیت زیر در کدام گزینه دیده می‌شود؟
 «کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد
 (۱) واله و شیداست دائم همچو بلبل در قفس
 (۲) صغیر بلبل طبعم شنو و گرنه به باغ
 (۳) بلبل طبعم رهی باشد ز تنهایی خموش
 (۴) کجا رفت آنکه طبعم شادمان بود

یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد»
 طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست
 نوای قمری و بانگ هزار بسیار است
 نغمه‌ها بودی مرا تا هم‌زبانی داشتم
 امیدم حاصل و بختم جوان بود

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۴

مفهوم بیت صورت سؤال: غمگینی شاعر و در نتیجه شعر خوب نگفتن او
 مفهوم بیت گزینه «۱»: طوطی طبع من (طبع و درون من که شبیه یک طوطی است) از عشق زیبایی‌های یار (لب و چشم او) واله و شیدا و سرخوش شده است ← سرخوشی شاعر و شعر خوب گفتن وی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) اشعار زیبایی من را بشنو و گرنه در باغ آواز قمری و بلبل فراوان است (شعر من از آواز آن‌ها برتر است). ← خودستایی
 ۳) ای رهی، بلبل طبع من به خاطر تنهایی و فراق خاموش شده (نمی‌توانم به خاطر غم، شعری بگویم). ← غمگینی شاعر و در نتیجه شعر خوب نگفتن او (مانند بیت صورت سؤال)
 ۴) کجاست آن روزهایی که درونم شاد بود، آنچه به آن امید داشتم را به دست می‌آوردم و بختم جوان بود (خوش‌بخت بودم) ← غمگینی و حسرت شاعر

۳۹- مفهوم نوشته‌شده در مقابل همه ابیات درست است، به جز:

- (۱) سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
 (۲) جهان عشق ندانم چه عالمی است که آنجا
 (۳) سر برگ گل ندارم، به چه رو روم به گلشن؟
 (۴) هر جا که قدم نهی تو بر روی زمین
 که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست (راضی بودن به رضای یار)
 نه مهر راست زوال و نه شوق راست نهایت (بی‌کرائگی عشق)
 که شنیده‌ام ز گل‌ها همه بوی بی‌وفایی (بی‌رغبتی به تعلقات دنیوی)
 آن مردمک چشم نگاری بوده است (جلوه‌گری زیبارویان در دنیا)

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

در این گزینه شاعر اعتقاد دارد که جای‌جای زمینی که ما بر روی آن قدم می‌گذاریم، از بقایای جسم زیبارویان است ← مفهوم: ناپایداری دنیا و عمر آدمی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ما بر آستان دوست به نشانه ارادت و تسلیم سر می‌نهییم و هر اتفاقی در زندگی ما مطابق اراده اوست.
 ۲) دنیای عشق و عاشقی جهان عجیبی است؛ نه مهر و محبت در آن زوال (نابودی) دارد و نه برای شوق و اشتیاق حد و مرزی وجود دارد.
 ۳) قصد رفتن به گلشن و دیدن گل‌های زیبا را ندارم؛ زیرا شنیده‌ام که تمامی زیبایی‌ها نابود می‌شوند.

۴۰- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) می‌شود نخل برومند سبک‌بار از سنگ
 (۲) چرا ز سنگ ملامت شکسته‌دل باشم؟
 (۳) به ما که مردم آزاده‌ایم طعنه مزن
 (۴) غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل
 سخن سخت‌گران نیست به دیوانه من
 که همچو موج مرا از شکست بال و پر است
 که سنگ بر شجر بی‌ثمر نیامده است
 شاید که چو وایینی خیر تو در این باشد

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴

مفهوم گزینه «۳»: آزادی و ترک تعلقات

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: سختی‌ها برای انسان مفیدند و در نهایت باعث خیر و گشایش می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) درخت نخل میوه‌دار با ضربات سنگ سبک‌بار می‌شود؛ لذا سخنان سخت مردم هم نمی‌تواند روی من دیوانه تأثیر بدی بگذارد.
- ۲) من از سنگ ملامت و سرزنش غمگین نمی‌شوم؛ زیرا من مثل موج با این شکست (سرزنش‌ها) بال و پر درمی‌آورم و پیشرفت می‌کنم.
- ۴) ای دل از طعنهٔ حسودان غمناک نباش. اگر دقت کنی، شاید خیر تو در همین باشد.

@biomaz1

فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی (باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب، جامعه جهانی، تحولات نظام جهانی (تا پایان «تحولات اقتصادی - سیاسی») / صفحه‌های ۳۵ تا ۶۶

بودجه‌بندی
این آزمون

درس پنجم تا هشتم در مجموع ۲ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۴۱- هر یک از عبارات‌های زیر با کدام مفهوم در ارتباط است؟

- نتیجه رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان
- پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر
- قرار دادن باورهای معنوی و دینی در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی
- مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب
- (۱) پروتستانتیسم - سکولاریسم - سکولاریسم آشکار - روشنگری
- (۲) روشنگری - سکولاریسم آشکار - سکولاریسم پنهان - اومانیسیم
- (۳) روشنگری - سکولاریسم آشکار - سکولاریسم آشکار - روشنگری
- (۴) پروتستانتیسم - سکولاریسم - سکولاریسم پنهان - اومانیسیم

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «پروتستانتیسم»، پاسخ بخش دوم «سکولاریسم»، پاسخ بخش سوم «سکولاریسم پنهان» و پاسخ بخش چهارم «اومانیسیم» است.

بررسی موارد:

- رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن با عنوان پروتستانتیسم یاد می‌شود.

- سکولاریسم، پاسخ فرهنگ معاصر غرب به پرسش‌های هستی‌شناسانه بشر است.

- سکولاریسم پنهان، شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند.

- اومانیسیم مهم‌ترین ویژگی انسان‌شناختی فرهنگ معاصر غرب است.

۴۲- هر یک از ویژگی‌های زیر به ترتیب در کدام یک از جایگاه‌های «الف»، «ب»، «ج» و «د» جدول زیر قرار می‌گیرد؟

دوره زمانی	پایان قرن بیستم	قرن نوزدهم و بیستم	قرن هفدهم و هجدهم
ویژگی	«ج»	«د»	«الف»
پیامد	«ب»	«د»	«الف»

- دانش‌ابزاری
- نفی تجربه
- عقل‌گرایی
- بحران معرفتی

(۲) «ب» - «ج» - «الف» - «د»

(۴) «ب» - «الف» - «ج» - «د»

(۱) «د» - «الف» - «ج» - «ب»

(۳) «د» - «ج» - «الف» - «ب»

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۳ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

دانش‌ابزاری ← «د»، نفی تجربه ← «ج»، عقل‌گرایی ← «الف»، بحران معرفتی ← «ب».

دوره زمانی	پایان قرن بیستم	قرن نوزدهم و بیستم	قرن هفدهم و هجدهم
ویژگی	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	عقل‌گرایی، نفی وحی
پیامد	بحران معرفتی	دانش‌ابزاری	دئیسم

۴۲- در متن زیر چند عبارت درست است؟

– طی قرون وسطی آباء کلیسا از شعارهای معنوی و توحیدی استفاده می کردند و رویکرد دینی داشتند – در دوران رنسانس رویکرد دنیوی به عالم در سطح هنر، اقتصاد، سیاست و در قالب حرکت های اعتراض آمیز مذهبی آشکار شد – هنرمندان دوران رنسانس با بازگشت به هنر یونان و روم به ابعاد جسمانی و دنیوی انسان اهمیت دادند – با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالا گرفتن تب طلا، زمینه های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب رعیتی فراهم آمد – بخشی از حرکت های اعتراض آمیز مذهبی که فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند، با جریان دنیاگرا تقابلی نداشتند – بخش دیگری از حرکت های اعتراض آمیز مذهبی که رویکرد معنوی داشتند با حمایت قدرت های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند.

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

(دشوار - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۴۷ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

عبارت های دوم، چهارم و پنجم درست است.

بررسی موارد نادرست:

عبارت اول: رویکرد دنیوی داشتند.

عبارت سوم: با بازگشت به هنر یونان و نه روم!

عبارت ششم: حرکت های اعتراض آمیز مذهبی که رویکرد معنوی داشتند مورد هجوم کاتولیک ها و دیگر پروتستان ها قرار گرفتند.

۱- فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند. ← با حمایت قدرت های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند.

حرکت های اعتراض آمیز مذهبی

۲- رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند. مورد هجوم کاتولیک ها و دیگر پروتستان ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند.

۴۴- هر یک از عبارت های زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از پیامدهای تحریفات مسیحیت قرون وسطی است؟

– توجیه عملکرد دنیوی در پوشش معنوی و دینی توسط کلیسا

– آمیخته شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری

– گام برداشتن مسیحیان و آباء کلیسا به سوی نوعی دنیاگرایی

– دور ماندن مسیحیت از ابعاد عقلانی توحید با قبول تثلیث

(۱) در سطح زندگی - در سطح اندیشه - در سطح عمل - در سطح زندگی

(۲) در سطح عمل - در سطح نظر - در سطح اندیشه - در سطح عمل

(۳) در سطح زندگی - در سطح نظر - در سطح عمل - در سطح اندیشه

(۴) در سطح عمل - در سطح اندیشه - در سطح نظر - در سطح نظر

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۹ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «زندگی و عمل»، پاسخ مورد دوم «اندیشه و نظر»، پاسخ مورد سوم «زندگی و عمل» و پاسخ مورد چهارم «اندیشه و نظر» است.

بررسی گزینه ها:

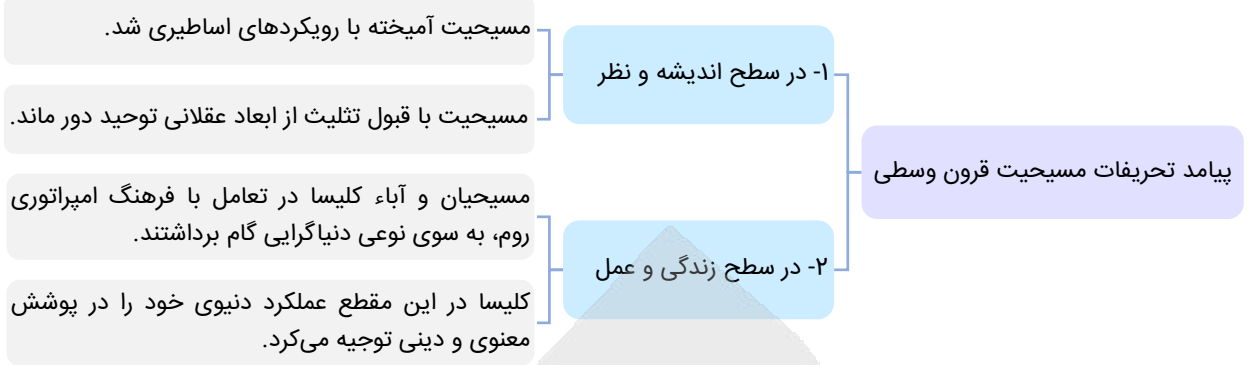
① درست - درست - درست - نادرست

② درست - درست - نادرست - نادرست

③ درست - درست - درست - درست

④ درست - درست - نادرست - درست

@biomaz1

۴۵- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- هنگامی که جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد، چه چیزی رخ خواهد داد؟
- نشر و گسترش اسلام مرهون چه عاملی بود؟
- رویکرد سکولار چگونه توانست عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کند؟
- در کدام دوره، اقتصاد بر مبنای کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب – رعیتی بود؟
- (۱) تعاملات فرهنگی – قوت و قدرت فرهنگی – با فلسفه‌های روشنگری – قرون وسطی
- (۲) برخوردهای تمدنی – قدرت سیاسی – با تفاسیر پروتستانی – رنسانس
- (۳) گفت‌وگوهای فرهنگی – قوت و قدرت فرهنگی – با فلسفه‌های روشنگری – رنسانس
- (۴) چالش‌های تمدنی – قدرت نظامی – با تفاسیر پروتستانی – قرون وسطی

(متوسط – مفهومی – استاندارد) – صفحه ۵۶ – ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پاسخ سؤال اول «تعاملات فرهنگی»، پاسخ سؤال دوم «قوت و قدرت فرهنگی»، پاسخ سؤال سوم «با فلسفه‌های روشنگری» و پاسخ سؤال چهارم «قرون وسطی» است.

بررسی موارد:

- هنگامی که جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد، تعاملات، گفت‌وگوها و برخوردهای فرهنگی و تمدنی رخ خواهد داد.
- نشر و گسترش اسلام متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود.
- رویکرد سکولار که پیش از آن از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرده بود، با فلسفه‌های روشنگری، عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کرد.
- اقتصاد قرون وسطی بر مبنای کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب – رعیتی بود.

۴۶- کدام یک از ویژگی‌های زیر به ترتیب مربوط به «پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار» و «به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و

- سازمان‌های فراماسونری» از مراحل فرایند تکوین نظام نوین جهانی است؟
- الف – استعمار مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید
- ب – نیاز کشورهای غربی به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی
- ج – حاکمیت کنت‌ها و لردها با زوال تدریجی قدرت کلیسا
- د – نیاز دولت‌ها به سرمایه و پول بازرگانان برای افزایش قدرت خود

(۱) «ب» – «ج» (۲) «ج» – «د» (۳) «ب» – «الف» (۴) «ج» – «ب»

(متوسط – مفهومی – استاندارد) – صفحه ۵۸ – ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار ← «ج» / به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری ← «ب»

بررسی موارد:

- الف ← استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی
- پ ← به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری
- ج ← پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار
- د ← پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت

نکته

در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای سیاسی و فرهنگی موجود فراتر رفت و نظامی در سطح جهان با عنوان نظام نوین جهانی پدید آورد.

۴۷- به ترتیب «چالش‌ها» و «نمونه‌های» حالت‌های جامعه جهانی که در زیر ذکر شده است، کدام است؟

- فرهنگ غالب فاقد ویژگی‌های مطلوب باشد.
- فرهنگ غالب ویژگی‌های مطلوب را داشته باشد.
- حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در جامعه جهانی
- ۱) چالش‌های درونی، جامعه آرمانی - انسجام، فرهنگ سلطه - بین فرهنگی و تمدنی، مواجهه فرهنگ غرب با اسلام
- ۲) بین فرهنگی و تمدنی، مواجهه فرهنگ غرب با اسلام - انسجام، جامعه آرمانی - چالش‌های درونی، فرهنگ سلطه
- ۳) چالش‌های درونی، تقسیم جامعه جهانی به مرکز و پیرامون - انسجام، فرهنگ اسلام - بین فرهنگی و تمدنی، مواجهه فرهنگ غرب با اسلام
- ۴) انسجام، فرهنگ آرمانی - چالش‌های درونی، فرهنگ سلطه - چالش‌های درونی، تقسیم جامعه جهانی به مرکز و پیرامون

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۶۲ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

چالش‌ها و نمونه‌ها به ترتیب در مورد اول «چالش‌های درونی، تقسیم جامعه جهانی به مرکز - پیرامون»، در مورد دوم «انسجام، فرهنگ اسلام» و در مورد سوم «بین فرهنگی و تمدنی، مواجهه فرهنگ غرب با اسلام» است.

نمونه‌ها	پیامدها و نوع چالش‌ها	حالت‌های مختلف جامعه جهانی (بر اساس ویژگی‌های فرهنگ غالب)
فرهنگ اسلام (فرهنگ آرمانی)	انسجام	فرهنگ غالب (ویژگی‌های مطلوب را داشته باشد)
مواجهه فرهنگ غرب با اسلام	بین فرهنگی - تمدنی	حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در جامعه جهانی
فرهنگ سلطه (تقسیم جامعه جهانی به مرکز - پیرامون)	چالش‌های درونی	فرهنگ غالب (فاقد ویژگی‌های مطلوب باشد)

۴۸- در بین عبارتهای زیر کدام یک بخش اول آن درست و بخش دوم آن نادرست است؟

- الف - اقتصاد کشورهای استعمار شده و تحت نفوذ، به بازار مصرف کالاهای تولید شده کشورهای غربی تبدیل می شوند. این کشورها نیروی کار و مواد خام مورد نیاز کشورهای غربی را تأمین می کنند.
- ب - کشورهای تحت نفوذ و استعمار زده به طرف اقتصاد تک محصولی سوق داده می شوند و تک محصولی شدن اقتصاد این کشورها به آنها قدرت چانه زنی در اقتصاد جهانی می دهد.
- ج - تک محصولی شدن یک کشور به این معناست که صادرات آن کشور به یک ماده خام محدود می شود و این پدیده موجب عدم وابستگی اقتصادی آنها به کشورهای استعمارگر می شود.
- د - به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمار زده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی متعادل می شود و انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می کند.
- ه - کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمار زده منتقل می کنند که این انتقال در جهت استقلال این کشورها و تعدیل جهانی ثروت است.

(۱) «الف» - «ب» - «ج» (۲) «ب» - «ج» - «ه» (۳) «ب» - «د» - «ه» (۴) «ج» - «د» - «ه»

(متوسط - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

در موارد «ب»، «ج»، «ه» قسمت اول عبارتها درست و قسمت دوم نادرست است.

بررسی موارد:

- الف) درست - درست
- ب) درست - نادرست (قدرت چانه زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می گیرد.)
- ج) درست - نادرست (این پدیده موجب وابستگی اقتصادی آنها به کشورهای استعمارگر می شود.)
- د) نادرست (مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می شود) - درست
- ه) درست - نادرست (این انتقال در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست.)

۴۹- پاسخ پرسش های زیر به ترتیب چیست؟

- چه عاملی امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو را برای کشورهای استعمارگر پدید می آورد؟
- چه عاملی موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین داران جایگاه برتری پیدا کنند؟
- روشنگری در معنای خاص با کدام دیدگاه همراه می شود؟
- (۱) وابستگی کشورهای استعمار زده - رشد تجارت - پروتستانتیسم
- (۲) انتقال ثروت به کشورهای استعمارگر - انتقال برده های سیاه پوست آفریقایی به مزارع آمریکایی - سکولاریسم
- (۳) وابستگی کشورهای استعمار زده - انتقال ثروت به جوامع اروپایی - اومانیزم
- (۴) انتقال ثروت به کشورهای استعمارگر - رشد برده داری - لیبرالیسم

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ پرسش اول «وابستگی کشورهای استعمار زده»، پاسخ پرسش دوم «انتقال ثروت به جوامع اروپایی» و پاسخ پرسش سوم «اومانیزم» است.

بررسی موارد:

- وابستگی کشورهای استعمار زده امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو را برای کشورهای استعمارگر پدید می آورد.
- رشد تجارت و برده داری، انتقال برده های سیاه پوست آفریقایی به مزارع آمریکایی و انتقال ثروت به جوامع اروپایی موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین داران جایگاه برتری پیدا کنند.

- روشنگری در معنای خاص به مبنای معرفت‌شناسی پذیرفته‌شده در فرهنگ غرب گفته می‌شود و روشی از معرفت و شناخت است که با سکولاریسم و اومانیسم همراه شده است.

- معنای عام ← پدیده‌های مدرن و مربوط به فرهنگ معاصر غرب نیست.
- معنای خاص ← مبنای معرفت‌شناسی پذیرفته‌شده در فرهنگ غرب است.

روشنگری

۵۰- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب با کدام مورد ارتباط دارند؟

- کاهش هزینه‌های صنعت مد و پوشاک به‌طور چشمگیر
- امپراتوری رسانه‌های آمریکایی
- بستن دروازه‌های خود به روی کشورهای غربی از قرن هفدهم و بعد از نفوذ مسیحیت
- آرمان سیاسی فراماسونرها

- ۱) انتقال تولیدی‌ها به کشورهای فقیر - یاکوم - ژاپن - کاسموپولیتیسیم
- ۲) انتقال مواد اولیه از کشورهای فقیر - دیسنی - چین - آناباپتیست
- ۳) انتقال تولیدی‌ها به کشورهای فقیر - تایم وارنر - ژاپن - آناباپتیست
- ۴) انتقال مواد اولیه از کشورهای فقیر - برتلسمان - چین - کاسموپولیتیسیم

@biomaz1

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پاسخ بخش اول «انتقال تولیدی‌ها به کشورهای فقیر»، پاسخ بخش دوم «یاکوم»، پاسخ بخش سوم «ژاپن» و پاسخ بخش چهارم «کاسموپولیتیسیم» است.

بررسی موارد:

- صنعت مد و پوشاک جهانی با انتقال تولیدی‌های خود به کشورهای فقیر، هزینه‌های خود را به طرز چشمگیری کاهش داده است.
 - امپراتوری‌های رسانه‌ای مثل تایم وارنر، دیسنی و یاکوم آمریکایی‌اند. از دیگر شرکت‌های رسانه‌ای بزرگ می‌توان به شرکت ژاپنی سونی و گروه آلمانی برتلسمان اشاره کرد.
 - ژاپن که از قرن هفدهم و بعد از نفوذ مسیحیت دروازه‌های خود را به روی کشورهای غربی بسته بود، با تهدید کشورهای اروپایی مجبور به برقراری روابط تجاری تحت شرایط مورد نظر این کشورها شد.
 - آرمان سیاسی فراماسونرها جهان‌وطنی (کاسموپولیتیسیم) است.

نکته

آناباپتیست‌ها گروهی از پروتستان‌ها بودند که با جریان دنیاگرایانه‌ای که از دوران رنسانس پدید آمده بود، به مخالفت برخاستند.

بودجه‌بندی
این آزمون

روان‌شناسی رشد (از ابتدای «دوره نوجوانی» تا پایان درس) / احساس، توجه ادراک / حافظه و علل فراموشی (تا پایان «انواع حافظه»)

صفحه‌های ۵۲ تا ۹۸

سهم در
کنکور

درس دوم، سوم و چهارم در مجموع ۶ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

۵۱- کدام عبارات در خصوص «رشد دوره نوجوانی» صحیح می‌باشد؟

الف - دوره نوجوانی بازه سنی است که بین دوره کلی کودکی و جوانی قرار دارد و اکثر نوجوانان شروع این دوره را به مثابه شروع بحران تلقی می‌کنند.

ب - بنیادی‌ترین تغییری که در دوره نوجوانی قابل مشاهده است، همزمان با مرحله‌ای است که در آن رشد جنسی اتفاق می‌افتد.

ج - تغییرات مربوط به جسم نوجوانان را می‌توان به دو مرحله: «ویژگی‌های جنسی اولیه» و «ویژگی‌های ثانویه» تقسیم کرد.

د - در حدود ۱۲ ماه پس از افزایش وزن و قد نوجوانان، ماهیچه‌های آن‌ها روند صعودی رشد خود را ادامه می‌دهد.

(۱) «الف» - «د» (۲) «ب» (۳) «الف» - «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۴ - ۱۱۰۲

بررسی موارد نادرست:

الف) دوره نوجوانی بازه سنی بین دوره کودکی و بزرگسالی است، نه جوانی.

ج) دقت کنیم تغییرات مربوط به جنس، نه جسم.

۵۲- دلیل هر یک از پدیده‌های زیر را به ترتیب در کدام عوامل می‌توان یافت؟

- نگهداری حجم اطلاعات بیشتر در یک لحظه در ذهن

- مشکل در تصمیم‌گیری روزمره

- احساس توانمندی زیاد

(۱) کسب مهارت فراحافظه - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های شناختی - بلوغ و رشد جنسی

(۲) افزایش سرعت تفکر - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های شناختی - رشد اندام‌های داخلی

(۳) کسب مهارت فراحافظه - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های اجتماعی - بلوغ و رشد جنسی

(۴) افزایش سرعت تفکر - عدم پختگی در به کارگیری توانایی‌های اجتماعی - رشد اندام‌های داخلی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۶ - ۱۱۰۲

بررسی موارد:

- بر اثر رشد شناختی در دوره نوجوانی سرعت تفکر در نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود.

- توانایی‌های اجتماعی اصلاً در هیچ جای کتاب ذکر نشده و گزینه انحرافی است.

- بر اثر رشد جسمانی، نوجوان احساس توانمندی زیادی دارد.

۵۳- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- نحوه پاسخ نوجوانان به جملات مربوط به رشد اخلاقی بر چه چیز تأثیر می‌گذارد؟
- علت افزایش زمینه‌های رشد ارزش‌های اخلاقی در نوجوانی چیست؟
- ایفای نقش جنسیتی برای نشان دادن رفتارهای زنانه و مردانه، به کدام جنبه هویت اشاره دارد؟
- (۱) نوع تصمیم‌گیری - رشد سریع شناختی - ویژگی جنسی
- (۲) نوع تصمیم‌گیری - احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین - ویژگی روانی
- (۳) قضاوت اخلاقی - رشد سریع شناختی - ویژگی روانی
- (۴) قضاوت اخلاقی - احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین - ویژگی جنسی

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

جملاتی مانند: «من فردی صادق و مهربان هستم.» یا «من آدمی دیندار هستم» و... که در حیطه موضوعات رشد درک اخلاقی جای می‌گیرند.

نحوه پاسخ نوجوانان به این موضوعات، بر نوع تصمیم‌گیری آن‌ها تأثیر می‌گذارد. در دوره نوجوانی روابط اجتماعی و همچنین بروز احساس خودمختاری و استقلال نسبت به والدین، در مقایسه با دوران کودکی بیشتر شده و زمینه‌های رشد ارزش‌های اخلاقی در وی افزایش می‌یابد. ویژگی‌های روانی هویت شامل مواردی مثل ایفای نقش جنسیتی برای نشان دادن رفتارهای زنانه یا مردانه است.

۵۴- درستی یا نادرستی هر یک از عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- در روند زندگی عادی، نوجوانان بایستی برای رسیدن به خود واقعی تلاش کنند و از رویاپردازی اجتناب ورزند.
  - کاهش نمرات درسی نوجوانان می‌تواند برگرفته از خیال‌پردازی بیش از حد آن‌ها در زمینه رسیدن به ایده‌آل‌هایشان باشد.
  - خود واقعی براساس علاقه‌مندی و ایده‌آلهایی که نوجوان در زندگی دارا است، شکل می‌گیرد.
  - در دوره نوجوانی، خیال‌پردازی برای رسیدن به خود آرمانی، امری غیرعادی بوده و موجب فاصله گرفتن از زندگی خیالی می‌شود.
- (۱) نادرست - درست - نادرست - نادرست
(۲) درست - درست - نادرست - درست
(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست
(۴) درست - درست - نادرست - درست

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۶۲ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

- جمله اول: در روند زندگی نرمال و عادی، نوجوانان بایستی برای رسیدن به خود آرمانی تلاش کنند.
- جمله سوم: خود آرمانی فرد بر اساس علاقه‌مندی‌های او شکل می‌گیرد.
- جمله چهارم: خیال‌پردازی در دوره نوجوانی امری غیرعادی نیست، بلکه طبیعی است.

۵۵- کدام عبارت در خصوص فردی که در آزمایش شرایط محرومیت حسی شرکت کرده است، درست است؟

- (۱) او بعد از گذشت چند دقیقه، از شرایط محرومیت حسی لذت می‌برد.
- (۲) شدت محرک‌های بیرونی در حدی نیست که اندام‌های حسی او تحریک شود.
- (۳) از بین محرک‌های محیطی زیاد، یک یا چند محرک را انتخاب کرده و به آن‌ها توجه می‌کند.
- (۴) حواس پنج‌گانه فرد با محرک‌های متنوع تحریک می‌شود.

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۹ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) به دلیل شرایط آزاردهنده محرومیت حسی، به هیچ عنوان لذت‌بخش نخواهد بود.
- (۳) و (۴) هیچ‌یک از حواس پنج‌گانه تحریک نمی‌شوند.

محرومیت حسی

محرومیت حسی شرایطی است که در آن، هیچ یک از گیرنده‌های حسی (مثل چشم، گوش، زبان و...) توسط محرک‌های بیرونی تحریک نشود. محرومیت حسی بسیار آزار دهنده است؛ به همین دلیل نوعی شکنجه تلقی می‌شود که افراد نمی‌توانند بیشتر از چند ساعت آن را تحمل کنند. شدت محرک‌ها در حدی نیست که حواس ما را تحریک کند؛ پس امکان دریافت محرک‌های بیرونی وجود ندارد. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که موجودات زنده، به خصوص انسان، نیاز به «احساس» دارند.

۵۶- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

- (۱) عدم تفکیک دو مفهوم توجه و تمرکز توسط اغلب افراد به دلیل ارتباط نزدیک این دو مفهوم است.
- (۲) تداوم و پایداری خصلتی است که اگر توجه حائز آن باشد، به تمرکز منتهی خواهد شد.
- (۳) رابطه توجه و تمرکز به صورت موازی است، نه سلسله‌مراتبی.
- (۴) توجه با تمرکز متفاوت است و توجه به فرآیند انتخاب یک محرک از بین محرک‌های حسی مختلف دلالت می‌کند.

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۷۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

اگر توجه مداوم و پایدار باشد در آن صورت با تمرکز مواجه هستیم؛ بنابراین تمرکز در ادامه توجه اتفاق می‌افتد، پس رابطه آن‌ها سلسله‌مراتبی است؛ یعنی اینکه اول حتماً باید توجه‌های اتفاق افتد تا بعد از آن تمرکز داشته باشیم.

۵۷- کدام یک از اظهارات زیر نمونه‌ای از یک خطای شناختی است؟

- (۱) شادی می‌گوید: «هنگام رانندگی با ماشین در جاده در گرمای تابستان سراب را به وضوح می‌بینیم».
- (۲) علی می‌گوید: «وقتی عصبی می‌شوم، انگار حشره‌ای روی صورتم راه می‌رود».
- (۳) امیر می‌گوید: «وقتی دچار شکست در امتحان می‌شوم، فکر می‌کنم از دوران کودکی بدشانس بوده‌ام و هر چی سنگه، مال پایه لنگه».
- (۴) دلارام می‌گوید: «وقتی در ماشین پشت چراغ قرمز ایستاده‌ام و ماشین کناری آرام حرکت می‌کند، فکر می‌کنم ماشین خودم در حال حرکت است».

(دشواری - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۸۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

این که فرد شکست‌هایش را از اساس به شانس نسبت می‌دهد، نوعی قضاوت و برداشت اشتباه است و خطای شناختی محسوب می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) و (۴) نمونه‌ای از خطای ادراکی است. فرد چیزی را که می‌بیند مطابق با آنچه واقعاً هست ادراک نمی‌کند.
- (۲) نمونه‌ای از توهم هست؛ چون اصلاً چیزی وجود ندارد و احساس نمی‌شود، ولی فرد آن را ادراک می‌کند.

۵۸- مطابق با روان‌شناسی گشتالت، کدام مورد درست است؟

- (۱) درک جامع، مستلزم فهمیدن و برقراری ارتباط بین اجزا و کل است.
- (۲) انسان‌ها گرایش دارند اجزایی ناقص را به صورت منقطع و گسسته ادراک کنند.
- (۳) پردازش ادراکی علاوه بر خصوصیات حسی، تحت تأثیر خصوصیات کیفی محرک‌ها قرار دارد.
- (۴) اجزایی که از لحاظ شکل، اندازه و کیفیت متفاوت هستند، ما آن را به صورت یک کل فرض می‌کنیم.

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۵ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) بر اساس اصل استمرار انسان‌ها گرایش دارند اجزای ناقص را به صورت متصل و پیوسته ادراک کنند.
- (۳) پردازش مفهومی درست است.
- (۴) اصل مشابهت بیان می‌کند که ما تمایل داریم اشیا را بر اساس شباهت آن‌ها در یک مقوله آن‌ها را طبقه‌بندی کنیم نه تفاوت آن‌ها.

۵۹- حالتی که فرد با این‌که پاسخ سؤال را می‌داند، اما قادر به بیان آن نیست چه نام دارد؟ و پاسخگویی وی وابسته به چه عاملی است؟

(۲) فراموشی - کنترل اثر گذشت زمان

(۱) پدیده نوک زبانی - ذخیره‌سازی طولانی

(۴) فراموشی - عدم تداخل اطلاعات

(۳) پدیده نوک زبانی - نشانه‌های آن اطلاعات

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۹۴ - ۱۱۰۴

در پدیده نوک زبانی فرد می‌گوید، من پاسخ این سؤال را می‌دانم (اصطلاحاً در نوک زبان من است) ولی نمی‌توانم بگویم. بازیابی اطلاعات از حافظه، به نشانه‌های آن اطلاعات وابسته است.

۶۰- با توجه به مراحل سه‌گانه حافظه، کدام گزینه نادرست است؟

(۱) مرحله نخست حافظه یعنی اطلاعات را به صورت رمز قابل قبول تبدیل کنیم.

(۲) حافظه در مرحله رمزگردانی بیشتر از مراحل دیگر مستعد خطاست.

(۳) مدت زمان نگهداری اطلاعات می‌تواند کم و یا زیاد باشد.

(۴) در آخرین مرحله، اطلاعات اندوزش شده را بازیابی می‌کنیم.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۹۴ - ۱۱۰۴

حافظه در هر سه مرحله امکان خطا دارد و نمی‌توانیم بگوییم در مرحله رمزگردانی خطا بیشتر است.

مراحل حافظه

حافظه سه مرحله دارد:

رمزگردانی: به حافظه سپردن اطلاعات

ذخیره‌سازی یا اندوزش: نگهداری اطلاعات

بازیابی: به خاطر آوردن اطلاعات ذخیره شده

بازیابی

ذخیره‌سازی

رمزگردانی

مراحل سه‌گانه حافظه

@biomaz1

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

صناعة التلميع في الأدب الفارسي + عجائب المخلوقات
صفحة ۲۱ تا ۳۹

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۶۱ - ۶۶)

۶۱- ﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾:

- ۱) اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می کند و گام هایتان را استوار می دارد!
- ۲) چنانچه خدا را یاری بنمایید، شما را یاری می کند و قدم هایتان استوار می گردد!
- ۳) اگر خداوند را یاری می کنید، شما را یاری می کند و قدم هایتان را استوار می کند!
- ۴) چنانچه خداوند را یاری کنید، شما یاری می شوید و گامتان را استوار می گرداند!

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می کند و گام هایتان را استوار می دارد!

بررسی سایر گزینه ها:

تنصروا: یاری کنید ← رد گزینه ۳

نکته

زمانی که فعل شرط مضارع باشد به صورت مضارع التزامی ترجمه شود، نه اخباری.

يَنْصُرْكُمْ: شما را یاری می کند ← رد گزینه ۴

حواست باشه!

«یاری می شوید» فعل مجهول است و باید به معلوم و مجهول بودن فعل در ترجمه دقت کرد.

يُثَبِّتْ: استوار می دارد (فعل متعدی است، نه لازم). ← رد گزینه ۲

أقدام: گام ها (جمع مکسر قَدَم است). ← رد گزینه ۴

۶۲-

«يَقْتَرِبُ الزَّقَائِقُ مِنَ التَّمْسَاحِ الْكَبِيرِ، ثُمَّ يَدْخُلُ فَمَهُ لِيُنْظِفَهُ مِنْ بَقَايَا الطَّعَامِ وَعِنْدَمَا يَنْتَهِي عَمَلَهُ يَخْرُجُ بِسَهْوَةٍ!»: مرغ باران ...

- ۱) به تمساح بزرگ، خود را نزدیک می کند سپس وارد دهان او می شود تا آن را از باقی مانده های غذا پاک کند و هنگامی که کارش به پایان می رسد به سادگی خارج می شود!
- ۲) به تمساح بزرگ نزدیک می شود سپس به دهانش وارد می شود تا باقی مانده های غذا را پاک کند و آنگاه که کارش تمام می شود به سادگی بیرون می آید!
- ۳) به تمساح بزرگ نزدیک می شود، سپس وارد دهان او می شود تا آن را از بقایای غذا پاک کند و هنگامی که کارش تمام می شود، به آسانی بیرون می آید!
- ۴) به تمساح بزرگ نزدیک می گردد سپس به دهان او ورود می کند تا باقی مانده غذا را از آن پاک کند و هنگامی که کارش را تمام می کند به سادگی بیرون می آید!

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۳۲ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

به تمساح بزرگ نزدیک می شود، سپس وارد دهان او می شود تا آن را از بقایای غذا پاک کند و هنگامی که کارش تمام می شود، به آسانی بیرون می آید!

بررسی سایر گزینه‌ها:

یقترَب: نزدیک می‌شود ← رد گزینه ۱

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در معنا دقت کنید:

ویژگی	معنا	مضارع	ماضی
لازم	نزدیک شدن	یقترَب	اقترب (۱)
متعدی	نزدیک کردن	یُقَرَّب	قرب (۲)

یدخل: وارد می‌شود ← رد گزینه ۴

فعل «أدخل - يُدْخِل - إدخال» ثلاثی مزید و متعدی است ولی «دخل - یدخل - دخول» ثلاثی مجرد و لازم است.

ضمیر «ه» در فعل يُنْظَفُه در گزینه ۲ ترجمه نشده است.

بقایا: (جمع است): باقی مانده‌ها ← رد گزینه ۴

ینتَهي: تمام می‌شود، به پایان می‌رسد ← رد گزینه ۴

۶۳- «كَانَ الرَّكْبُ يَأْتُونَ عَلَى الدَّوَابِّ مِنَ الفُلُواتِ وَيَشْرَبُونَ كَأْساً مِنَ المَاءِ بَعْدَ سَفَرِهِم الطَّوِيلِ!»:

(۱) کاروان شتر بر چارپا از بیابان‌ها می‌رسیدند و جامی از آب بعد از سفر طولانی خویش می‌نوشیدند!

(۲) اسب‌سواران بر چارپایان از بیابان آمده بودند و جامی از آب پس از سفر طولانی نوشیده بودند!

(۳) شترسواران بر چارپایان از بیابان‌ها می‌آمدند و جامی از آب بعد از سفرشان که طولانی بود می‌نوشیدند!

(۴) اسب‌سواران بر چارپایان از بیابان‌ها می‌آمدند و پس از سفر بلند خود جامی از آب می‌نوشیدند!

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۲۶ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

اسب‌سواران بر چارپایان از بیابان‌ها می‌آمدند و پس از سفر بلند خود جامی از آب می‌نوشیدند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

كان ... یأتون: می‌آمدند (ماضی استمراری) ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

ضمناً «می‌رسیدند» معادل درستی برای این فعل نیست.

الدَّوَابِّ: چارپایان (جمع دابة) ← رد گزینه ۱

(كان) یَشْرَبون: می‌نوشیدند ← رد گزینه ۲

سَفَرِهِم الطَّوِيلِ: سفر طولانی خود ← رد گزینه ۳

حواستان به درست ترجمه شدن ترکیب‌های وصفی - اضافی باشد که مثل این عبارت به صورت جمله ترجمه نشوند.

۶۴- عَيْنُ الخَطَأِ:

(۱) تقدر حیة الصحراء أن تتحمّل حرارة كثيرة تحت الزّمل: مار صحرایی می‌تواند گرمای زیادی را زیر ماسه تحمل کند!

(۲) مَنْ يَكَلِّمُكَ بِأَدَبٍ فِي الحِوَارِ مَعَكَ فاحترمه: هرکسی در گفت‌وگوی با تو با ادب سخن گوید او را محترم شمار!

(۳) تُوجَدُ فِي عَيْنِي علامَاتٌ تدلُّ على هجر المحبوب: در چشمم نشانه‌هایی را می‌یابی که بر جدایی از معشوق دلالت دارد!

(۴) صدیقکم الصدوق هو الذي يَنصَحكم في عيوبكم: دوست راستین شما همان کسی است که در عیب‌هایتان به شما پند می‌دهد!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۲ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

فعل «تُوجَدُ» مضارع مجهول است که «علامات» نایب فاعل آن است، ولی به اشتباه به صورت مفعول ترجمه شده است:

در چشم نشان‌هایی یافت می‌شود که بر جدایی از معشوق دلالت دارد!

•• ibo ••

۶۵- «هرکس قبل از سخن بیندیشد، معمولاً از اشتباه در امان می‌ماند.»:

- (۱) مَنْ يُفَكِّرْ قَبْلَ الْكَلَامِ يَسْلَمُ مِنَ الْخَطَا غَالِبًا!
 (۲) الَّذِي يَتَفَكَّرُ قَبْلَ الْكَلَامِ يَجْعَلُ نَفْسَهُ سَالِمًا مِنَ الْخَطَا غَالِبًا!
 (۳) مَنْ يُفَكِّرْ عِنْدَ التَّكَلُّمِ غَالِبًا يَسْلَمُ مِنَ الْخَطَا!
 (۴) مَنْ يَتَفَكَّرُ قَبْلَ الْقَوْلِ سَلِمَ مِنَ الْخَطَا دَائِمًا!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۳۶ - ۱۱۰۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

هرکس: من (شرطیه هست) ← رد گزینه ۲
 در گزینه ۳ «قبل» به اشتباه «عند» ترجمه شده است.
 در گزینه ۳ «غالباً» در جای درستی ترجمه نشده و در گزینه ۴ «دائماً» معادل درستی برای «غالباً» نیست.
 در امان می‌ماند (مضارع است): یسلم ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

•• ibo ••

۶۶- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: «الصَّدِيقُ مَنْ كَانَ نَاهِيًا عَنِ الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ»

- (۱) یار آن باشد که از بیداد بازت دارد او
 (۲) یار آن باشد که بر خطا نگیرد خنده‌ای
 (۳) دوست دانا نکند یاری بد کرده به بد
 (۴) دشمن آن نیست که بر چهره عیان خشم کند
 نه که در راه ستم هم گام و یارت باشد او
 بلکه از بیداد تو، بازت دهد با پند نیک
 که وفا نیست در آن، گرچه نماید هم قد
 آن که با لبخند آید، ز همه بی‌رحم‌تر است

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۱۰۲

ترجمه صورت سؤال: دوست آن است که بازدارنده از ستم و دشمنی باشد.

دقیقاً همین مفهوم در بیت‌های گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» دیده می‌شود، اما بیت گزینه «۴» می‌گوید: دشمن آن کسی است که با لبخند و خنده تو را از پا در بیاورد، که هم مفهوم با صورت سؤال نیست.

•• ibo ••

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۶۷ - ۷۰) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

فِي غَابَاتِ الْأَرْضِ الْعَجِيبَةِ، تَتَجَلَّى عَجَائِبُ الْمَخْلُوقَاتِ فِي صُورٍ لَا تُعَدُّ.
 هُنَاكَ نَقَارُ الْخَشَبِ يُنْشِدُ أَعْنِيَةَ الْحَيَاةِ كُلِّ صَبَاحٍ، يَطْرُقُ بِمَنْقَارِهِ كَأَنَّهُ مُوسِيقِيٌّ فِي مَعْبَدِ الطَّبِيعَةِ. وَبَيْنَ الْأَشْجَارِ الْعَالِيَةِ يَطِيرُ السَّنْجَابُ الطَّائِرُ، يَقْفُزُ مِنْ غَصْنٍ إِلَى غَصْنٍ كَأَنَّهُ طَائِرٌ يَطِيرُ لِحَظَاتٍ.
 فِي الزُّوَايَا الْجَمِيلَةِ مِنَ الْغَابَةِ، يَلْمَعُ (مِي دَرخْشَد) الطَّائِرُ الطَّنَانُ بِجَنَاحِينَ أَسْرَعَ مِنَ النَّظَرِ، يَبْحَثُ عَنِ حَلْوَةِ الزَّهْوَرِ.
 رَبَّنَا هُوَ الَّذِي أَبَدَعَ هَذِهِ الْكَائِنَاتِ، فَجَعَلَ مِنْ كُلِّ مِنْهَا دَرْسًا فِي الْجَمَالِ كُلِّ كَائِنٍ فِيهَا يَعِيشُ بِخَصَائِصٍ عَجِيبَةٍ وَيُؤَدِّي دَوْرَهُ فِي نِظَامٍ دَقِيقٍ.

ترجمه متن

در جنگل‌های شگفت‌انگیز زمین، عجایب مخلوقات در شکل‌هایی جلوه می‌کنند که نمی‌توان شمرد.
 آنجا دارکوب هر صبح سرودهای زندگی را می‌خواند و با منقارش می‌کوبد، گویی که او نوازنده‌ای در معبد طبیعت است. و میان درختان بلند، سنجاب پرنده پرواز می‌کند، از شاخه‌ای به شاخه‌ای دیگر می‌پرد، گویی پرنده‌ای برای لحظاتی پرواز می‌کند.
 در گوشه‌های زیبای جنگل، مرغ مگس‌خوار با بال‌هایی سریع‌تر از نگاه می‌درخشد و به دنبال شهد گل‌هاست.
 پروردگار ما همان کسی است که این موجودات را آفریده و از هر یک درس زیبایی ساخته است، هر موجود در آنجا با ویژگی‌هایی شگفت‌انگیزی زندگی می‌کند و نقش خود را در نظام دقیقی ایفا می‌کند.

•• ibo ••

۶۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ حَسَبِ النَّصِّ:

- (۱) بعض الأصوات في الطبيعة ليست جميلة للسمع!
 (۲) كل موجود يستفيد من حلوة الأزهار في عيشه!
 (۳) خصائص الموجودات مشتركة في النوع والسلوك!
 (۴) لا يعدد السنجاب الطائر من الطيور وليس له جناحاً!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۴

@biomaz1

سنباب پرنده از پرندگان به حساب نمی آید و بال ندارد. (کاملاً درست است.)

بررسی سایر گزینه ها:

۱) برخی از صداها در طبیعت برای شنیدن زیبا نیستند.

چنین چیزی را متن نگفته ضمن اینکه همه صداهای طبیعت جذاب هستند.

۲) هر موجودی از شیرینی گل ها در زندگی اش استفاده می کند.

متن گفته طائر طنان (مرغ مگس خوار) از شهد گل ها استفاده می کند، نه همه حیوانات.

۳) ویژگی های موجودات در شکل و رفتار مشترک است.

طبیعی هست که همه موجودات شکل هم نیستند؛ پس نادرست است.

۶۸- عین ما لا یشیر إليه النص:

۱) صوت جناح الطائر الطنان كأنه موسیقی!

۳) لكل حیوان واجبٌ یعمله فی الغابة!

۲) نشاهد جملاً کثیراً فی جمیع الکائنات الحیة!

۴) الطائر الطنان یتغذى من حلوة الأزهار!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۱

صدای بال مرغ مگس خوار مانند موسیقی است. (این ویژگی برای دارکوب بود.)

بررسی سایر گزینه ها:

۲) زیبایی بسیاری را در همه موجودات زنده می بینیم.

۳) هر حیوانی وظیفه ای در جنگل دارد که به آن عمل می کند.

۴) مرغ مگس خوار از شهد گل ها تغذیه می کند.

■ عین الخطأ فی الإعراب و التحلیل الصرفي (۶۹ و ۷۰)

۶۹- «غابات - المخلوقات - يطير - الطائر»

۱) غابات: اسم - جمع سالم للمؤنث - معرب / مجرور بالحرف الجاز

۲) المخلوقات: اسم - اسم المفعول من المیزید الثلاثي - معرب / مضاف إليه و مجرور

۳) يطير: فعل - مضارع - للمفرد المذكر الغائب - لازم - معلوم / فعل و الجملة فعلية

۴) الطائر: اسم - مفرد مذكر - اسم الفاعل - معرب / فاعل لفعل «يلمع» و مرفوع

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

اسم المفعول من المیزید الثلاثي: اسم المفعول من المجزء الثلاثي

هر کلمه ای که بر وزن «فاعل و مفعول» باشد، اسم فاعل و مفعولی است که از ثلاثی مجرد ساخته شده است.

۷۰- «يلمع - أبدع - دور - دقيق»

- (۱) يلمعُ: فعل مضارع - من الأفعال المجزّدة - للمفرد المذكر - لازم / فعل و فاعله «الطائر»
 (۲) أبدعُ: اسم التفضيل - للمذكر و مؤنثه على وزن فُعلى - معرب / مضاف إليه و مجرور
 (۳) دور: اسم - مفرد - مذكر - معرب / مفعول لفعل «يؤدّي» و منصوب بالفتحة
 (۴) دقيق: اسم - مفرد - مذكر - من الأسماء المعربة / صفة و موصوفها «نظام» و هو مجرور بالحرف الجاز

(دشوار - ترکیبی - سریع ۶ - صفحه ۳۳ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

اسم التفضیل: فعل ماضی

«أبدعُ: به وجود آورد» بر وزن أفعل فعل ماضی باب إفعال است که به اشتباه اسم تفضیل گرفته شده است.

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۷۱ - ۷۵)

۷۱- عین الخطأ فی ضبط حركات الحروف:

@biomaz1

- (۱) له غشاء خاص كالمِظَلَّة يُفْتَحُه حينَ يَفِرُّ من شجرة إلى أخرى!
 (۲) الطائرُ الطنانُ يُحَرِّكُ جناحيه ثمانينَ مرَّةً في الثانية الواحدة!
 (۳) مَنْ يَنْصُرِ الآخرينَ في الحياة فالله يَنْصُرُهُ في كُلِّ أموره!
 (۴) إِنَّ الأحمقَ يُريدُ أن يَنْفَعَكُم فيصُرُّكُم فابتعدوا عنه و لا يُصادقوه!

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۶ - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

«المِظَلَّة» به معنای (چتر) به صورت «المِظَلَّة» به کار می رود و حرکت فتحه بر روی «میم» آن صحیح نیست.

در این گزینه «يُفْتَحُ» نیز به صورت مضارع مجهول به کار رفته است و نادرست است و باید به صورت مضارع معلوم «يَفْتَحُ» به کار رود؛ «يَفْتَحُ» به معنای (باز می کند) است، اما «يُفْتَحُ» به معنای (باز می شود) است و نمی تواند در این عبارت کاربرد و معنای درستی داشته باشد.

۷۲- عین فعلاً ماضياً له معنى المضارع:

- (۱) إن تُحاولوا رؤية جناحيه لا تقدروا بسبب سرعته!
 (۲) إن تزرع الحسانت في الدنيا تجدها في الآخرة!
 (۳) من تواضع أمام أساتذته فهو يُكرم بينهم!
 (۴) أعلم الناس من جمع علم الناس إلى علمه!

(دشوار - خط به خط - استاندارد ۶ - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

«تواضع» فعل شرط و ماضی است و معنای مضارع دارد.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) فعل و جواب شرط (تُحاولوا - تقدروا) هر دو مضارع هستند.

۲) هر دو (تزرع و تجد) مضارع هستند.

۴) ادات شرطی وجود ندارد و «من» موصولی است و فعل و جواب شرطی ندارد.

نکته

هرگاه سؤالی بخواهد دنبال فعل ماضی باشیم که معنای مضارع دارد باید فعل ماضی را پیدا کنیم که فعل یا جواب شرط واقع شده است؛ زیرا هرگاه فعل و جواب شرط به صورت ماضی باشد معمولاً به صورت مضارع ترجمه می شود. در گزینه ۳ «تواضع» فعل ماضی از باب تفاعل است و نباید آن را به خاطر حرف «ت» مضارع گرفت. دقت کنیم که حرف اول ماضی در باب های تفاعل و تفاعل را با حرف «ت» مضارع اشتباه نگیریم.

۷۳- عین اسم مفعول من مزید ثلاثی:

- ۱) ﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدْنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾
- ۲) تَوَكَّلُوا عَلَى رَبِّكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ!
- ۳) بَعْضُ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ أَنْشَدُوا أَيْبَاتاً مَمْرُوجَةً بِالْعَرَبِيَّةِ!
- ۴) قَالَ مُدِيرِ الْمَصْنَعِ: إِنْتَظِرُوا فَإِنَّكُمْ بَعْدَ أُسْبُوعَيْنِ سَتُسْتَخْدَمُونَ!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

تعبیر

سؤال خواسته است گزینه‌ای را پیدا کنیم که در آن اسم مفعول از ثلاثی مزید وجود داشته باشد.

نکته

اسم مفعولی که از ثلاثی مزید ساخته می‌شود، حرف اولش «م» است که به جای حرف مضارع قرار می‌گیرد و عین‌الفعل آن (دومین حرف اصلی) نیز فتحه می‌گیرد. دقت کنیم که اسم مفعول بر انجام شدن کاری دلالت می‌کند؛ بنابراین کلماتی چون «مُخْتَرَع» که عین‌الفعل آن فتحه دارد، اسم مفعول به معنای (اختراع شده) است، اما «مُخْتَرَع» که عین‌الفعلش کسره دارد، اسم فاعل و به معنای (اختراع کننده) است.

«المُرْسَلُونَ» اسم مفعول از ثلاثی مزید است و معنای (فرستاده شدگان) دارد و نمی‌توان آن را اسم فاعل به معنای (ارسال کنندگان) گرفت؛ پس با توجه به معنای آن در جمله به اسم مفعول بودنش پی می‌بریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) «الْمُتَوَكِّلِينَ» اسم فاعل به معنای (توکل کنندگان) است.

۳) «مَمْرُوجَةً» اسم مفعول است، چون بر وزن «مَفْعُول» می‌باشد، اما دقت کنیم هرگاه اسم مفعول بر وزن مفعول باشد از ثلاثی مجرد ساخته شده است.

۴) «الْمَصْنَع» اسم مکان است و «تُسْتَخْدَمُونَ» نیز فعل مضارع است و نباید فریب حرکت عین‌الفعل آن را بخوریم.

۷۴- عین الأصح عن توضیح الكلمات:

- ۱) الَّذِي يَعْلَمُ كَثِيرًا وَهُوَ مَشْهُورٌ بِعِلْمِهِ الْكَثِيرِ. (العالم)
- ۲) الَّذِي يُدَافِعُ عَنْ نَفْسِهِ أَمَامَ الظُّلْمِ. (المُدَافِع)
- ۳) الَّذِينَ يَعْتَمِدُ النَّاسُ عَلَيْهِمْ فِي الْأُمُورِ الْمُخْتَلَفَةِ. (المُعْتَمِدُونَ)
- ۴) الَّذِي يَكُونُ شُهْرَتُهُ أَكْثَرَ مِنَ الْآخِرِينَ. (المَشْهُور)

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

تعبیر

به اسم مفعول نیاز داریم که به درستی به کار رفته است.

معنی عبارت: کسانی که مردم در کارهای مختلف به آن‌ها اعتماد می‌کنند.

حواست باشه!

«مُعْتَمِدُونَ» اسم مفعول و به معنای (اعتمادشوندگان) است، اما «مُعْتَمِدُونَ» اسم فاعل و به معنای (اعتمادکنندگان) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پاسخ باید به صورت اسم مبالغه «العَلَامُ یا العَلَامَةُ» به معنای (بسیار دانا) باشد، چون به اسم مبالغه دلالت دارد.

معنی عبارت: کسی که بسیار می‌داند و به علم زیادش معروف است.

۲) «المُدَافِع» درست است، چون به اسم فاعل نیاز داریم.

معنی عبارت: کسی که از خودش در برابر ستم دفاع می‌کند.

۴ به اسم تفضیل «أشهر» به معنای (مشهورتر) نیاز داریم.

معنای عبارت: کسی که شهرت او از دیگران بیشتر است.

••• iaz •••

۷۵- «إِن ..... لِمُسَاعَدَةِ زَمِيلَاتِكَ فَأَنْتِ تُصَبِّحِينَ ..... بَيْنَهُنَّ». عَيْنُ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاعِيْنَ:

(۱) تُحَاوِلُ / مُكْرَمَةٌ (۲) تُحَاوِلِينَ / مُكْرَمَةٌ (۳) تُحَاوِلِي / مُكْرَمَةٌ (۴) حَاوَلْتِ / مُكْرَمَةٌ

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ با توجه به ضمیر «أنتِ» در جمله می‌توان فهمید که در جای خالی به فعلِ هم‌صیغه با «أنتِ» یعنی صیغه مفرد مؤنث مخاطب نیاز داریم.

۲ در جای خالی به فعل شرط نیاز داریم و فعل شرط اگر مضارع باشد باید مجزوم شود؛ پس گزینه ۲ نیز رد می‌شود، چون فعل «تُحَاوِلِينَ» مجزوم نشده است و نشانه جزم آن حذف حرف نون است.

۴ با توجه به معنای عبارت، در جای خالی دوم به اسم مفعول (مورد تکریم، مورد احترام) نیاز داریم، نه اسم فاعل که معنای (تکریم‌کننده - احترام‌کننده) دارد؛ بنابراین، گزینه‌های ۲ و ۴ نیز رد می‌شوند، چون در آن اسم فاعل آمده است.

معنی عبارت: اگر برای کمک به همشاگردی‌هایت بکوشی تو میان آن‌ها مورد احترام می‌شوی.

نکته

هرگاه حرف اول یک اسم «مُ» و عین الفعل آن کسره داشته باشد، اسم فاعل است و اگر در همین شرایط عین الفعل فتحه بگیرد اسم مفعول خواهد بود.

••• iaz •••

@biomaz1

بودجه‌بندی
این آزمون

ظهور اسلام، حرکتی تازه در تاریخ بشر (تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین، امویان بر مسند قدرت، جهان اسلام در عصر خلافت عباسی) / صفحه‌های ۴۲ تا ۷۸

سهم در
کنکور

درس پنجم تا هفتم ۱ الی ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده است.

۷۶- پژوهشگری به تحقیق درباره «خلافت فاطمیان» پرداخته است. کدام مورد از نتایج تحقیق او درست است؟

- ۱) صنعت پارچه‌بافی در این دوره رواج زیادی نداشت و فقط مراکز و کارگاه‌های پارچه‌بافی متعددی در شهرهای مختلف مصر از جمله قاهره مشغول تولید انواع منسوجات از جمله پارچه‌های گران‌قیمت و تزئینی بودند.
- ۲) فاطمیان با فرستادن مبلغان مذهب فاطمی به سرزمین‌های دور و نزدیک و گسترش دعوت خود، خشم و وحشت خلفای عباسی را برانگیخته بودند و داعیان علاوه بر فعالیت‌های تبلیغی، علیه دشمنان خود اقدام به عملیات سیاسی و نظامی می‌کردند.
- ۳) هدف اساسی فاطمیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ، تربیت عالمان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف بود و اغلب دانش‌آموختگان این مراکز، دعوت اسماعیلی را تا خراسان و ماوراءالنهر گسترش دادند.
- ۴) از اواخر دوران مستنصر، حکومت فاطمیان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد و حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی، وضعیت آن را بدتر کرد؛ سرانجام این حکومت توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد.

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - خط به خط - زمانبر (۷۵ - ۱۱۰۷)

بررسی سریع:

از اواخر دوران مستنصر، خلافت فاطمیان رو به زوال رفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) صنعت پارچه‌بافی در زمان فاطمیان رواج زیادی یافت و مراکز و کارگاه‌های پارچه‌بافی متعددی در شهرهای مختلف مصر از جمله قاهره مشغول تولید انواع منسوجات بودند. برخی از این مراکز، پارچه‌های گران‌قیمت و تزئینی را که مخصوص خلفا و دولتمردان بود، تولید می‌کردند. (مفهوم عبارت «الف»، این گونه است که همه مراکز پارچه‌های گران‌قیمت و تزئینی تولید می‌کردند؛ در صورتی که طبق گفته کتاب، برخی از آنان تولید می‌کردند.)

۲) فاطمیان با فرستادن عده زیادی از داعیان (مبلغان مذهب اسماعیلیه) به سرزمین‌های دور و نزدیک، از جمله عراق، ایران و یمن و گسترش دعوت اسماعیلی، خشم و وحشت خلفای عباسی را برانگیخته بودند. برخی از مبلغان اسماعیلی، علاوه بر فعالیت‌های تبلیغی، علیه دشمنان خود اقدام به عملیات سیاسی و نظامی نیز می‌کردند. (مفهوم عبارت «ب»، این گونه است که همه داعیان اقدام به عملیات سیاسی و نظامی علیه خلافت عباسی می‌کردند.)

۳) هدف اساسی فاطمیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ، تربیت عالمان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف بود. اغلب دانش‌آموختگان این مراکز، دانشمندان و عالمان برجسته‌ای بودند که کتاب‌ها و رساله‌های زیادی در فلسفه، کلام، فقه و دیگر علوم تألیف کردند و دعوت اسماعیلی را در درون قلمرو فاطمیان و خارج از آن تا هندوستان و ماوراءالنهر گسترش دادند.

نکته

خلافت فاطمیان در زمان مُستنصر به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت و قلمرو آن به نهایت وسعت خود رسید.

فعالیت‌های علمی و فرهنگی در دوره خلافت فاطمی

- ۱) مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود.
- ۲) اسماعیلیان برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند.
- ۳) قاهره در روزگار فاطمیان شاهد شکل‌گیری و فعالیت وسیع مراکز علمی و آموزشی گوناگونی بود.
- ۴) یکی از بادوام‌ترین دانشگاه‌های دنیای اسلامی به نام آلازهر توسط فاطمیان در آن شهر بنیان نهاده شد که تا کنون با همین نام به فعالیت خود ادامه داده است.
- ۵) دارالعلم (الحکمه)، مرکز علمی بزرگی بود که در قاهره شکل گرفت و استادان بزرگی در آن مرکز علمی به تدریس علوم مختلف از قبیل فقه، نجوم، طب و ادبیات گماشته شدند.

۶) به منظور آنکه دارالعلم قاهره بتواند نقشی همچون بیت الحکمة بغداد داشته باشد، کتاب های زیادی تهیه و در اختیار مشتاقان علم که در آنجا مشغول فعالیت علمی بودند، نهاد می شد.

۷) هدف اساسی فاطمیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ، تربیت عالمان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف بود.

روابط فاطمیان و عباسیان

- ۱) روابط این دو سلسله مسلمان همواره خصومت آمیز بود.
- ۲) فاطمیان خلافت را حق خود می دانستند و حکومت عباسیان را به رسمیت نمی شناختند.
- ۳) خلفای فاطمی با تسلط بر مناطق شام و حجاز، حکومت عباسیان را به شدت مورد تهدید قرار داده بودند.
- ۴) فاطمیان با فرستادن عده زیادی از داعیان (مبلغان مذهب اسماعیلیه) به سرزمین های دور و نزدیک، از جمله عراق، ایران و یمن و گسترش دعوت اسماعیلی، خشم و وحشت خلفای عباسی را برانگیخته بودند.
- ۵) برخی از مبلغان اسماعیلی، علاوه بر فعالیت های تبلیغی، علیه دشمنان خود اقدام به عملیات سیاسی و نظامی نیز می کردند.
- ۶) عباسیان کوشیدند با استفاده از توان سیاسی و نظامی حکومت سلجوقیان و دیگر متحدان خود، با خلافت فاطمی مقابله کنند.
- ۷) خلافت عباسی همچنین به تبلیغات گسترده ای علیه فاطمیان اقدام کرد و به ترفندهای گوناگونی متوسل شد که نشان دهد نسب خلفای فاطمی جعلی است و آنان از نسل حضرت علی (ع) و حضرت زهرا (س) نیستند.

راهنمای مسیرت...

این سؤال مثل یه چراغ قرمز می مونه؛ چون به خاطر طولانی بودن گزینه ها وقت گیر محسوب میشه و تو رو به چالش می کشونه.

۷۷- عبارت زیر معلول کدام یک از گزاره های موجود در گزینه هاست؟

«در عصر خلافت عباسیان پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود، به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دادند.»

- ۱) بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل گیری فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی
- ۲) حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان
- ۳) خروج مسلمانان از شبه جزیره عربستان و فتح سرزمین هایی مانند ایران، شام و مصر
- ۴) حمایت مادی و معنوی برخی خلفا، وزیران و دیگر مقام های حکومتی از عالمان

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۷۱ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

گزینه «۲» علت معلوله ذکر شده در صورت سؤال است.

حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی، به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند.

زمینه ها و علل شکوفایی علمی و فکری در قرن های چهارم و پنجم هجری

- ۱) آموزه های قرآن و احادیث پیامبر انگیزه فراوانی در مسلمانان برای جستجوی دانش و علم آموزی ایجاد کرد.
- ۲) خروج مسلمانان از شبه جزیره عربستان و فتح سرزمین هایی مانند ایران، شام و مصر که از پیشینه تمدنی کهن و مراکز علمی و آموزشی گوناگونی برخوردار بودند، زمینه ارتباط فکری و فرهنگی میان مسلمانان با دیگر فرهنگ ها را فراهم آورد.
- ۳) در نتیجه این ارتباط، مسلمانان با علوم و دستاوردهای تمدنی مردمان سرزمین های فتح شده آشنا شدند و انگیزه و علاقه فراوانی پیدا کردند که آثار علمی و فرهنگی آنها را به زبان عربی ترجمه کنند.
- ۴) حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی، به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند.
- ۵) بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل گیری فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی نیز به گسترش علم کلام کمک کرد.
- ۶) حمایت مادی و معنوی برخی خلفا، وزیران و دیگر مقام های حکومتی از عالمان و فعالیت های آنان نیز سهم زیادی در رواج و رونق علم و دانش در میان مسلمانان داشت.

@biomaz1

۷۸- کدام مورد درباره «خلافت عباسیان» نادرست است؟

- (۱) منصور: نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت.
- (۲) مأمون: امام رضا (ع) را از مدینه به مرو منتقل و مجبور به پذیرش مقام ولایتعهدی خود کرد.
- (۳) هارون الرشید: دو پسرش مأمون و امین را به ترتیب به عنوان ولیعهد برگزید.
- (۴) ابوالعباس سفاح: در ابتدای خلافتش مدعی شد که جانشینی پیامبر، حق خاندان او بوده است.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۶۹ - ۱۱۰۷)

بررسی سریع:

اول امین ولیعهد بود بعد مأمون.

هارون الرشید، پنجمین خلیفه عباسی دو پسرش امین و مأمون را به ترتیب به عنوان ولیعهد برگزید؛ اما امین پس از آنکه به خلافت رسید، برادرش را از ولیعهدی کنار زد.

نکته

عباسیان برای توجیه حقانیت و مشروعیت خلافت خویش، بر خوبشاوندی و پیوندی که از طریق عباس بن عبدالمطلب با پیامبر داشتند، تأکید می‌کردند. آنان خود را مصداق اهل بیت و شایسته جانشینی رسول خدا می‌دانستند. از این رو، سفاح در ابتدای خلافتش مدعی شد که جانشینی پیامبر، حق خاندان او بوده، ولی امویان آن را به زور غصب کرده‌اند و اکنون حق به حقدار رسیده است.

۷۹- در کدام مقطع از تاریخ اسلام در فاصله سال‌های ۱۱ تا ۱۳۲ هجری قمری، اختلافات تشدید یافت و تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای در

درون جامعه اسلامی افزایش یافت؟

- (۱) از سال ۳۵ تا ۴۰ هجری قمری
- (۲) از سال ۱۳ تا ۲۳ هجری قمری
- (۳) از سال ۲۳ تا ۳۵ هجری قمری
- (۴) از سال ۴۱ تا ۱۳۲ هجری قمری

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - خط به خط - زمانبر ۶ - صفحه ۴۶ - ۱۱۰۵)

بررسی سریع:

منظور از عبارت صورت سوال دوره خلافت عثمان است.

برخی سیاست‌های خلیفه سوم (حک ۲۳ - ۳۵ هجری قمری)، علاوه بر ایجاد نارضایتی در میان مسلمانان، باعث تشدید اختلافات و اوج گرفتن مجدد تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای در درون جامعه اسلامی شد.

وضع اجتماعی دوران خلفای نخستین

(۱) پس از رحلت پیامبر، به خصوص در پی اختلافی که میان مسلمانان بر سر جانشینی پیامبر در سقیفه بنی ساعده به وجود آمد، اتحاد امت اسلامی آسیب دید.

(۲) ابوبکر و عمر در دوران زمامداری خویش تا حدودی مراقب بودند که عدالت را میان افراد و گروه‌های مختلف مسلمان رعایت کنند و از هر دو گروه مهاجر و انصار افرادی را به سمت‌های فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و نواحی مختلف قلمرو خلافت برمی‌گزیدند.

(۳) برخی سیاست‌های خلیفه سوم، علاوه بر ایجاد نارضایتی در میان مسلمانان، باعث تشدید اختلافات و اوج گرفتن مجدد تعصبات طایفه‌ای و قبیله‌ای در درون جامعه اسلامی شد.

(۴) امام علی (ع) در دوران حکومتش تلاش کرد با عمل به تعالیم اسلام و سنت رسول خدا، برادری و یگانگی دینی را به امت اسلامی بازگرداند؛ اما با موانع و مشکلات اساسی روبه‌رو شد.

علل روبه‌رو شدن امام علی (ع) با موانع و مشکلات اساسی:

- گروه محدودی که از منافع و امتیازهای ویژه برخوردار شده و سال‌ها به مال‌اندوزی و رفاه‌طلبی خو گرفته بودند، با آن حضرت مخالفت و دشمنی کردند.

- آنان با اقدام‌های عدالت‌جویانه امام به مقابله برخاستند و سه جنگ را بر جامعه اسلامی تحمیل کردند.

پیامد جنگ‌های تحمیل‌شده به جامعه اسلامی در دوره امام علی (ع):

- این جنگ‌ها تأثیرات اجتماعی نامطلوبی بر جا گذاشت.

- باعث به وجود آمدن رقابت منطقه‌ای بین عراق و شام شد که تا سال‌ها پس از آن ادامه داشت.

۸۰- «تحمیل صلح به امام حسن (ع)» و «ایجاد دودستگی و زمینه‌سازی اختلاف و رقابت» در دوره خلافت امویان، به ترتیب تحت تأثیر کدام وقایع به وجود آمد؟

- ۱) خیانت سرداران و جلوگیری از ریختن خون مسلمانان - بیعت گرفتن برخی از خلفا به صورت هم زمان برای دو پسر خود به عنوان ولیعهد
- ۲) جلوگیری از تشدید اختلافات به وجود آمده در جامعه اسلامی - سیاست عرب‌گرایی و تبعیض نسبت به مسلمانان غیرعرب و شکل‌گیری قیام‌های ضد اموی
- ۳) خیانت سرداران و جلوگیری از ریختن خون مسلمانان - سیاست عرب‌گرایی و تبعیض نسبت به مسلمانان غیرعرب و شکل‌گیری قیام‌های ضد اموی
- ۴) جلوگیری از تشدید اختلافات به وجود آمده در جامعه اسلامی - بیعت گرفتن برخی از خلفا به صورت هم زمان برای دو پسر خود به عنوان ولیعهد

پاسخ: گزینه ۱

دشوار - مفهومی - زمانبر (۱۱۰۶ - ۵۷ صفحه)

بررسی سریع:

مورد اول مربوط به خیانت سرداران و مورد دوم مربوط به نحوه بیعت گرفتن معاویه بود.

امام حسن (ع) به علت خیانت سردارانش و برای جلوگیری از ریختن خون مسلمانان، صلح را با شرایطی پذیرفتند و خلافت را به معاویه واگذار کردند. برخی از خلفای اموی، هم زمان برای دو پسر خود به عنوان ولیعهد بیعت می‌گرفتند. این اقدام موجب ایجاد دودستگی و زمینه‌ساز اختلاف و رقابتی شد که خلافت امویان را از درون تضعیف کرد.

تأسیس خلافت امویان

- ۱) پس از شهادت حضرت علی (ع) در ۲۱ رمضان سال ۴۰ هجری قمری، معاویه در شام خود را خلیفه خواند و از مردم آنجا بیعت گرفت.
- ۲) امام حسن (ع) نخست با ارسال نامه‌هایی به معاویه، او را از طغیانگری و تلاش برای جنگ و خونریزی برحذر داشت.
- ۳) معاویه بدون توجه به نصایح آن حضرت، به عراق لشکرکشی کرد.
- ۴) امام حسن (ع) به منظور مقابله با او، همراه با سپاهی که فرماندهی آن را قیس بن سعدبن عباده انصاری به عهده داشت از کوفه خارج شد.
- ۵) دسیسه‌های معاویه برای خریدن یا جدا کردن فرماندهان و بزرگان سپاه کوفه از آن حضرت، موجب ایجاد آشفتگی در سپاه ایشان شد و حتی امام حسن (ع) مورد سوء قصد یکی از سپاهیان خود قرار گرفت.
- ۶) در چنین اوضاعی که اعتماد امام نسبت به کوفیان سلب شده بود، آن حضرت به علت خیانت سردارانش و برای جلوگیری از ریختن خون مسلمانان، صلح به امام حسن (ع) تحمیل شد و ایشان با شرایطی، خلافت را به معاویه واگذار کرد.
- ۷) با به خلافت رسیدن معاویه، دوران خلفای نخستین به پایان رسید و خلافت اموی (از سال ۴۱ تا ۱۳۲ هجری قمری) آغاز شد.
- ۸) در دوران خلافت امویان، ۱۳ نفر از اعضای خاندان بنی‌امیه از دو شاخه سفیانی و مروانی یکی پس از دیگری بر مسند قدرت نشستند.

۸۱- چند مورد از عبارتهای زیر نادرست است؟

- الف - بیشتر صاحب منصبان سیاسی و نظامی حکومت اموی، به ویژه حاکمان شهرها و مناطق مختلف قلمرو خلافت، افرادی خشن و خونریز بودند.
- ب - در زمان خلفای اموی، برخلاف تأکید صریح اسلام، از نومسلمانان در خراسان و مناطق دیگر جزیه گرفته شد.
- ج - در زمان حکومت امویان، مسلمانان غیرعرب که موالی نامیده می‌شدند، از حقوق سیاسی، اجتماعی و اقتصادی محروم بودند.
- د - امویان چنین القا می‌کردند که فرمانروایی آنان و اقداماتی که انجام می‌دهند، تقدیر خداوند است و نباید در مقابل این تقدیر ایستاد.

سه (۴)

دو (۳)

یک (۲)

صفر (۱)

(متوسط - خط به خط - استاندارد) (۱۱۰۶ - ۵۸ صفحه)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

موارد «ب» و «ج» (دو مورد) نادرست هستند.

بررسی موارد نادرست:

- ۱) در زمان برخی از خلفای اموی، برخلاف تأکید صریح اسلام، از نومسلمانان در خراسان و مناطق دیگر جزیه گرفته شد.
- ۲) در زمان حکومت آنان، مسلمانان غیرعرب که موالی نامیده می‌شدند، موقعیت اجتماعی پایین‌تری نسبت به اعراب مسلمان داشتند و از برخی حقوق سیاسی، اجتماعی و اقتصادی محروم بودند.

سیاست و حکومت

مهم‌ترین تحولی که با خلافت خاندان اموی پدید آمد، فاصله گرفتن حکومت از اصول و ارزش‌های انسانی و اخلاقی مورد تأکید قرآن و پیامبر اسلام و تبدیل خلافت دینی به سلطنت بود.

استفاده از زور برای کسب و حفظ قدرت

- ۱) معاویه، نخستین خلیفه‌ای بود که برخلاف خلفای پیش از خود، با زور و غلبه نظامی، زمام امور را به دست گرفت.
- ۲) در زمان امویان، اخذ بیعت با تهدید و اجبار همراه بود.
- ۳) حکومت بنی‌امیه همواره در برابر معترضان و مخالفان خود سیاست سرکوب و خشونت را اجرا می‌کرد.
- ۴) بیشتر صاحب منصبان سیاسی و نظامی حکومت اموی، به ویژه حاکمان شهرها و مناطق مختلف قلمرو خلافت، افرادی خشن و خونریز بودند؛ مانند حجاج بن یوسف ثقفی.

موروثی شدن خلافت

- ۱) معاویه با تعیین ولیعهد برای خود، نخستین گام را برای موروثی کردن خلافت برداشت.
- ۲) برخی از خلفای اموی، هم زمان برای دو پسر خود به عنوان ولیعهد بیعت می‌گرفتند.
- ۳) این اقدام موجب ایجاد دودستگی و زمینه‌ساز اختلاف و رقابتی شد که خلافت امویان را از درون تضعیف کرد.

قومیت‌گرایی و تشدید تعصبات قبیله‌ای

- ۱) امویان برخلاف روش اسلام که هر نوع تبعیض نژادی را ناروا می‌داند، به پیوندهای قبیله‌ای و قومی اهمیت زیادی می‌دادند.
- ۲) به همین دلیل در مرتبه اول، خاندان و قبیله خود یعنی بنی‌امیه و قریش را بر اقوام غیرعرب برتری بخشیدند.
- ۳) در زمان حکومت آنان، مسلمانان غیرعرب که موالی نامیده می‌شدند، موقعیت اجتماعی پایین‌تری نسبت به اعراب مسلمان داشتند و از برخی حقوق سیاسی، اجتماعی و اقتصادی محروم بودند.
- ۴) موالی اجازه نداشتند که منصب‌های سیاسی، نظامی و قضایی، مانند حکومت شهرها و ولایات، فرماندهی سپاه و قضاوت را بر عهده گیرند.
- ۵) عرب‌گرایی امویان و تحقیر و تبعیض‌هایی که نسبت به مسلمانان غیرعرب، به خصوص ایرانیان روا می‌داشتند، یکی از عواملی بود که زمینه گرایش آنان را به مخالفان خلافت بنی‌امیه به خصوص اهل بیت پیامبر فراهم آورد.
- ۶) موالی حضوری چشمگیر در قیام‌ها و شورش‌های ضداموی مانند قیام مختار داشتند.

تبعیض و نابرابری اقتصادی

- ۱) خلفای اموی، بیت‌المال مسلمانان را همچون خزانه شخصی می‌دانستند و در توزیع درآمدهای عمومی، بیشتر منافع شخصی، خاندانی، قبیله‌ای و قومی خود را در نظر داشتند.
- ۲) امویان شیوه توزیع مساوی عطایا میان مسلمانان را که علی بنا نهاده بود، تغییر دادند و سهم به مراتب کمتری برای مسلمانان غیرعرب (موالی) در نظر گرفتند.
- ۳) در زمان برخی از خلفای اموی، برخلاف تأکید صریح اسلام، از نومسلمانان در خراسان و مناطق دیگر جزیه گرفته شد.

ترویج تفکر جبرگرایی

- ۱) معاویه و برخی از طرفداران او، برای آنکه مردم حکومت امویان را بپذیرند و در برابر آن مقاومت نکنند، به ترویج تفکر جبرگرایی پرداختند.
- ۲) بر اساس این فکر، تمامی آنچه برای انسان و جامعه رخ می‌دهد، خواست و تقدیر الهی است و هیچ گریزی از آن نیست.
- ۳) در واقع، امویان می‌خواستند چنین القا کنند که فرمانروایی آنان و اقداماتی که انجام می‌دهند، تقدیر خداوند است و نباید در مقابل این تقدیر ایستاد.

@biomaz1

۸۲- امام سجاد (ع)، چگونه مانع نابودی شیعیان شدند؟

- ۱) مبارزه با جریان‌های فکری منحرف و تربیت شاگردان توانمند
- ۲) زنده نگه داشتن نام امام حسین (ع) و بیان اهداف قیام کربلا
- ۳) عرضه تعالیم اسلامی و سامان دادن نهضت علمی وسیعی
- ۴) جلوگیری از ورود پیروان مکتب اهل بیت به درگیری‌های بی‌حاصل و کم‌فایده

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۶۲ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

امام سجاد (ع) از ورود به درگیری‌های بی‌حاصل پیروان جلوگیری نمودند.

امام سجاد (ع) با جلوگیری از ورود پیروان مکتب اهل بیت به درگیری‌های بی‌حاصل و کم‌فایده، به صورت مدبرانه ای مانع نابودی شیعیان شد.

امامان شیعه در دوره بنی‌امیه

- امام سجاد (ع)

- ۱) با شهادت امام حسین (ع)، امامت به تنها پسر باقی مانده آن حضرت، یعنی امام سجاد (ع) انتقال یافت.
  - ۲) دوره امامت آن حضرت یکی از سخت‌ترین دوران برای اهل بیت و شیعیان بود.
  - ۳) چهارمین امام شیعه، ضمن زنده نگه داشتن نام امام حسین (ع)، به بیان اهداف قیام کربلا پرداخت.
  - ۴) ایشان با جلوگیری از ورود پیروان مکتب اهل بیت به درگیری‌های بی‌حاصل و کم‌فایده، به صورت مدبرانه‌ای مانع نابودی شیعیان شد.
  - ۵) عبادت فراوان و دعاها و مناجات‌های دلنشین آن حضرت و رساله حقوق ایشان مشهور است.
  - ۶) صحیفه سجاده، کتابی شامل ۵۴ مناجات و دعا از امام سجاد است و نزد شیعیان جایگاه مهمی دارد.
  - ۷) ایشان همچنین نقش تعیین‌کننده‌ای در عرضه تعالیم اسلامی در مدینه داشت.
- امام محمد باقر (ع) و امام جعفر صادق (ع)
- ۱) پس از امام سجاد (ع)، امامان شیعه، عمده کوشش خود را بر ترویج اسلام، مبارزه با جریان‌های فکری منحرف و تربیت شاگردان توانمند متمرکز کردند.
  - ۲) ایشان منظومه‌ای از معارف اسلامی با عنوان «مکتب اهل بیت» به وجود آوردند.
  - ۳) امام محمد باقر (ع) و امام جعفر صادق (ع) توانستند با بهره‌گیری از شرایطی که پدید آمد، نهضت علمی وسیعی را سامان دهند.
  - ۴) ایشان شاگردان زیادی را در معارف دینی مانند فقه، حدیث و تفسیر تربیت و حقیقت مذهب تشیع را تبیین کردند.
  - ۵) نهضت علمی این دو امام، چنان گسترده و غنی بود که پیشوایان فکری و پیروان مذاهب غیر شیعی و حتی گاهی پیروان ادیان دیگر را نیز تحت تأثیر قرار می‌داد و به جلسه درس آنان می‌کشاند.

۸۳- کدام یک از عبارات‌های زیر درباره «فتوحات مسلمانان» درست است؟

- الف - لشکرکشی اعراب مسلمان به سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره عربستان از اوایل خلافت ابوبکر آغاز شد و تا پایان خلافت عثمان بدون وقفه ادامه یافت، سرزمین‌های ایران، شام و مصر فتح شد.
- ب - ابوبکر، در اواخر خلافت خود، چندین سپاه را به سوی منطقه شام فرستاد و این سپاهیان در چند نبرد که بیشتر آنها در زمان خلافت عمر به وقوع پیوست، نیروهای رومی و متحدان محلی آنان را شکست دادند.
- ج - با فتح مصر سلطه و نفوذ سیاسی نظامی امپراتوری روم شرقی در آن سرزمین از بین رفت، سرزمین شام از خطر هجوم رومیان تا حدودی در امان ماند و زمینه برای پیشروی مسلمانان در دیگر مناطق آفریقا مهیا شد.
- د - اعراب و ساکنان بومی منطقه شام، پیرو آیین مسیحیت بودند؛ اما در برخی از مسائل مذهبی با کلیسای قسطنطنیه، پایتخت امپراتوری روم شرقی اختلافات اساسی داشتند.

۴) «الف» و «د»

۳) «ب» و «د»

۲) «الف» و «ج»

۱) «ب» و «ج»

(دشوار - خط به خط - زمانبر ۶ - صفحه ۵۱ - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد «ب» و «ج» درست هستند.

بررسی موارد نادرست:

الف یکی از رویدادهای مهم تاریخ اسلام در دوران خلفای نخستین، لشکرکشی اعراب مسلمان به سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره عربستان بود؛ در نتیجه این لشکرکشی‌ها که از اواخر خلافت ابوبکر آغاز شد و تا پایان خلافت عثمان بدون وقفه ادامه یافت، سرزمین‌های ایران، شام و مصر فتح شد و اسلام به تدریج در آن سرزمین‌ها گسترش پیدا کرد.

ب بسیاری از اعراب و دیگر ساکنان بومی منطقه شام، پیرو آیین مسیحیت بودند؛ اما در برخی از مسائل مذهبی با کلیسای قسطنطنیه، پایتخت امپراتوری روم شرقی اختلافات اساسی داشتند.

فتح شام

آغاز حملات در اواخر خلافت ابوبکر به وقوع پیوستن بیشتر نبردها در زمان عمر بن خطاب شکست نیروهای رومی و متحدان محلی آنان گشودن شهرها و آبادی‌ها عمدتاً از طریق پیمان‌های صلح شرایط پیمان‌های صلح تضمین حفظ جان و مال مردم تضمین آزادی دین و عقیده پرداخت جزیه تمایل اعراب به فتح صلح‌آمیز: محاصره بیت المقدس ساکنان مسیحی شهر، شرط حضور خلیفه برای امضای قرارداد صلح و تسلیم شهر مطرح کردند. مسلمانان با بردباری این شرط را پذیرفتند. خلیفه دوم (عمر) از مدینه به بیت المقدس رفت.

فتح مصر

به عهده گرفتن فرماندهی سپاه اعراب مسلمان در حمله به مصر توسط عمرو عاص به دلایل زیر: مشاهده آبادانی و ثروت فراوان آن سرزمین از نزدیک آشنایی با وضعیت سیاسی و اجتماعی آن سرزمین شکست لشکریان رومی در نبردهای مختلف فتح شهرهای مصر به صورت جنگ یا صلح

۸۴- کدام گزینه به ترتیب، پاسخ سؤالات زیر است؟

الف - خلیفه دوم چگونه از ثروت اندوزی و تجمل‌گرایی کارگزاران خلافت و بزرگان قریش جلوگیری کرد؟

ب - چرا حضرت علی (ع) مرکز خلافت را از مدینه به کوفه منتقل کرد؟

ج - عثمان بن عفان، چگونه به مقام خلافت رسید؟

۱) توزیع عطایا بر پایه مساوات اسلامی و سختگیری نسبت به آنان - مقابله با دشمنان در سه جنگ جمل، صفین و نهروان - طی تصمیم اعضای شورای شش نفره که عمر پیش از مرگ تشکیل داد.

۲) ساده‌زیستی و سخت‌گیری او نسبت به کارگزاران خلافت و بزرگان قریش - دفع سرکشی‌ها و آشوبگری‌هایی که اشراف بنی‌امیه نقش مهمی در ایجاد آن داشتند. - طی تصمیم اعضای شورای شش نفره که عمر پیش از مرگ تشکیل داد.

۳) ساده‌زیستی و سخت‌گیری او نسبت به کارگزاران خلافت و بزرگان قریش - مقابله با دشمنان در سه جنگ جمل، صفین و نهروان - طی وصیت نامه مکتوب که عمر در واپسین لحظات زندگی نوشت و او را به عنوان جانشین معرفی کرد.

۴) توزیع عطایا بر پایه مساوات اسلامی - دفع سرکشی‌ها و آشوبگری‌هایی که اشراف بنی‌امیه نقش مهمی در ایجاد آن داشتند. - طی وصیت نامه مکتوب که عمر در واپسین لحظات زندگی نوشت و او را به عنوان جانشین معرفی کرد.

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

عبارت‌های گزینه «۲» با موارد صورت سؤال مطابقت دارد.

بررسی موارد:

- الف)** نحوه توزیع عطایا توسط خلیفه دوم، اگرچه برپایه مساوات اسلامی نبود؛ اما ساده زیستی و سخت‌گیری او نسبت به کارگزاران خلافت و بزرگان قریش، از ثروت‌اندوزی و تجمل‌گرایی آنان جلوگیری کرد.
- پ)** امام علی (ع) ناگزیر به دفع سرکشی‌ها و آشوبگری‌هایی شد که اشراف بنی‌امیه نقش مهمی در ایجاد آن داشتند. بدین منظور امام مرکز خلافت را از مدینه به کوفه منتقل و در سه جنگ جمل، صفین و نهروان با دشمنان مقابله کرد.
- ج)** خلیفه دوم پیش از مرگ، شورایی شش نفره تشکیل داد و اعضای آن را مأمور کرد که از میان خود یک نفر را به عنوان خلیفه برگزینند. گفت‌وگوها و رایزنی‌های اعضای آن شورا، به گونه‌ای پیش رفت که سرانجام عثمان بن عفان به عنوان خلیفه سوم انتخاب شد.

نکات مهم

- خلیفه دوم، درآمدهای فراوانی را که از سرزمین‌های ثروتمندی فتح شده بود و به خزانه مسلمانان در مدینه سرازیر شد، به عنوان عطایا میان مسلمانان توزیع کرد.
- خلیفه اول (ابوبکر) در واپسین لحظات زندگی، طی وصیت‌نامهٔ مکتوبی، عمر بن خطاب را به جانشینی خود معرفی کرد.

۸۵- کدام گزینه دربارهٔ تقدم و تأخر رویدادهای زیر درست است؟

الف - پایه‌ریزی حکومت امویان در سرزمین اندلس

ب - اوج قدرت سیاسی و شکوفایی فرهنگی خلافت فاطمیان

ج - دورهٔ زندگی امام جعفر صادق (ع)

د - قتل خاندان برمکی توسط خلیفه

هـ - تأسیس دانشگاه الازهر در شهر قاهره

۱) رویداد «الف» مصادف با «ج» و رویداد «هـ» مصادف با «ب» است.

۲) در «ب»، رویداد «هـ» رخ داده است و «د» متأخر از «ج» و «الف» است.

۳) در «ج»، رویدادهای «الف» و «هـ» رخ داده‌اند و «ب» مقدم بر «د» است.

۴) رویداد «ب» متأخرترین است و «د» بعد از «ج» و قبل از «هـ» رخ داده است.

@biomaz1

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۵ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینهٔ ۴

بررسی سریع:

به ترتیب «ج» و «الف» و سپس «د»، «هـ» و «ب» رخ داده است.

بررسی موارد:

تشریح عبارت‌ها به ترتیب زمان:

ج) دورهٔ زندگانی امام جعفر صادق (ع) مربوط به سال‌های ۸۳ تا ۱۴۸ هجری قمری است.

الف) یکی از نوادگان هشام بن عبدالملک سرانجام موفق شد در سال ۱۳۸ هجری قمری، شهر قرطبه در اندلس را تصرف و حکومت امویان را در آنجا پایه‌ریزی کند.

د) خاندان برمکی توسط هارون الرشید پنجمین خلیفهٔ عباسی (حک ۱۷۰ تا ۱۹۳ هجری قمری) کشته شدند.

هـ) یکی از بادوام‌ترین دانشگاه‌های دنیای اسلامی به نام الازهر توسط فاطمیان در شهر قاهره در سال ۳۵۹ هجری قمری بنیان نهاده شد.

پ) خلافت فاطمیان در زمان مستنصر (حک ۴۲۷ تا ۴۸۷ هجری قمری) به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت و قلمرو آن به نهایت وسعت خود رسید.

بودجه بندی
این آزمون

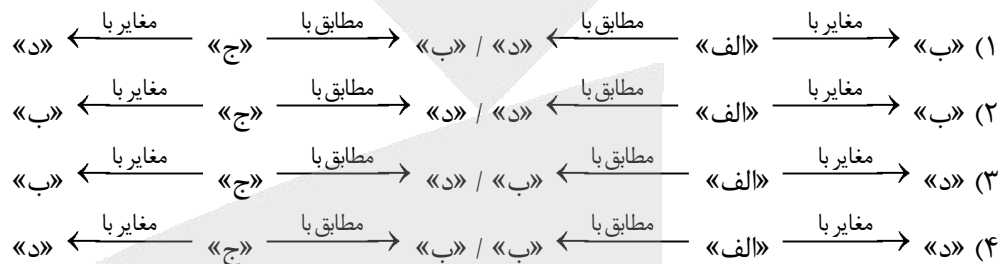
نواحی طبیعی/نواحی انسانی (ناهمواری ها و اشکال زمین، نواحی زیستی، نواحی فرهنگی تا پایان «تنوع زبانی»)
صفحه های ۳۷ تا ۷۳

سهم در
کنکور

درس های چهارم و پنجم هر کدام با ۱ تست، در مجموع ۲ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده اند.

۸۶- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- الف - سرزمین های مرتفع و نسبتاً همواری که در کوهستان ها محصورند.
ب - بیش از یک سوم سطح زمین را پوشانده اند و نواحی عمده سکونت و فعالیت انسان ها را تشکیل می دهند.
ج - سرزمین های پست و نسبتاً همواری که در میان کوه ها یا در کنار سواحل قرار گرفته اند.
د - سرزمین هایی که کناره های آن ها با شیب تند به نواحی پست متصل می شود.

(دشوار - مفهومی - زمانبر ۶ - صفحه ۳۹ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد «الف» و «د» اشاره به فلات ها و موارد «ب» و «ج» اشاره به دشت ها دارند. پس تنها گزینه «۱» پاسخ درست است.

- فلات ها، سرزمین های مرتفع و نسبتاً همواری هستند که در کوهستان ها محصور بوده و کناره های آن ها با شیب تند به نواحی پست متصل می شود. برخی فلات ها وسیع و برخی کم وسعت اند. (موارد «الف» و «د»)
  - دشت ها سرزمین هایی پست و نسبتاً هموارند که در میان کوه ها یا در کنار سواحل و یا میان فلات ها و کف دره ها قرار گرفته اند. دشت ها از مهم ترین اشکال زمین هستند که با وسعت های مختلف، در همه قاره ها وجود دارند. آن ها بیش از یک سوم سطح زمین را پوشانده اند و نواحی عمده سکونت، زندگی و فعالیت انسان ها را تشکیل می دهند. (موارد «ب» و «ج»)
- پس با این توضیحات مورد «الف» مطابق با «د» و مغایر با «ب» و «ج» است.
مورد «ج» مطابق با «ب» و مغایر با «الف» و «د» است.

راهنمای مسیرت...

برای پاسخ به این تست کافیست تعریف فلات ها و دشت ها یادت باشه بعدش می تونی تشخیص بدی کدام موارد دوه دو باهم مرتبط اند.

حواس باشه!

فلات ها، سرزمین های مرتفع و نسبتاً هموارند، دشت ها سرزمین هایی پست و نسبتاً هموارند. پس به دو کلیدواژه مرتفع و پست دقت کن!

رد گزینه:

سرزمین های مرتفع معمولاً نمی تونه نواحی عمده سکونت و فعالیت انسان ها باشه یعنی موارد «الف» و «ب» نمی تونه باهم مطابقت داشته باشه، پس گزینه های «۳» و «۴» حذف می شه.
از طرفی وقتی گفته می شه سرزمین های پست و نسبتاً هموار، حُب یعنی شیب تندی نداره. پس یعنی موارد «ج» و «د» هم نمی تونه مطابقت داشته باشه. حُب گزینه های «۲» و «۳» حذف می شه. جواب همون گزینه «۱» است.

۸۷- با توجه به مراحل فرسایش، کدام تصویر منطبق با موارد زیر ترسیم شده است؟

- الف - یخچال‌ها سنگ‌ها را با خود می‌برند.
 ب - بر اثر طغیان رودها و وقوع سیلاب‌ها حجم عظیمی از رسوبات در زمین‌های پیرامون پخش می‌شود.
 ج - رودها ذرات کوچک و بزرگ را از بستر و کناره‌های خود جدا می‌کنند.
 د - امواج دریا رسوبات را در مکان‌های مختلف رسوب‌گذاری می‌کنند.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

فرسایش شامل سه مرحله: (۱) حفر، (۲) انتقال و (۳) رسوب‌گذاری است. پس گزینه «۳» پاسخ مناسب است.

فرسایش عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آن‌ها توسط عوامل مختلف چون آب و باد. فرسایش شامل، سه مرحله ۱- کنده شدن مواد از جای خود (حفر)، ۲- انتقال و ۳- رسوب‌گذاری یا انباشته شدن مواد در مکان‌های دیگر است.

عواملی که سبب فرسایش می‌شوند:

- آب جاری: رودها ذرات کوچک و بزرگ را از بستر و کناره‌های خود جدا می‌کنند (مرحله «۱») و به مکان‌های دیگر انتقال می‌دهند. (مرحله «۲») این مواد در جاهایی که سرعت رود کم می‌شود، روی هم انباشته می‌شوند. (مرحله «۳») بر اثر طغیان رودها و وقوع سیلاب‌ها نیز حجم عظیمی از رسوبات جابه‌جا (مرحله «۲») و در زمین‌های پیرامون پخش می‌شود. (مرحله «۳»)
- یخچال: یخچال‌ها در مسیر خود سنگ‌ها را از جا کنده (مرحله «۱») و با خود می‌برند. (مرحله «۲»)
- باد
- امواج دریا: جریان‌های دریایی اقیانوس‌ها نیز رسوبات را با خود حمل (مرحله «۲») و در مکان‌های مختلف رسوب‌گذاری می‌کنند. (مرحله «۳»)
- انسان

راهنمای مسیرت...

بعضی مواقع مثل این سؤال ترتیب مراحل مهمه. کاری که شما باید تو این تست انجام بدید اینه که اول تشخیص بدید هر مورد مربوط به کدوم مرحله فرسایش می‌شه بعد با توجه به ترتیب مراحل اونا رو روی نمودار قرار بدید.

حواست باشه!

کلیدواژه رسوب‌گذاری می‌تونه یه جورایی کمک کنه که به جواب برسید چون مورد «ب» و «د» اشاره به مرحله «۳» فرسایش که همین رسوب‌گذاری است می‌کنه. پس فکر کنم تو اینجا حسابی متوجه شدین که حواستون به کلیدواژه‌ها باشه چون راهنمای شما هستن.

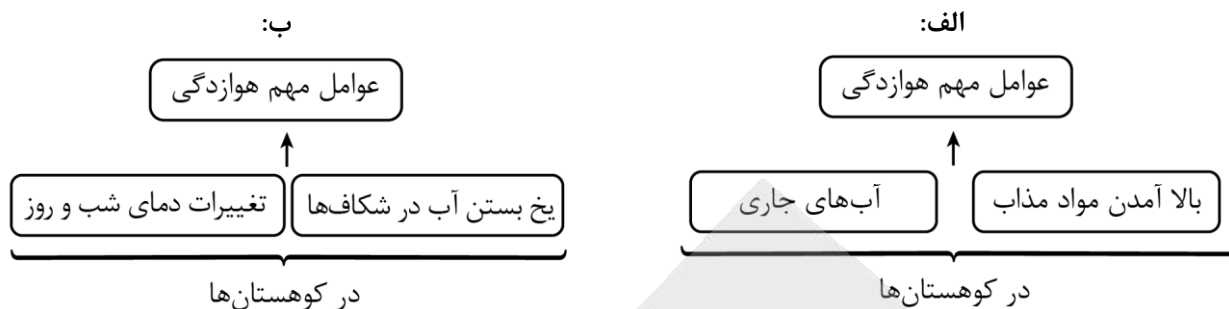
رد گزینه:

اول باید مواد کنده بشه، بعد منتقل بشه و بعد انباشته یا رسوب‌گذاری بشه تا بتونیم بگیم فرسایش رخ داده. این یعنی این که نمی‌تونه جدا کردن و منتقل شدن بعد از رسوب‌گذاری باشه پس گزینه‌های «۱» و «۲» حذف می‌شه. وقتی که موارد «ب» و «د» به یک مفهوم اشاره دارن که نمی‌تونن تو دو مرحله انجام بشن. پس گزینه «۴» هم اشتباهه.

۸۸- با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطالب درستی اشاره دارد؟

- ۱) شکل «الف» درست است؛ زیرا آب های جاری یکی از عوامل مهم هوازدگی در کوهستان هاست.
- ۲) شکل «ب» درست است؛ زیرا تغییرات دمای شب و روز در کوهستان ها سبب هوازدگی می شود.
- ۳) شکل «ب» نادرست است؛ زیرا یخ بستن آب در شکافها و درزها از عوامل فرسایش در کوهستان هاست.
- ۴) شکل «الف» نادرست است؛ زیرا بالا آمدن مواد مذاب یکی از عوامل فرسایش در کوهستان هاست.

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۴۴ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

تغییرات دمای شب و روز و یخ بستن آب در شکافها و درزها از عوامل مهم هوازدگی در کوهستان ها هستند. پس شکل «ب» و گزینه «۲» درست است.

در کوهستان ها با توجه به شرایط آب و هوایی و جنس سنگها، پیوسته هوازدگی فیزیکی (مکانیکی) و شیمیایی رخ می دهد. تغییرات دمای شب و روز و یخ بستن آب در شکافها و درزها از عوامل مهم هوازدگی در کوهستان ها هستند. دو عامل مهم فرسایش در کوهستان ها، آب های جاری و یخچال ها هستند.

کوهها

به طور کلی، فعالیت های مربوط به تکتونیک ورقه ای از طریق ایجاد چین خوردگی ها، گسل ها یا بالا آمدن مواد مذاب و شکل گیری آتشفشان، کوهها را به وجود می آورد. پس هوازدگی و فرسایش به کوهها شکل می دهند. کوه، ناهمواری برجسته و مرتفعی است که معمولاً دامنه های تند و قلّه برجسته دارد. مجموعه ای از کوهها که به شکل نواری در کنار هم قرار گرفته اند، رشته کوه را به وجود می آورند؛ مانند رشته کوه های عظیم هیمالیا، آندها و ...

راهنمای مسیرت...

یادتون باشه بعضی وقتا طراحان یه تعریف رو به صورت شکل در میارن و همون می شه سؤال پس اگه تعریف رو بدونی به هر شکلی که سؤال طرح بشه، می تونی جواب بدی!

حواست باشه!

آب های جاری و یخچال ها دو عامل مهم فرسایش در کوهستان ها هستند.

راه نجات سریع!

اگه عوامل کلی هوازدگی یادت باشه و بدونی که آب های جاری و یخچال ها از عوامل فرسایش در کوهستان ها هستند پس سه گزینه دیگه حذف می شه و به جواب رسیدی.

۸۹- مطابق با متن زیر کدام گزینه درست است؟

«در زمین های پوشیده از ماسه های ریز، شن و سنگ های ریز و درشت، باد ماسه های ریز را با خود می برد و سنگ های درشت بر جای می مانند. با وزش باد ماسه های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پشتی فرود می آیند.»

- ۱) دشت ریگی یا رگ و تپه های ماسه ای یا دون به ترتیب توسط فرسایش تراکمی و کاوشی به وجود می آیند.
- ۲) چاله های بادی از طریق فرسایش تراکمی و برخان از طریق فرسایش کاوشی به وجود می آیند.
- ۳) دشت ریگی حاصل کنده شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن به مکان های دیگر است و برخان حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان است.
- ۴) تپه های ماسه ای حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان است و چاله های بادی از طریق فرسایش تراکمی ایجاد می شود.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۸ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

متن داده شده تعریف دشت ریگی (رگ) ← حاصل فرسایش کاوشی و در ادامه تعریف برخان ← حاصل فرسایش تراکمی است.

دشت ریگی (رگ) ← در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز، شن و سنگ‌های ریز و درشت، باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد و سنگ‌های درشت برجای می‌مانند. (فرسایش کاوشی)

تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) ← یکی از انواع آن برخان است. ← با وزش باد، ماسه‌های دامنه رو به باد به طرف بالا رانده می‌شوند و پس از رسیدن به قله، در دامنه پشتی فرود می‌آیند. (فرسایش تراکمی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) دشت ریگی توسط فرسایش کاوشی و تپه‌های ماسه‌ای توسط فرسایش تراکمی به وجود می‌آیند.

۲) تعریف قسمت اول متن مربوط به دشت ریگی است و به چاله‌های بادی ارتباطی ندارد.

۴) در متن تعریفی از چاله‌های بادی وجود ندارد.

نکته

اشکال کاوشی ← حاصل کنده شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن به مکان‌های دیگر است.
اشکال تراکمی ← حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان است.

اشکال فرسایش در بیابان‌ها

@biomaz1

۹۰- کدام عبارت در خصوص «زیست‌بوم» به درستی تدوین شده است؟

۱) نوع هر زیست‌بوم و ویژگی‌های آن به عوامل مختلفی مانند موقعیت جغرافیایی، شرایط آب و هوایی، شکل ناهمواری‌ها و ارتفاع از سطح زمین و جنس خاک بستگی دارد که این عوامل در سطح زمین یکنواخت و همسان‌اند.

۲) مطالعه زیست‌بوم‌ها یکی از موضوعات جغرافیای زیستی است و گیاهان و جانوران تنها موجودات زنده تولیدکننده در یک زیست‌بوم هستند که حیات دیگر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.

۳) زیست‌بوم مجموعه‌ای از موجودات زنده است که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند، در ارتباط و تعامل‌اند و شامل یک جنگل، یک چمنزار، یک دریاچه آب شیرین و ... می‌شود.

۴) زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۵۴ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) این عوامل در سطح زمین یکنواخت نیستند و متفاوت‌اند.
- ۲) گیاهان تنها موجودات زنده تولیدکننده در یک بوم‌سازگان هستند.
- ۳) تعریف بوم‌سازگان (اکوسیستم) است.

زیست‌بوم از تعدادی بوم‌سازگان تشکیل شده است و وسعت زیادی دارد.

۹۱- کدام گزینه دلیل مناسبی برای متن زیر ارائه می‌دهد؟

«گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.»

- ۱) هرچه ارتفاع افزایش می‌یابد تعداد گونه‌ها کمتر، قد یا بلندی گیاهان بیشتر و انبوهی آن‌ها کمتر می‌شود.
- ۲) شیب دامنه‌ها بر عمق خاک و زهکشی آن اثر می‌گذارد. در دامنه‌های پرشیب ضخامت خاک کمتر و رویش گیاهان کمتر می‌شود.
- ۳) در ارتفاعات بالا درجه رشد گیاهان و فصل رویش آن‌ها کمتر و انبوهی آن‌ها بیشتر می‌شود.
- ۴) در دامنه‌های پرشیب ضخامت خاک کمتر است و این دامنه‌ها بیشتر می‌توانند آب را در خود نگاه‌دارند.

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۷ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

در دامنه‌های پرشیب ضخامت خاک کمتر و رویش گیاهان کمتر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) قد یا بلندی گیاهان کمتر می‌شود.
- ۳) انبوهی گیاهان کمتر می‌شود.
- ۴) دامنه‌های پرشیب کمتر می‌توانند آب را در خود نگاه‌دارند.

علاوه بر عوامل آب و هوایی و خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات نیز در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی تأثیر می‌گذارند.

۹۲- با توجه به محدودیت‌های نواحی بیابانی کدام شکل درست است؟

آسمان صاف و بدون ابر	کمبود آب
شرایط نامناسب برای سکونت	دشواری راه‌سازی

(۲)

دشواری آمد و شد	ساعت‌های آفتابی زیاد
شدت تابش انرژی خورشیدی	طبیعت گردی

(۱)

کاشت گیاهان سازگار	کمبود خاک برای کشاورزی
مقابله با چرای بی‌رویه دام‌ها	شرایط نامناسب برای فعالیت انسان

(۴)

سرماي شديد هوا	حرکت ماسه‌های روان
فرسایش خاک	خشکی هوا

(۳)

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۹ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

محدودیت‌های نواحی بیابانی: کمبود آب و خاک برای کشاورزی، شرایط نامناسب برای سکونت و فعالیت انسان مانند سرما یا گرمای شدید هوا، خشکی هوا، کمبود آب، دشواری آمدوشد و راه‌سازی به دلیل پوشش وسیع ماسه‌ای، حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ساعت‌های آفتابی زیاد و شدت تابش انرژی خورشیدی و طبیعت گردی از قابلیت‌های نواحی بیابانی است.
- ۲) آسمان صاف و بدون ابر از قابلیت‌های نواحی بیابانی است.
- ۳) کاشت گیاهان سازگار و مقابله با چرای بی‌رویه دام از روش‌های پیشگیری از بیابان‌زدایی است.

قابلیت‌های نواحی بیابانی

گردشگری (طبیعت‌گردی)	قابلیت‌های نواحی بیابانی
معادن	
انرژی (ساعت‌های آفتابی زیاد و شدت تابش انرژی خورشیدی)	
مناسب برای تحقیقات نجومی و صنایع هوافضا	

۹۳- بر اساس موارد مطرح شده، کدام گزینه درست است؟

- الف - منطبق بودن بر گسل‌های فعال
- ب - وقوع توفان‌ها و هاریکن
- ج - کشت گیاهان بر روی دامنه‌ها
- د - محل تلاقی زیست‌بوم خشکی و دریایی
- و - تنوع زیستی و تنوع بومی

- ۱) «الف» از محدودیت‌های «د» است که دارای قابلیت «و» می‌باشد.
- ۲) «الف» و «ب» از محدودیت‌های «و» هستند که «د» یکی از قابلیت‌های آن می‌باشد.
- ۳) «الف» از محدودیت‌های «و» است که با «ج» می‌توان از آن محافظت کرد.
- ۴) «د» و «و» از قابلیت‌های «الف» است که با «ج» می‌توان از آن محافظت کرد.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۵

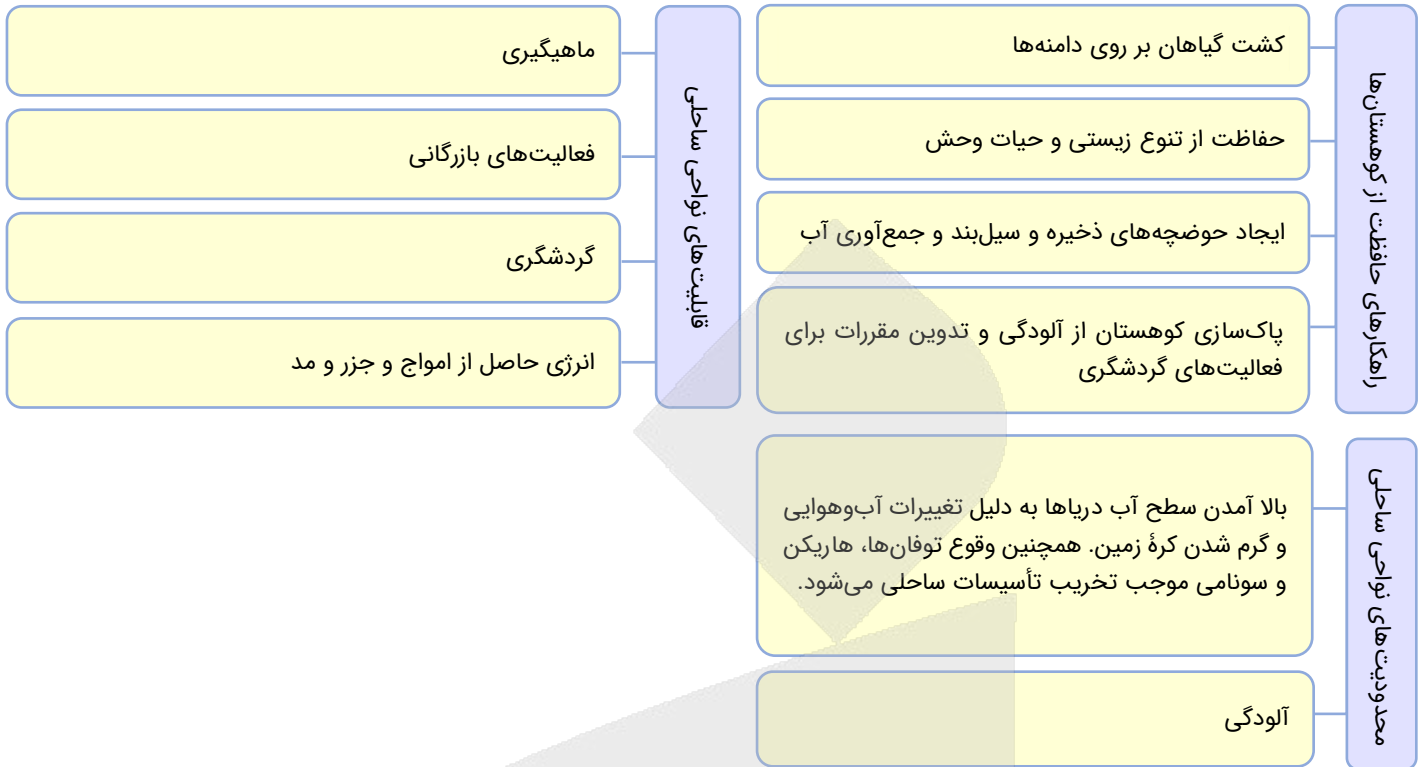
پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

«الف» از محدودیت‌های نواحی کوهستانی، «ج» راهکاری برای حفاظت از محیط‌های کوهستانی و «و» از قابلیت‌های نواحی کوهستانی است. «ب» از محدودیت‌های سواحل و «د» از ویژگی‌های سواحل است.

شرایط سخت طبیعی	محدودیت‌های نواحی کوهستانی	تنوع زیستی، تنوع فرهنگ‌های بومی	قابلیت‌های نواحی کوهستانی
مشکل بودن حمل‌ونقل		تأمین منابع آب شیرین	
منطبق بودن اغلب نواحی کوهستانی جوان بر گسل‌های فعال و وجود خطر زمین‌لرزه، آتشفشان‌های فعال و لغزش دامنه‌ها		دامنه‌های مناسب برای پرورش دام و رمه‌گردانی	
شیب زمین و محدودیت خاک که خانه‌سازی و فعالیت‌های کشاورزی را مشکل کرده است.		جاذبه‌های گردشگری	

@biomaz1

راهنمای مسیرت...

سعی کنید شما هم مطالب رو دسته‌بندی کنید، هایلایت کنید یا به صورت جدول خلاصه کنید تا بتونید اونارو از هم تفکیک بدید.

۹۴- کدام مورد جاهای خالی در عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«زبان عنصر اصلی گسترش ..... است؛ زیرا انسان‌ها از طریق آن .....»

- ۱) یک فرهنگ - اطلاعات، تجربه‌ها، ارزش‌ها و آداب و رسوم خود را به دیگران و نسل بعدی منتقل می‌کنند.
- ۲) یک ناحیه فرهنگی - بخشی از سطح زمین که در آن فرهنگ ویژه‌ای غالب است را از سایر نواحی جدا می‌کنند که مطالعه نواحی فرهنگی از مهم‌ترین موضوعات جغرافیای اجتماعی است.
- ۳) شاخص‌های فرهنگی - برای افرادی که به آن زبان تکلم می‌کنند، هویت‌های متفاوتی به وجود می‌آورند.
- ۴) جغرافیای فرهنگی - نوع خاصی از زبان، دین، هنر و معماری، عقاید، نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی، سبک زندگی روزانه، غذا، لباس و ... را گسترش می‌دهند.

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۶۹ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

زبان عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است؛ زیرا انسان‌ها از طریق آن، اطلاعات، تجربه‌ها، ارزش‌ها و آداب و رسوم خود را به دیگران و به نسل بعدی منتقل می‌کنند.

یک ناحیه فرهنگی بخشی از سطح زمین است که در آن فرهنگ ویژه‌ای (نوع خاص زبان، دین، هنر و معماری، عقاید، نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی، سبک زندگی روزانه، غذا، لباس و ...) غالب است و به سبب همان فرهنگ ویژه، از سایر نواحی جدا می‌شود. مطالعه نواحی فرهنگی از مهم‌ترین موضوعات جغرافیای فرهنگی است.

نکته

زبان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های فرهنگی است و برای افرادی که به آن تکلم می‌کنند، هویت مشترکی به وجود می‌آورد.

۹۵- بر اساس موارد مطرح شده کدام گزینه درست است؟

الف - زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا

ب - رواج در میان مردم زردپوست ناحیه آسیای شرقی

ج - پرگوش ترین زبان های ایرانی

د - بزرگ ترین و گسترده ترین گروه زبانی دنیا

۱) «ج» مربوط به «د» و دارای ریشه باستانی مشترک است که بلوچی، حامی، طبری و تاجیکی از جمله زبان های مربوط به آن است.

۲) «ب» مربوط به خانواده آفرو - آسیایی است که دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو می باشد.

۳) «الف» زبان قوم سامی است و «ب» یکی از زبان های رسمی سازمان ملل متحد است.

۴) نیمی از مردم جهان به یکی از زیرشاخه های «د» صحبت می کنند و «ج» در کشورهای همسایه ایران گسترده شده است.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

«الف»: زبان قوم حامی (خانواده آفرو - آسیایی / حامیایی - سامیایی)

«ب»: خانواده چینی - تبتی

«ج» و «د»: خانواده هند و اروپایی

بررسی سایر گزینه ها:

۱) زبان حامی مربوط به مردم شمال آفریقا است.

۲) «ب» مربوط به خانواده چینی - تبتی است.

۳) «الف» زبان قوم حامی است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

بودجه‌بندی
این آزمون

فلسفه و ابعاد آن (آغاز تاریخی فلسفه / زندگی بر اساس اندیشه) / معرفت و شناخت (امکان شناخت
تا ابتدای «چیستی معرفت») // صفحه‌های ۲۸ تا ۴۶

سهم در
کنکور

دروس ۴ تا ۶ فلسفه یازدهم هر کدام با حداکثر ۱ تست، در مجموع می‌توانند ۲-۳ تست از ۲۰ تست
کنکور را پوشش بدهند.

۹۶- کدام گزینه در مورد آغاز تاریخی فلسفه درست است؟

- ۱) آگاهی از وجود تفکرات اساسی و بنیادین در سرزمین‌های کهن، تابع کشف آثار مکتوب فلسفی از آن سرزمین‌ها است.
- ۲) گزارش‌ها حاکی از آن است که نخستین مجموعه‌هایی که جنبه فلسفی بر آن‌ها غلبه داشته، در ایران باستان پیدا شده است.
- ۳) یافته‌های تاریخی حاکی از آن است که تا پیش از یونان باستان، مردم هیچ سرزمینی به مسائل اساسی و بنیادین نپرداخته بودند.
- ۴) حداقل اطلاعات ما از تمدن‌های کهن، مربوط به رشد پلکانی آن‌ها است؛ یعنی تمدن‌های پیشین بر تمدن‌های بعدی اثرگذار بوده‌اند.

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۹ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

حداقل می‌دانیم که دانش بشر رشد پلکانی داشته و تمدن‌های کهن بر تمدن‌های بعدی تأثیر گذاشته‌اند.

دانش بشری فرآیندی پلکانی دارد؛ یعنی تمدن‌های کهن (مانند ایران، چین، هند) دستاوردهای فکری خود را به تمدن‌های بعدی (مانند یونان) منتقل کرده‌اند. در واقع نمی‌توان تاریخ دقیقی برای شروع فلسفه تعیین کرد، اما می‌دانیم که تفکر فلسفی قبل از یونان هم وجود داشته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «نبود آثار مکتوب» به معنای «نبود تفکر» نیست؛ پس حتی اگر آثار مکتوبی هم به دست ما نرسیده باشد، می‌توانیم بفهمیم در سرزمین‌های کهن، تفکرات اساسی و بنیادین رواج داشته است.

۲) نخستین مجموعه‌هایی که جنبه فلسفی بر آن‌ها غلبه داشت، در یونان شکل گرفت؛ نه در ایران باستان.

رفع ابهام

ایران باستان، فیلسوف داشت و در آن تفکر فلسفی رایج بود؛ اما مجموعه مدون فلسفی به سبک یونانی نداشت.

۳) در تمام تمدن‌های کهن (ایران، هند، چین، بین‌النهرین) مردم به مسائل بنیادین می‌پرداختند.

همه نکات این تست

رشد دانش بشری: پلکانی (انتقال دستاوردهای تمدن قدیم به تمدن جدید).

تمدن‌های پیش از یونان: ایران، هند، چین، مصر (در آن‌ها نیز تفکر فلسفی رایج بوده است).

آغاز زمانی فلسفه: نامشخص (نمی‌توان تاریخ دقیق داد).

نبود اثر مکتوب: دلیل بر نبود اندیشه فلسفی نیست.

۹۷- کدام گزینه در تکمیل عبارت زیر مناسب‌تر است؟

«این که یونان را محل ظهور فلسفه می‌نامند، بیش‌تر به دلیل ..... است.»

- ۱) وجود نخستین پرسش‌های فلسفی
- ۲) وجود تالس به‌عنوان اولین فیلسوف
- ۳) به‌جای ماندن اولین نوشته‌های فلسفی
- ۴) پرسش‌های عقلانی در مورد دگرگونی‌های جهان

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۳۰ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

یونان را مهد فلسفه می‌دانند چون «نخستین نوشته‌ها و مجموعه‌های مدون فلسفی» که به دست ما رسیده، مربوط به یونانیان است.

نخستین مجموعه‌ها یا متونی که به زبان فلسفی نگاشته شده‌اند یا جنبه فلسفی در آن‌ها غلبه داشته، از یونان باستان به یادگار مانده است. به همین جهت از سرزمین یونان به‌عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می‌کنند.

رفع ابهام

مردم تمدن‌های قبل از یونان هم تفکر فلسفی داشتند و به سؤالات بنیادین می‌پرداختند، اما آثار مکتوب و مدونی از آن‌ها باقی نمانده یا به دست ما نرسیده است. امتیاز یونانیان این بود که اندیشه‌های خود را ثبت کردند و نخستین متون منسجم فلسفی از فیلسوفان یونانی (مثل افلاطون و ارسطو) به جا مانده است. بنابراین نام‌گذاری یونان به عنوان آغازگر فلسفه، به دلیل «تاریخ مکتوب» است، نه اینکه آن‌ها اولین کسانی بودند که فکر کردند.

۹۸- عبارت زیر از اوستا، حاکی از کدام حقیقت در تاریخ فلسفه است؟

- «در آغاز، دو معنا بودند که آنها را توأمان می‌شناسند و یکی نیک و دیگری دروغ است، در اندیشه، در گفتار و در کردار».
- ۱) تفکر فلسفی در سرزمین‌های غیر از یونان، محدود به مسائل اخلاقی بوده و وارد مباحث اساسی نشده است.
  - ۲) ایرانیان باستان تحت تأثیر فیلسوفان یونانی، به طرح مسائل اساسی و بنیادین با روش عقلی پرداخته بودند.
  - ۳) اندیشه‌های فلسفی و تفکر درباره مسائل بنیادین هستی، پیش از یونان باستان در ایران وجود داشته است.
  - ۴) نخستین آثار مکتوب و مدون با زبان فلسفی در جهان، مربوط به سرودهای زرتشت در کتاب اوستا است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۰۹ و ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

این متن از اوستا ثابت می‌کند که ایرانیان باستان (قبل از یونان) به مسائل بنیادین هستی (مثل خیر و شر و آغاز جهان) می‌اندیشیده‌اند.

متن اوستا که در صورت سؤال ذکر شده، به موضوعاتی مثل «آغاز هستی» و «تقابل خیر و شر» می‌پردازد که جزو مسائل اساسی و فلسفی هستند. این نشان می‌دهد که تفکر عمیق و بنیادین منحصر به یونان نبوده و در تمدن‌های کهنی مثل ایران نیز جریان داشته است. سه‌روردی هم تأکید داشت که در ایران باستان حکمایی می‌زیسته‌اند که هم اهل تفکر عقلی بودند و هم اهل ذوق عرفانی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اولاً عبارت صورت سؤال، کاملاً یک مبحث اساسی و فلسفی است و نمی‌توان آن را منحصر در اخلاق دانست. ثانیاً، در سرزمین‌های غیر از یونان نیز تفکر پیرامون مسائل اساسی رایج بوده است.
- ۲) پرداختن به مسائل اساسی و بنیادین در میان ایرانیان باستان، تحت تأثیر یونانیان نبوده؛ زیرا آن‌ها قبل از فیلسوفان یونان باستان زندگی می‌کردند.
- ۳) اوستا متنی دینی و مقدس است، نه «اولین اثر مدون فلسفی» به معنای رایج امروزی.

چند لحظه با ما...

حواستان باشد که این تست خارج از کتاب درسی نیست. اگرچه متن اوستا از کادر «تفکر در عبارت» صفحه ۳۰ آمده، اما مفهوم اصلی سؤال مستقیماً از متن درس در صفحه ۲۹ طرح شده است: «در تمدن‌های کهن (مثل ایران) تفکر در مسائل بنیادین وجود داشته است». متن اوستا فقط یک مثال برای اثبات همین نکته است و می‌توانست هر مثال دیگری جای آن باشد. پس این سؤال کاملاً استاندارد و در چارچوب متن کتاب است.

۹۹- کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) هراکلیتوس معتقد بود که یک قانون کاملاً ثابت بر همه چیز فرمان می‌راند.
- ۲) از نظر پارمنیدس، وجود هرگونه تغییر و تحول در لایه باطنی جهان مردود است.
- ۳) دستگاه فلسفی فیثاغورس با ترکیب ریاضیات، فلسفه و عرفان پایه‌گذاری شده است.
- ۴) تالس عقیده داشت که اولین و اساسی‌ترین عنصر در جهان هستی، سازنده «آب» است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۱ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

تالس می‌گفت آب «اصل» و «مبدأ» همه چیزهاست، نه اینکه اولین عنصر، سازنده آب باشد! این جمله معکوس شده و بی‌معناست.

تالس معتقد بود که آب اولین و اساسی ترین عنصر جهان هستی است و همه چیز از آب سرچشمه می گیرد. اما عبارت گزینه ۴ می گوید «اولین عنصر در جهان، سازنده آب است» که کاملاً نادرست و بی معناست. دقت کنید: آب خودش اصل است، نه اینکه چیز دیگری آن را بسازد. این یک اشتباه منطقی آشکار در جمله بندی است که گزینه را نادرست می کند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) هراکلیتوس معتقد بود دگرگونی، قانون کائنات است و بر همه چیز فرمان می راند.

رفع ابهام

هراکلیتوس می گفت تنها یک قانون ثابت در جهان وجود دارد و آن این است که: «هیچ چیز ثابتی در جهان وجود ندارد». 😊

۲) پارمنیدس معتقد بود که هستی، ثابت و یکپارچه است و تغییر فقط در سطح ظاهری و در نتیجه خطای حواس رخ می دهد.

۳) فیثاغورس با تلفیق ریاضیات (اعداد)، فلسفه (بحث درباره حقیقت) و عرفان، مکتب فلسفی خاصی بنا کرد.

نکات مربوط به تالس

تالس فیلسوف یونانی (قرن ۶ ق.م) است که خورشیدگرفتگی سال ۵۸۵ ق.م را پیش بینی کرد.

دغدغه او عبور از ظاهر اشیا و یافتن یک «مبدأ واحد» برای تمام تغییرات و دگرگونی های جهان بود.

او معتقد بود «آب» عنصر نخستین است و تمام موجودات در نهایت از آب ساخته شده اند.

استدلالش این بود که آب به حالات مختلف (بخار، یخ) درمی آید و سرچشمه حیات و رویش گیاهان است.

۱۰۰- کدام عبارت در تبیین دیدگاه پارمنیدس درباره «بودن» و «شدن» دقیق تر است؟

- ۱) «بودن» واقعیتی است که با حواس درک می شود، درحالی که «شدن» توهمی ذهنی است که برای تبیین تغییرات به کار می رود.
- ۲) تمایز میان «بودن» و «شدن» تنها از طریق تفکر عقلی قابل دریافت است و حواس فقط لایه ظاهری و متغیر جهان را نشان می دهد.
- ۳) پارمنیدس با پذیرش اصل تغییر در طبیعت، معتقد بود که «شدن» وجه مکمل «بودن» است و هر دو در جهان واقعیت دارند.
- ۴) مفهوم «نیستی» به عنوان متضاد «هستی» در جهان واقع وجود دارد و عامل اصلی تبدیل «بودن» به «شدن» در جهان است.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۳۲ و ۳۳ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

حواس فقط ظاهر متغیر (شدن) را می بینند، اما عقل است که می فهمد در باطن، همه چیز ثابت و واحد است.

پارمنیدس برای نخستین بار تفاوت میان «بودن» (ثبات) و «شدن» (حرکت و تغییر) را مطرح کرد. نکته ظریف اینجاست: از نظر او، حواس ما فقط لایه ظاهری جهان را می بینند که پر از تغییر و تفاوت است؛ اما تنها با «تفکر عقلی» می توانیم از این لایه ظاهری عبور کنیم و دریابیم که حقیقت هستی، یک امر واحد، ثابت و بدون تغییر است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) پارمنیدس می گوید «بودن» با عقل درک می شود، نه با حواس.

۳) پارمنیدس دقیقاً برعکس هراکلیتوس، هرگونه تغییر و «شدن» را در واقعیت هستی انکار می کرد.

۴) پارمنیدس صراحتاً می گفت «نیستی، هست» یک تناقض است و نیستی، راهی در جهان هستی ندارد.

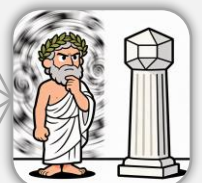
نکات مربوط به پارمنیدس

پارمنیدس از اندیشمندان بزرگ بود که سقراط نیز در جوانی با او دیدار کرد. او افکارش را به زبان شعر بیان می کرد.

او برای اولین بار به تفاوت عمیق میان مفهوم «بودن» (ثبات) و «شدن» (تغییر) توجه کرد.

برخلاف هراکلیتوس، معتقد بود «هستی» یک امر واحد، ثابت و بدون حرکت است و «نیستی» اصلاً وجود ندارد.

به باور او، حواس فقط ظاهر متغیر جهان را نشان می دهد و با «عقل» می توان لایه باطنی هستی را درک کرد.

۱۰۱- کدام عبارت، زمینه فکری ظهور سوفسطاییان را به دقیق ترین شکل توصیف می کند؟

- ۱) رویارویی آراء متضاد فیلسوفان که منجر به تردید عمومی در امکان رسیدن به حقیقت واحد شد.
- ۲) نیاز عملی جامعه به «فن سخنوری» برای پیروزی در رقابت های علمی به جای کشف حقیقت.
- ۳) شکست فلسفه یونانی در برابر نسبی گرایان و پذیرش همگانی اصل تغییر، حرکت و عدم ثبات.
- ۴) رونق گرفتن علوم تجربی و در نتیجه، بی اعتبار شدن دیدگاه های صرفاً عقلی فیلسوفان گذشته.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۳۴ - ۱۱۰۴)

بررسی سریع:

وقتی فیلسوفان بزرگ بر سر اساسی ترین مسائل (مثل ثبات و تغییر) با هم اختلاف پیدا کردند، مردم دچار سردرگمی و تردید شدند. این آشفتگی و «بی اعتمادی به دانش» بهترین بستر برای رشد سوفسطایی گری بود.

کتاب درسی به صراحت بیان می کند که «آراء و نظریات گوناگون و غالباً متضادی» که فیلسوفان پیشین (مانند هراکلیتوس و پارمنیدس) عرضه کردند، باعث «تشویش» و پراکنده شدن «بذر بی اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه» در ذهن مردم شد. همین فضای شک و سردرگمی، زمینه اصلی ظهور گروهی بود که اساساً امکان رسیدن به یک حقیقت مطلق و واحد را انکار می کردند.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) فن سخنوری «ابزار» و «رویکرد» سوفسطاییان بود، نه «علت ظهورشان». آنها چون به حقیقت شک داشتند، به سراغ فن خطابه برای پیروزی در بحث رفتند.

۳) این گزینه ترتیب تاریخی را به هم می زند. سوفسطاییان خودشان از نمایندگان اصلی نسبی گرایی بودند که در نتیجه بحران فلسفه یونان ظهور کردند؛ نه اینکه فلسفه قبل از آنها در برابر نسبی گرایان شکست خورده باشد.

۴) در آن دوره، بحران کاملاً درونی و در حوزه خود «اندیشه» بود. هنوز علوم تجربی به شکلی رونق نگرفته بود که بخواهد دیدگاه های عقلی را بی اعتبار کند.

راهنمای مسیرت...

دقت کنید همه تست های فلسفه هموزن نیستند؛ سؤالاتی مثل همین تست که دقیقاً مبتنی بر متن کتاب اند، «شکارچی زمان» هستند و باید زیر ۲۰ ثانیه پاسخ داده شوند تا وقت ذخیره کنید. اما سؤالات انتزاعی و چندلایه (مثل تست قبلی) ممکن است تله زمانی باشند؛ اگر در دور اول احساس کردید ذهنتان قفل شده، بدون مکث از آن ها بگذرید و حلتان را به انتهای آزمون موکول کنید.

۱۰۲- کدام گزینه درباره سقراط نادرست است؟

- ۱) او عمر خود را صرف اصلاح جامعه و شناساندن افکار مغالطه آمیز سوفیست ها کرد.
- ۲) او در کتاب هایش مسائل اساسی خداشناسی، اخلاق و سیاست را با مردم در میان می گذاشت.
- ۳) بحث های سقراط به دل می نشست و به هر کجا می رفت مردم و به ویژه جوانان گرد او حلقه می زدند.
- ۴) او یک مفهوم از میان مفاهیمی که در زندگی ما اهمیت حیاتی دارد، انتخاب کرده و درباره اش پرسش می کرد.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۳۷ و ۳۸ - ۱۱۰۵)

بررسی سریع:

از سقراط هیچ اثر مکتوبی باقی نمانده است.

سقراط تمام فلسفه اش را در گفت و گو با مردم و شاگردانش پیش می برد و هیچ کتاب و رساله ای از خودش ننوشته است. بعدها شاگردش افلاطون این گفت و گوها را به صورت مکتوب درآورد و ما امروز از طریق نوشته های او با افکار سقراط آشنا می شویم، نه از طریق «کتاب های خود سقراط». بنابراین، محتوای ذکر شده در گزینه ۲ (خداشناسی، اخلاق، سیاست) درست است، اما شکل بیانش غلط است؛ چون سقراط، آن ها را «در کتاب هایش» مطرح نکرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سقراط عمرش را صرف اصلاح جامعه و نقد مغالطه‌های سوفسطاییان کرد.
- ۲) بحث‌های سقراط آن قدر جذاب بود که جوانان همه جا دور او حلقه می‌زدند.
- ۳) روش او انتخاب مفاهیم حیاتی (مثل عدالت) و طرح پرسش‌های دقیق درباره آن‌ها بود.

۱۰۳- کدام گزینه را نمی‌توان هدف سقراط از گفت‌وگوهای روزمره‌اش با مردم معرفی کرد؟

- ۱) متقاعد ساختن پیر و جوان به اینکه پیش از توجه به جسم و مال، به کمال روح خویش بپردازند.
- ۲) اثبات این حقیقت که ثروت از فضیلت بر نمی‌خیزد، بلکه فضیلت منشأ هرگونه ثروت و خیر است.
- ۳) انکار ویژگی‌های مورد قبول خداوند در میان مردم و دعوت به پرستش خداوندی یگانه و متعالی.
- ۴) بیدار کردن شهروندان آتن از خواب غفلت با سرزنش و پند دادن و حضور دائمی در کنار آن‌ها.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

«انکار خدایان» اتهامی بود که دشمنان به او زدند، نه هدفی که خودش دنبال می‌کرد! سقراط در دادگاه اتفاقاً سعی کرد ثابت کند که به امور الهی باور دارد.

هدف سقراط، انکار ویژگی‌های مورد قبول خداوند در میان مردم نبود؛ بلکه اتفاقاً او در بحث با ملتوس اثبات می‌کند که ویژگی‌های متعالی خداوند را باور دارد.

بررسی بیشتر

سقراط در جواب ملتوس گفت: این افترا که منکر خدا باشم وارد نیست... آیا کسی پیدا می‌شود که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی منکر وجود خدا شود؟ در حقیقت سقراط می‌خواهد از طریق صفات و آثار خداوند، وجود آن را ثابت کند؛ یعنی از معلول به علت پی برد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سقراط می‌گوید: «مقصودی ندارم جز این که شما جوانان و بزرگسالان را متقاعد سازم که نباید جسم و مال را بر کمال نفس ترجیح دهید»
- ۲) سقراط دقیقاً می‌گوید: «به شما یادآوری کنم که ثروت فضیلت نمی‌آورد، بلکه از فضیلت است که ثروت و... به دست می‌آید».
- ۳) سقراط می‌گوید: «من هیچ‌گاه از بیدار ساختن، پند دادن و سرزنش کردن یکایک شما باز نمی‌ایستم»

۱۰۴- با توجه به خدانشناسی فلسفی سقراط، کدام عبارت درست است؟

- ۱) مفهوم و مصداق خداوند میان ملتوس و سقراط تفاوت اساسی داشت.
- ۲) سقراط تلاش کرد تا از اثبات خداوند، صفات متعالی او را بیان کند.
- ۳) اعتقاد او به خداوند، مقدم بر باورش به صفات فوق بشری او است.
- ۴) تفاوت خدای سقراط و خدای ملتوس در ویژگی‌های فوق بشری است.

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۱ و ۴۰ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

سقراط بیان می‌کند که وقتی الان به صفات خدا باور دارم؛ یعنی پیش از آن به خود خداوند باور داشته‌ام.

سقراط در برابر دادگاه از یک استدلال منطقی و دقیق استفاده می‌کند. او می‌گوید همان‌طور که محال است کسی «امور مربوط به انسان» را قبول داشته باشد اما خود «انسان» را انکار کند، محال است کسی به «صفات و امور فوق بشری» (مثل علم و عدالت مطلق) باور داشته باشد اما وجود «خداوند» را نپذیرد؛ پس سقراط در ابتدا به خود خداوند باور دارد و سپس صفات او را پذیرفته است.

سوتی‌های پرتکرار!

این یک سؤال «دام‌دار» است! در استدلال سقراط، اگرچه ما از طریق نشانه‌ها (صفات) به خدا می‌رسیم، اما در واقعیت، وجود «صاحب‌صفت» (خدا) مقدم بر «صفت» است. نمی‌توان صفت را پذیرفت ولی موصوف را انکار کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مصداقِ خداوند بین ملتوس و سقراط تفاوت داشت؛ یعنی یکی خورشید و ماه را می‌پرستید و دیگری خداوند یگانه را پرستش می‌کرد؛ اما مفهومِ خدا میانِ آن‌ها دارای تفاوتِ اساسی نبود؛ زیرا هر دو برای خداوند، حداقل برخی ویژگی‌های مشترک (مثل علم و قدرت ما فوق بشری) قائل بودند.
- ۲) این عبارت برعکس بیان شده است. سقراط از «وجود صفات» به «اثبات خداوند» رسید، نه اینکه اول خدا را ثابت کند و بعد صفاتش را بیان نماید.
- ۴) ملتوس و سقراط، هر دو برای خداوند صفاتِ فوق بشری قائل بودند؛ تفاوتِ آن‌ها در این بود که ملتوس آن صفات را به خورشید و ماه نسبت می‌داد؛ اما سقراط آن ویژگی‌ها را متعلق به خداوند یگانه می‌دانست.

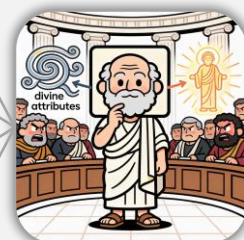
نکات مربوط به خدشناسی سقراط

امکان ندارد کسی به «صفات و امور الهی» (مثل علم و قدرت مطلق) باور داشته باشد، اما خود خداوند را نپذیرد.

اگرچه ما از طریق صفات به خدا پی می‌بریم، اما در واقعیت، وجود خداوند مقدم بر وجود صفات اوست.

خدای سقراط برخلاف خدایان اساطیری یونان (خورشید و ماه)، یگانه و واحد بود.

سقراط با استفاده از «لوازم منطقی» سخن ملتوس را باطل کرد و نشان داد که اتهام بی‌دینی به او وارد نیست.

۱۰۵- بهترین تفسیر فلسفی از این سخن سیسرون در کدام گزینه بیان شده است؟

«سقراط فلسفه را از آسمان به زمین آورد».

- ۱) سقراط برخلاف فیلسوفان پیشین، از مطالعه طبیعت و جهان چشم‌پوشی کرد و به مسائل اساسی و بنیادین پرداخت.
- ۲) سقراط به جای نوشتن کتاب‌های فلسفی، فلسفه را در بازار و خیابان‌های آتن به عمل درآورد و افراد نادان را رسوا کرد.
- ۳) سقراط فلسفه را از حوزه هستی‌شناسی در طبیعت بیرون آورد و آن را به حوزه اصلاح اخلاق و رفتار در جامعه وارد کرد.
- ۴) سقراط در مقابل سوفسطاییان، سخت‌گیری معرفتی را رها کرد و به جای انتقاد از آنان، فلسفه را به صورت عملی دنبال کرد.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۲ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

«آسمان» نماد تفکر درباره طبیعت و هستی‌شناسی است (کار فیلسوفان پیشین)، و «زمین» نماد مسائل انسانی و اخلاقی. سقراط فلسفه را از جستجوی حقایق کائناتی به جستجوی حقایق اخلاقی و روحی منتقل کرد.

گام اول

فیلسوفان پیشین (مثل تالس، هراکلیتوس، پارمنیدس) درباره اصل هستی، مبادی کائنات و نیروهای طبیعی می‌اندیشیدند.

گام دوم

اما سقراط این تمرکز را تغییر داد؛ او فلسفه را از آسمان (مسائل کلان و طبیعی) به زمین (مسائل انسانی و اخلاقی) آورد.

گام سوم

او می‌پرسید: «عدالت چیست؟»، «شجاعت چیست؟»، «خیر چیست؟»

گام چهارم

او نمی‌پرسید: «آب اصل هستی است یا آتش؟» یا «اعداد و اصول اعداد، عنصر جهان هستند یا نه؟»

این تغییر تاریخی، فلسفه را از تفکر نظری محض به ابزاری برای اصلاح روح و اخلاق انسان‌ها تبدیل کرد. **بررسی سایر گزینه‌ها:**

- ۱) این گزینه به نحوی بیان شده است که گویا فیلسوفان پیشین به مسائل «اساسی و بنیادین» نمی‌پرداختند و صرفاً سقراط اینکار را کرده؛ در حالی که نادرست است و پیشینیان نیز به این مباحث پرداخته بودند.
- ۲) اولاً، هرچند ابتدای گزینه دو درست است؛ اما انتهای آن نادرست است. در واقع عبارت مذکور در صورت سؤال، ارتباطی با رسوا کردن افراد نادان ندارد.
- ۳) برخلاف ادعای مطرح شده در این گزینه، سقراط بیشتر از سوفسطاییان انتقاد کرد و بر اهمیت حقیقت تأکید داشت. او هرگز سخت‌گیری معرفتی را رها نکرد؛ بلکه آن را به صورت دیگری (بررسی اخلاقی و روحی) ادامه داد.

راهنمای مسیرت...

این تست برای دانش‌آموزانی که سطحی می‌خوانند، بسیار خطرناک است! گزینه‌های ۱ و ۲ هر دو شامل عناصری درست هستند که اگر به ادامه آن‌ها توجه نکنید، می‌تواند شما را گمراه کند.

۱۰۶- کدام عبارت درباره اعتقاد سقراط به مرگ پذیرفتنی است؟

- ۱) سقراط ادعا نمی‌کند که رفتن او به سوی مرگ، قطعاً سرنوشتی بهتر از اهالی دنیا در پی خواهد داشت.
- ۲) سقراط به مخالفانش توصیه می‌کند که مراقب باشند تا در چنگال بدی اسیر نشوند؛ زیرا بدی از مرگ بدتر است.
- ۳) می‌توان گفت که سقراط، قطعاً بر این باور است که مرگ، انتقال از جهانی به جهان دیگر و رویارویی با نیکان است.
- ۴) سقراط، داوران این جهان را عادل و دادگر می‌داند؛ اما هم‌نشینی با نیکان و بلندمرتبه‌گان را قطعاً در جهان دیگر می‌بیند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۲ و ۴۱ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

سقراط هرگز ادعا نمی‌کند که رفتنش به سوی مرگ قطعاً سرنوشتی بهتر خواهد داشت. او می‌گوید: «کسی جز خدا نمی‌داند».

سقراط در انتهای دفاعیات خود می‌گوید: «من به سوی مرگ می‌روم و شما به سوی زندگی. نصیب کدام یک از ما بهتر است؟ جز خدا کسی نمی‌داند». در واقع او ادعایی ندارد که سرنوشت او از افراد زنده بهتر خواهد بود و می‌گوید این موضوع را فقط خدا می‌داند. **بررسی سایر گزینه‌ها:**

- ۲) سقراط توصیه برای آنان نداشت؛ بلکه با لحنی قاطع اعلام کرد که آن‌ها همین الان نیز، در چنگال «بدی» گرفتار شده‌اند.
- ۳) سقراط جملاتش درباره مرگ را با «اگر» شروع می‌کند («اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است...»). او احتمالات را بررسی می‌کند، نه اینکه به صورت قطعی حکمی صادر کند.

۴) سقراط داوران این دنیا را «مدعیان قضاوت» می‌نامد و معتقد است داوران «دادگر» و حقیقی، در جهان دیگر هستند.

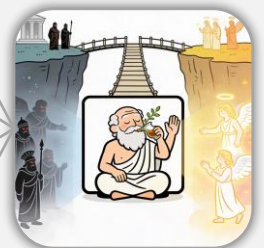
نکات مربوط به دیدگاه سقراط پیرامون مرگ

بدی، قطعاً از مرگ تندتر می‌دود و از آن بدتر است.

مرگ، شاید صرفاً مانند پلی باشد که این جهان را به جهان دیگر، وصل می‌کند.

شاید در جهان دیگر، درگذشتگان و افراد دادگر، گرد هم آمده باشند.

اگر افراد دادگر در جهان دیگر گرد هم آمده باشند، مرگ یک نعمت است که باعث رهایی از دنیا می‌شود.

۱۰۷- متن داده شده با کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟

- «زهرای دانشجوی رشته کامپیوتر است و دوره‌های هوش مصنوعی را گذرانده است، دوستش سؤالی در مورد یکی از سایت‌های هوش مصنوعی از او می‌پرسد و زهرا در مورد پاسخی که به ذهنش می‌رسد، تردید می‌کند و بعد به فکر فرو می‌رود».
- ۱) ما گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم و شناخت ما به تدریج افزایش پیدا می‌کند.
  - ۲) علی‌رغم گستردگی شناخت و معرفت ما از جهان هستی، باز هم شناخت ما بسیار محدود است.
  - ۳) ما پدیده‌های پیرامون خود را شناسایی می‌کنیم و از طریق این شناخت، با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کنیم.
  - ۴) گاهی به مسائلی فراتر از مسائل محسوس و پیرامونی فکر می‌کنیم و در مورد آن‌ها با تردید روبه‌رو می‌شویم.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

حتی یک متخصص هم (مثل زهرای دانشجو) به نقطه‌ای می‌رسد که می‌گوید «نمی‌دانم» یا تردید می‌کند. این یعنی دانش انسان، هر چقدر هم زیاد باشد، در برابر عظمت هستی محدود و ناچیز است.

متن سؤال موقعیتی را توصیف می‌کند که در آن فردی با وجود داشتن تخصص (دانشجوی کامپیوتر و هوش مصنوعی)، باز هم با مسئله‌ای روبه‌رو می‌شود که پاسخش را نمی‌داند یا در آن شک دارد. این دقیقاً مصداق «محدودیت شناخت انسان» است. ما هر چقدر هم که یاد بگیریم، همواره با «نادانسته‌های جدید» مواجه می‌شویم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه به «فرآیند تدریجی یادگیری» اشاره دارد، نه به «مرز و محدودیت دانش» که موضوع اصلی سؤال است.

سوتی‌های پرتکرار!

تردید زهرا نشان‌دهنده «نقص و محدودیت دانش» اوست (گزینه ۲)، نه اینکه دانشش در حال زیاد شدن است. سؤال روی «آنچه نمی‌داند» تمرکز دارد، نه «فرآیند دانستن».

۳) این گزینه «امکان شناخت» را بیان می‌کند، اما متن سؤال درباره «محدودیت شناخت» صحبت می‌کند.

۴) موضوع سؤال زهرا یک مسئله تخصصی (سایت هوش مصنوعی) است، نه لزوماً یک مسئله «فرامحسوس» یا متافیزیکی. شک او ناشی از ندانستن است، نه ناشی از ماهیت موضوع.

۱۰۸- کدام عبارت در مورد شناخت، نادرست است؟

- ۱) انسان در شناخت امور محسوس، همواره خطا می‌کند.
- ۲) انسان با عمل آموختن و یادگیری، در مسیر شناخت بیشتر قرار می‌گیرد.
- ۳) فاصله گرفتن از یک موضوع یا به سمت آن رفتن، نشانه‌ی توانایی انسان در دانستن است.
- ۴) هر انسانی آگاه هست که در کنار آموخته‌هایش، حقایق فراوان دیگری در عالم وجود دارد که از آن‌ها بی‌خبر است.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴۵ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

درست است که انسان گاهی خطا می‌کند، اما اینطور نیست که در شناخت تمام امور محسوس، همیشه و صددرصد در اشتباه باشد.

گزینه ۱ ادعا می‌کند انسان در شناخت حسی «همواره» خطا می‌کند؛ این یعنی ما هیچ‌وقت واقعیت را درست نمی‌بینیم، که یک ادعای غلط و اغراق‌آمیز است. واقعیت این است که ما در ادراکات حسی و غیرحسی خود «ممکن‌الخطا» هستیم (یعنی گاهی اشتباه می‌کنیم)، نه اینکه دائماً در توهم باشیم.

رفع ابهام

اگر شناخت حسی، همواره دچار خطا بود که سنگ روی سنگ بند نمی‌شد... 😊

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) این عبارت به تدریجی بودن شناخت اشاره دارد. در واقع شناخت انسان به تدریج افزایش می‌یابد و گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شود و با عمل آموختن و یادگیری، در مسیر شناخت بیشتر پیش می‌رود.

این عبارت به امکان شناخت اشاره دارد. اینکه انسان با دیگران سخن می‌گوید، به سمت چیزی می‌رود یا از چیزی دور می‌شود، نشانه‌ی توانایی او در شناختن است.

این عبارت به محدود بودن شناخت اشاره دارد. در واقع انسان آگاه هست که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها، حقایق فراوان دیگری در عالم هست که آنها را نمی‌داند و نمی‌شناسد.

ویژگی‌های شناخت انسان

توانایی شناخت و معرفت، یکی از ویژگی‌های ذاتی انسان است.

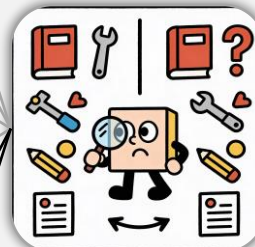
انسان به کمک شناخت و معرفت، با محیط اطراف ارتباط برقرار می‌کند و از اشیاء بهره می‌برد.

انسان توانایی شناخت از خود و جهان اطراف و امور محسوس و نامحسوس را دارد.

شناخت در انسان به صورت تدریجی رشد می‌کند.

شناخت انسان محدود است و از برخی حقایق آگاه نیست.

شناخت انسان خطاپذیر است و گاهی خطا می‌کند.

۱۰۹- عواملی که باعث استقلال شاخهٔ معرفت‌شناسی شد، در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- (۱) ظهور نظریات مختلف در بحث معرفت - ناشناخته ماندن بسیاری از حقایق جهان
- (۲) پی بردن به اشتباهات گذشتگان در باب معرفت - طرح پرسش‌های جدی در مبحث معرفت
- (۳) طرح و بررسی پرسش‌های جدید دربارهٔ معرفت - ظهور دیدگاه‌های گوناگون در بحث معرفت
- (۴) خطاپذیر بودن معرفت به دست آمده توسط انسان‌ها - اهمیت شناخت مسائل فراتر از مسائل محسوس

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۶ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

امروزه به علت طرح پرسش‌های جدید دربارهٔ معرفت و همچنین ظهور دیدگاه‌های گوناگون، شاخهٔ مستقلی به نام معرفت‌شناسی به وجود آمده است.

در گذشته، بحث درباره شناخت (اینکه چطور می‌فهمیم؟) بخشی فرعی از فلسفه بود. اما در دوران جدید، به دو دلیل این بحث آن قدر مهم شد که یک شاخه مستقل برایش ساختند: اول اینکه فیلسوفان شروع کردند به طرح «پرسش‌های جدید و جدی» درباره محدودیت‌ها و ابزار شناخت. دوم اینکه پاسخ‌های متفاوتی به این پرسش‌ها دادند و «دیدگاه‌های گوناگون» شکل گرفت. پس حجم سؤالات و تنوع نظرات، باعث استقلال این شاخه شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بخش دوم نادرست است.

۲) بخش اول نادرست است.

۴) بخش اول و دوم نادرست است.

@biomaz1

رد پای کتاب: بخشی از صفحه ۴۶ کتاب درسی فلسفه یازدهم

در گذشته برخی از مباحث معرفت‌شناسی در ضمن مباحث فلسفی طرح می‌شد اما امروزه به علت طرح پرسش‌های جدی و جدید دربارهٔ معرفت و ظهور دیدگاه‌های گوناگون، این بخش از فلسفه به صورت شاخهٔ مستقلی درآمده که به آن «معرفت‌شناسی» یا «نظریهٔ معرفت» می‌گویند.

۱۱۰- کدام گزینه بیانگر نقش کانت در معرفت‌شناسی است؟

- (۱) استقلال معرفت‌شناسی
 (۲) توجه بیشتر فیلسوفان به معرفت‌شناسی
 (۳) پدید آمدن معرفت‌شناسی
 (۴) پرداختن فیلسوفان به پدیده‌شناسی

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۴۶ - ۱۱۰۶

بررسی سریع:

نقش کانت مانند یک کاتالیزور بود؛ او معرفت‌شناسی را ابداع نکرد، اما «توجه ویژه» او باعث شد این شاخه رشد چشمگیری کند و فیلسوفان بیشتری پس از او به طور جدی به آن بپردازند.

کانت، فیلسوف قرن هجدهم آلمان، با توجه ویژه‌ای که به چیستی و حدود شناخت داشت، باعث شد این مباحث رشد بسیار بیشتری کنند. در واقع، کار او توجه فیلسوفان دوره جدید را به شکل گسترده‌ای به سمت معرفت‌شناسی جلب کرد.

بررسی گزینه‌ها:

۱) متن کتاب استقلال معرفت‌شناسی را نتیجه «طرح پرسش‌های جدید» و «ظهور دیدگاه‌های گوناگون» در دوره معاصر می‌داند، نه کار کانت.

۳) معرفت‌شناسی پدیده جدیدی نیست و همان‌طور که متن می‌گوید، از زمان افلاطون و ارسطو همیشه در فلسفه حضور داشته است.

۴) پرداختن به پدیده‌شناسی، کار فیلسوفان از دوران باستان بوده است. نقش کانت «شروع» این کار نبود، بلکه «عمق بخشیدن» و «جلب توجه» به آن بود.

شب امتحان حوصله نداری دیگه درس بخونی؟! خب درساتو گوش کن!

✓ پادکست‌های شب امتحان، ویژه مرور و یادگیری
دروس و نکات مهم در لحظات آخر قبل امتحان

اسکن کن!

برای دریافت
روی لینک بزن!
digimaze.org

دیجی ماز

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

